

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ИПАРД ПРОГРАМОМ
Управљачко тело

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ ИПАРД II ПРОГРАМА ЗА 2020. ГОДИНУ

Јун, 2021

Осма седница ИПАРД II Одбора за праћење
Београд, 11.06.2021. год.

Садржај

РЕЗИМЕ.....	8
УВОД.....	10
1. ПРОМЕНЕ ОПШТИХ УСЛОВА У СРБИЈИ (МАКРОЕКОНОМСКИ КОНТЕКСТ, ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ И ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА) И ЊИХОВИ УТИЦАЈИ НА СПРОВОЂЕЊЕ ИПАРД II ПРОГРАМА.....	12
1.1 Макроекономски трендови, структурне карактеристике економије и стање у пољопривреди и руралним подручјима	12
1.2 Становништво	15
1.3 Пољопривредна политика и политика руралног развоја	16
1.3.1 Преговори са Европском унијом, обавезе у преговорима.....	17
1.3.2 Правни и институционални оквир.....	19
1.3.3 Националне шеме подршке	22
2. ОЦЕНА НАПРЕТКА ДОСТИГНУТИХ ПРИОРИТЕТА И МЕРЕ У ВЕЗИ С ЦИЉЕВИМА ИПАРД II ПРОГРАМА НА ОСНОВУ ЗАЈЕДНИЧКИХ И ПРОГРАМСКИХ СПЕЦИФИЧНИХ ПОКАЗАТЕЉА И ВРЕДНОСТИ ЦИЉЕВА	26
2.1 Општи оквир.....	26
2.2 Преглед постигнутог напретка и квалитативна анализа испуњавања циљева мера.....	27
2.3 Остварење предложеног циља.....	42
3. ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА, РЕЗИМЕ ПРЕДУЗЕТИХ АКТИВНОСТИ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ.....	45
4. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА И ЕФИКАСНОСТИ СПРОВОЂЕЊА ИПАРД ПРОГРАМА	49
4.1 Активности Управљачког тела	49
4.1.1 Изјава о управљању	53
4.2 Активности НАО СО и Националног фонда.....	54
4.3 Активности ИПАРД агенције	55
4.3.1 Контроле спроведене по мерама и утврђене неправилности.....	56
4.3.2 Ревизорске мисије	58
4.4 Активности Одбора за праћење.....	59
4.5 Систем за надзор и процену.....	59
4.5.1 Обезбеђивање и координација активности праћења	60
4.5.2 Активности евалуације програма	60
4.6 Предузете активности за решавање проблема везаних за спровођење ИПАРД II програма...	60
4.7 Коришћење Техничке помоћи у оквиру ИПАРД II програма	62

4.8	Предузети кораци за укључивање локалних власти у спровођење ИПАРД II програма.....	63
4.9	Предузети кораци за осигурање промоције ИПАРД II програма.....	64
4.10	Подаци који показују да фондови Уније употпуњују доступна средства у Србији	65
5.	КООРДИНАЦИЈА ИПАРД II ПРОГРАМА СА ДРУГИМ ПРЕТПРИСТУПНИМ ИНСТРУМЕНТИМА ЗАЈЕДНИЦЕ И ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОДРШКЕ	66
5.1	Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти.....	66
5.2	Комплементарност ИПАРД II програма са НППР	69
6.	ФИНАНСИЈСКЕ ТАБЕЛЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА	71
6.1	Одобрени пројекти.....	74
6.2	Исплаћени пројекти	81
6.3	Осетљиви сектори	88
6.4	Одбијени и обустављени пројекти	92
7.	РЕЗИМЕ АКТИВНОСТИ ЕВАЛУАЦИЈЕ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ	96
8.	ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА КОМУНИКАЦИЈЕ	101

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1: Макроекономски показатељи	12
Табела 2: Предузећа у Републици Србији према величини и броју запослених у 2018. години	14
Табела 3: Пољопривредна газдинства према величини поседа.....	15
Табела 4: Старосна структура становништва у 2019. години.....	15
Табела 5: Преглед поднетих, одобрених, исплаћених и одбијених/обустављених ИПАРД захтева	42
Табела 6: Излазни показатељи и показатељи резултата за Мери 1	43
Табела 7: Излазни показатељи и показатељи резултата за Мери 3	44
Табела 8: Максималан индикативни допринос ЕУ* за ИПАРД фондове за период 2014-2020 (ЕУР)	45
Табела 9: Финансијски план према мери у ЕУР, за период 2014-2020.....	45
Табела 10: Финансијска имплементација према ИПАРД мери са становишта доприноса ЕУ (ЕУР)	46
Табела 11: Искоришћеност доприноса ЕУ по годинама (ЕУР).....	46
Табела 12: ИПАРД алокације према годинама и извршене исплате доприноса ЕУ у 2019. и 2020. години (ЕУР)	46
Табела 13: Завршени позиви према ИПАРД мери, 2020. година	48
Табела 14: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 1 ИПАРД II програма	50
Табела 15: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 3 ИПАРД II програма	52
Табела 16: Буџет по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма (ЕУР)	71
Табела 17: Допринос ЕУ по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма (%)	72
Табела 18: Преглед поднетих, одобрених и исплаћених захтева према мери и позиву.....	72
Табела 19: Финансијски приказ спровођења ИПАРД II програма по мерама (ЕУР)	73
Табела 20: Преглед одбијених и обустављених пројеката према мери и позиву	93
Табела 21: Показатељи активности видљивости и комуникације реализовани у 2020. години.....	101
Табела 22: ПССС Централна Србија.....	104
Табела 23: ПСС АП Војводина.....	104

СПИСАК ГРАФИКОНА

Графикон 1: Укупан број поднетих захтева и износ захтеваних трошкова, Мера 1, Мера 3, Мера 7	29
Графикон 2: Стање у погледу захтева по години подношења, Мера 1, Мера 3, Мера 7*	29
Графикон 3: Поднети захтеви и захтевани трошкови за инвестицију према позиву Мера 1, Мера 3, Мера 7	30
Графикон 4: Структура поднетих захтева према сектору.....	31
Графикон 5: Структура поднетих захтева према типу инвестиција*	32
Графикон 6: Поднети захтеви за одобравање пројекта према групи инвестиција и сектору, Мера 1	33
Графикон 7: Поднети захтеви за одобравање пројекта према типу инвестиције и према сектору, Мера 3	34

Графикон 8: Поднети захтеви за одобравање пројекта према типу инвестиције и према сектору, Мера 7	35
Графикон 9: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова за инвестицију према типу корисника, Мера 1.....	36
Графикон 10: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова за инвестицију према типу корисника, Мера 3.....	37
Графикон 11: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова за инвестицију према типу корисника, Мера 7.....	37
Графикон 12: Поднети захтеви и захтевана средства јавне подршке (000) ЕУР према региону, Мера 1	38
Графикон 13: Учешће региона у укупно захтеваним средствима јавне подршке и укупном броју поднетих захтева (%), Мера 1	38
Графикон 14: Број поднетих захтева и захтевана средства јавне подршке (ЕУР) према управном округу, Мера 1	39
Графикон 15: Поднети захтеви и захтевана средства јавне подршке (ЕУР) према региону, Мера 340	
Графикон 16: Учешће региона у укупно захтеваним средствима јавне подршке и укупном броју поднетих захтева (%), Мера 3	40
Графикон 17: Број поднетих захтева и захтевана средства јавне подршке (ЕУР) према управном округу, Мера 3	41
Графикон 18: Исплаћена подршка у односу на одређени буџет по мерама (ЕУР).....	47
Графикон 19: Процењена подршка ЕУ према мери	73
Графикон 20: Одобрени пројекти и подршка ЕУ према поднетим захтевима/ захтеваној подршци ЕУ (ЕУР)	74
Графикон 21: Учешће одобрених захтева и подршке ЕУ у односу на поднете захтеве/ захтевану подршку ЕУ * (%).....	75
Графикон 22: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне и подршке ЕУ према позиву у оквиру Мере 1 (%)	76
Графикон 23: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију (%), Мера 1	77
Графикон 24: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне и подршке ЕУ према позиву у оквиру Мере 3 (%)	79
Графикон 25: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију (%), Мера 3	80
Графикон 26: Исплаћени захтеви и јавна подршка у односу на поднете/одобрене захтеве/јавну подршку	81
Графикон 27: Учешће исплаћених захтева/подршке у односу на одобрене захтеве/подршку (%)... 82	
Графикон 28: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке према позиву у оквиру (%), Мера 1.....	83
Графикон 29: Учешће сектора у укупном броју исплаћених пројеката и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 1	84
Графикон 30: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке ЕУ према позиву (%), Мера 3	86
Графикон 31: Учешће сектора у укупном броју исплаћених пројеката и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 3	87
Графикон 32: Одобрени/исплаћени захтеви/трошкови за инвестицију према поднетим захтевима/трошковима за инвестицију (%).....	87
Графикон 33: Напредак у погледу одобрене и исплаћене јавне подршке (ЕУР).....	88

Графикон 34: Учешће осетљивих категорија у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима за инвестицију, Мера 1	89
Графикон 35: Учешће осетљивих категорија у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима за инвестицију, Мера 7	89
Графикон 36: Учешће младих пољопривредника у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и захтеваним и одобреним трошковима и исплаћеној подршци по позивима, Мера 1	90
Графикон 37: Учешће жена у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и захтеваним и одобреним трошковима и исплаћеној подршци по позивима, Мера 1.....	90
Графикон 38: Одобрени, одбијени и обустављени* и исплаћени захтеви осетљивих категорија по позивима, Мера 1	91
Графикон 39: Одобрени, одбијени/обустављени трошкови и исплаћена подршка осетљивих категорија по позивима (мил. ЕУР), Мера 1.....	92
Графикон 40: Кумулативни приказ одбијених и обустављених захтева по мери и години	94
Графикон 41: Најчешћи разлози за одбијање пројеката према мери	94

ЛИСТА ПРИЛОГА

Прилог 1: Заједничке Табеле за праћење и евалуацију ИПА програма руралног развоја 2014 – 2020

Прилог 2: Додатна документа за подношење Управљачком телу

Прилог 3: Осетљиве категорије и типови корисника

СКРАЋЕНИЦЕ

АП – Аутономна покрајина
БДП – Бруто домаћи производ
БДВ – Бруто додата вредност
ГИС – Годишњи извештај о спровођењу
ГРЈ – Годишња радна јединица
ЕУ – Европска унија
ЕК – Европска комисија
ЗПП – Заједничка пољопривредна политика
ИА – ИПАРД агенција
ИПА – Инструмент претприступне помоћи ЕУ
ИПАРД – Инструмент за претприступну помоћ за рурални развој
ИПАРД ОС – ИПАРД Оперативна структура
ИТ – Информационе технологије
ЈЛС – Јединице локалне самоуправе
КПЗ – Коришћено пољопривредно земљиште
ЛАГ – Локалне акционе групе
ЛПТ – Листа прихватљивих трошкова
ЛСРР - Локалне стратегије руралног развоја
МЕИ – Министарство за европске интеграције
МПШВ – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
МСПП - Микро, мала и средња предузећа и предузетници
МУ – Међународни уговори
НАО – Национални службеник за одобравање
НАО СО – Тело за подршку Националном службенику за одобравање
НБС – Народна банка Србије
НИПАК – Национални ИПА координатор
НПРР – Национални програм руралног развоја
НФ – Национални фонд
ОС – Оквирни споразум
ПАВК - План активности видљивости и комуникације ИПАРД II програма за период 2014-2020
ПГ – Пољопривредно газдинство
ПССС – Пољопривредне саветодавне и стручне службе
РЗС – Републички завод за статистику
РС – Република Србија
СКГО – Стална конференција градова и општина
СС – Секторски споразум
УАП – Управа за аграрна плаћања
УТ – Управљачко тело
УО – Управни округ
ФАО – Организација за храну и пољопривреду
ЦИС – Централни информациони систем
CEFTA - Централноевропски уговор о слободној трговини
COELA - Радна група Савета ЕУ за проширење и држава које воде преговоре о приступању ЕУ
DEGURBA – Степен урбанизације (*Degree of urbanization*)
DG AGRI – Генерални директорат за пољопривреду и рурални развој
DG SANTE - Генерални директорат за здравље и безбедност хране
IACS - Интегрисани административни и контролни систем (*Integrated Administration and Control System*)
LEADER - *Liaison entre Actions de developpment de l'Economie Rurale* (фр.)
LPIS - Систем идентификације земљишних парцела (*The Land Parcel Identification System*)
WLA – Анализа радне оптерећености (*Work Load Analysis*)

РЕЗИМЕ

Други Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма садржи информације о спровођењу четвртог подручја политике, пољопривреде и руралног развоја Републике Србије. Управљачко тело, у складу с чланом 59 (1) Секторског споразума, припремило је Годишњи извештај који обухвата период од 01. јануара 2020. године до 31. децембра 2020. године. Значајан допринос при изради Извештаја пружили су ИПАРД агенција, Тело за подршку Националном службенику за одобравање, Национални фонд, Сектор за међународну сарадњу МПШВ, као и Министарство за европске интеграције (МЕИ).

Европска комисија званично је одобрила ИПАРД II програм 20. јануара 2015. године Одлуком ЕК С (2015) 257 (последња измена - Одлука ЕК број С(2021) 2585 од 9. априла 2021. године).

Главни циљ и сврха ИПАРД II програма је да подржи пољопривредне произвођаче и прерађиваче, као и становништво руралних подручја у Републици Србији, да постепено повећавају своје капацитете и потенцијале како би се благовремено и правилно припремили за испуњење европских стандарда и закона из области пољопривреде, пољопривредно-прехрамбене индустрије и заштите животне средине. ИПАРД II програм дефинише мере које пружају финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, агроеколошко климатским мерама и органској производњи, спровођењу локалних стратегија руралног развоја, као и подршку за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања у руралним подручјима Републике Србије. Сектори који ће бити подржани су дефинисани у свакој мери. Такође, у ИПАРД II програму, поред наведених мера, предвиђена је и мера „Техничка помоћ”.

Одлуком Европске комисије *PRE/2016/001/RS/CLO* од 26. фебруара 2018. године, добијено је Писмо о затварању са препорукама за Мери 1 „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” и Мери 3 „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства”, док је Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за ИПАРД II помоћ за пољопривреду и рурални развој у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II ступио на снагу 6. јуна 2018. године. Писмо о затварању са условом и препорукама за Мери 7 „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” и Мери 9 „Техничка помоћ” добијено је Одлуком *EK PRE/2019/008/RS/CLO* од 31. марта 2020. године. Након акредитације Мере 7 и Мере 9 у оквиру ИПАРД II програма, 1. октобра 2020. године потписана је Измена Финансијског споразума, а ступила је на снагу 17. новембра 2020. године. Од почетка спровођења ИПАРД II програма до 31. децембра 2020. године, објављено је и затворено девет јавних позива.

Укупно је одобрено 583 захтева, са укупном јавном подршком у износу од око 45,0 мил. ЕУР и доприносом ЕУ у износу од око 33,8 мил. ЕУР. За Мери 1 одобрено је 526 захтева, са укупном јавном подршком у износу од око 29,1 мил. ЕУР и доприносом ЕУ у износу од око 21,8 мил. ЕУР, а за Мери 3 одобрено је 57 захтева са укупном подршком у износу од око 16,0 мил. ЕУР и доприносом ЕУ у износу од око 12,0 мил. ЕУР. Одбијено је укупно 232 захтева и повучено услед одустанка подносиоца 162 захтева, са доприносом ЕУ у износу од око 31,0 мил. ЕУР. Закључно са 31. децембром 2020. године исплаћено је 217 захтева, са укупном јавном подршком у износу од око 12,9 мил. ЕУР и доприносом ЕУ у износу од око

9,7 мил. ЕУР. Од укупно опредељених средстава ЕУ за период 2014-2020. године (175,0 мил. ЕУР), за све мере до краја 2020. године одобрено је 20,3%. Од укупно одобреног износа доприноса ЕУ, 64,6% се односило на Меру 1 и 35,4% на Меру 3.

До краја 2020. године исплаћена је подршка ЕУ у укупном износу од 9,7 мил. ЕУР, што је допринело стопи извршења од 5,5% од укупног доприноса ЕУ, при чему стопа извршења за Меру 1 износи 8,7%, док за Меру 3 износи 4,6%. У односу на Годишњи извештај за 2019. годину, остварен је напредак у финансијској имплементацији доприноса ЕУ са 4,6 мил. ЕУР (2,6%) на 9,7 мил. ЕУР (5,5%).

Искуство стечено током ИПАРД II периода од великог је значаја са становишта израде ИПАРД III програма Републике Србије, као и стечено практично искуство од стране корисника у спровођењу пројеката финансираних од стране ЕУ.

УВОД

Република Србија је у потпуности посвећена процесу европских интеграција, свесна да овај процес захтева суштинске промене у области пољопривреде и руралног развоја. ИПАРД II програм представља полазну основу приликом спровођења реформских корака у области руралног развоја. Од велике важности за успешно спровођење ИПАРД II програма је постојање снажне политичке воље Владе Републике Србије, као и широки друштвени консензус о значају ИПАРД подршке за даљи развој и унапређење конкурентности у сектору пољопривреде и сектору руралног развоја.

ИПАРД II програм представља најзначајнији програм претприступне подршке руралном развоју и први је документ из области пољопривреде и руралног развоја Републике Србије који је одобрен од стране свих чланица Европске уније у јануару 2015. године. Главни циљ и сврха овог програма је да помогне пољопривредне произвођаче и прерађиваче, као и све становнике руралних подручја Републике Србије, да постепено подижу своје капацитете и потенцијале како би се благовремено и на прави начин, припремили за испуњавање европских стандарда и закона у области пољопривреде, прехранбене индустрије и заштите животне средине.

Програм дефинише мере које омогућавају финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, као и подршку диверзификацији економских активности у руралним областима Републике Србије. Приоритетни сектори за инвестирање су сектор млека, меса, воћа и поврћа, осталих усева, јаја и грожђа/вина. Мере подржавају инвестиције у изградњу и/или у реконструкцију објеката, као и за набавку нове механизације, опреме и нових технологија.

Унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва, равноправнији удео у расподели дохотка и економских могућности, важни су аспекти одрживог развоја руралних средина којем тежи Република Србија. У том смислу, одржив развој руралних средина захтева добру координацију свих политика које имају додира са руралним срединама и њиховим ресурсима. Ублажавање проблема за оне који одлазе из сектора пољопривреде и промовисање обрасца једнакости, може значајно допринети одрживом развоју. Стварање повољних услова за живот и рад и задржавање младих у руралним срединама, обезбеђење атрактивнијих радних места и једнаких могућности за њихове породице један је од основних циљева политике која треба да обезбеди равномернији регионални развој Републике Србије.

Један од услова за коришћење средстава ИПАРД II програма био је успостављање комплементарног система подршке како на националном, тако и на локалном нивоу, у којем нема двоструког финансирања из јавних фондова за исту инвестицију, а који својим синергетским ефектом доприноси смањењу регионалних разлика.

Темељна и интензивна промоција ИПАРД II програма условила је велико интересовање потенцијалних корисника. У прилог томе иде и чињеница да је у оквиру девет расписаних јавних позива током периода програмске имплементације до краја 2020. године поднето 1.748 захтева. ИПАРД подршка доступна је кроз четири акредитоване мере: Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава, Мера 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и

производа рибарства, Мера 7 – Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања и Мера 9 – Техничка помоћ.

Сврха извештавања је приказивање напретка у спровођењу приоритета и мера везаних за остваривање циљева ИПАРД II програма на основу финансијске реализације, у односу на заједничке и специфичне показатеље и квантификоване циљне вредности.

Извештај чини осам поглавља који обухватају приказ макроекономских показатеља, примењених мера за унапређење квалитета и ефикасности спровођења ИПАРД II програма, финансијских обавеза и трошкова по мерама, предузете активности у вези са вредновањем програма, коришћење осталих инструмената међународне финансијске подршке, преглед финансијских токова по мерама, као и активности за спровођење плана комуникације и видљивости.

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма у Републици Србији за 2020. годину обухвата кумулативне финансијске податке добијене праћењем спровођења Програма на основу заједничких табела за праћење и евалуацију. Обрађени подаци представљени су у виду табела и графикана.

Извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2020. финансијску годину припремљен је од стране ИПАРД Управљачког тела, у сарадњи са ИПАРД агенцијом, Канцеларијом за подршку Националног службеника за одобравање, Националним фондом, Министарством за европске интеграције и Сектором за међународну сарадњу МПШВ.

1. ПРОМЕНЕ ОПШТИХ УСЛОВА У СРБИЈИ (МАКРОЕКОНОМСКИ КОНТЕКСТ, ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ И ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА) И ЊИХОВИ УТИЦАЈИ НА СПРОВОЂЕЊЕ ИПАРД II ПРОГРАМА

1.1 Макроекономски трендови, структурне карактеристике економије и стање у пољопривреди и руралним подручјима

Према подацима Републичког завода за статистику (РЗС), у 2019. години бруто домаћи производ (БДП) износио је 33.040,8 мил. ЕУР у сталним ценама, а реални раст БДП у односу на 2018. годину износио је 4,2%. Најзначајније учешће у формирању БДП, посматрано по делатностима, у 2019. години имали су: сектор прерађивачке индустрије (13,7%), сектор трговине на велико и мало и поправке моторних возила (11,4%), сектор пословања некретнинама (6,9%), сектор пољопривреде, шумарства и рибарства (6,0%) и сектор грађевинарства (5,7%). У 2019. години бруто додата вредност примарног сектора износила је 6,0% (Статистички годишњак Србије 2020, РЗС). Макроекономски показатељи Републике Србије (РС) у периоду 2012-2020. године, дати су Табели 1.

Табела 1: Макроекономски показатељи за Републику Србију

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
БДП* (мил. ЕУР)	29.118,4	29.958,1	28.433,9	28.119,2	28.494,4	29.504,9	31.600,3	33.040,8	-
БДП по становнику	4.677,0	5.083,0	4.973,0	5.034,0	5.203,0	5.581,0	6.137,5	6.625,3	-
Стопа незапослености (%)	24,6	23,0	19,9	18,2	15,9	14,1	13,3	10,9	9,5
Извоз робе и услуга (мил. ЕУР)	9.579,7	12.467,4	12.668,0	11.414,4	12.700,4	14.504,4	16.417,8	16.753,8	16.606,5
Увоз робе и услуга (мил. ЕУР)	16.147,9	17.536,3	17.234,3	15.253,6	16.127,5	18.705,4	22.087,1	22.810,6	22.342,9
Салдо (мил. ЕУР)	-6.568,2	-5.068,9	-4.566,3	-3.839,2	-3.427,1	-4.201,0	-5.669,3	-6.056,7	-5.736,4

Извор: РЗС

*Сталне цене (вредност, уланчане мере обима, референтна 2010. година)

Спољнотрговинска размена

Када је реч о спољнотрговинској размени РС, током 2020. године извоз робе и услуга је достигао вредност од око 16,6 млрд. ЕУР, док је, са друге стране, увоз достигао вредност од око 22,3 млрд. ЕУР. У целокупном посматраном периоду, РС је остварила негативан спољнотрговински салдо, који је био најнижи у 2016. години, а највиши на почетку посматраног периода. Најзначајнији спољнотрговински партнер РС је Европска унија (ЕУ). Пољопривредно-прехранбени сектор остварује позитиван спољнотрговински салдо од 2005. године и у 2020. години износио је 1,3 млрд. ЕУР.

У 2020. години, извоз пољопривредно-прехранбених производа достигао је вредност од 3,1 млрд. ЕУР, при чему је највећа вредност остварена извозом на тржиште ЕУ. Увоз

пољопривредно-прехранбених производа у 2020. години достигао је вредност од 1,8 милијарди ЕУР.

У структури спољнотрговинске размене РС у 2019. години било је доминантно учешће примарних пољопривредних производа са уделом од 69,0% у укупној вредности размене свих категорија пољопривредних производа, док је извоз прерађених пољопривредних производа учествовао са 29,0%. Приметно је високо учешће примарних пољопривредних производа како у структури извоза, тако и у структури увоза.

Најзаступљенија група производа у извозу у 2020. години биле су житарице, чији је извоз у укупној вредности извоза пољопривредно-прехранбених производа учествовао са 27,3%, док је учешће поврћа и воћа било 27,0%. Поред ове две групе производа, високо учешће у структури извоза пољопривредно-прехранбених производа имали су и дуван и производи од дувана (12,4%), сточна храна, осим жита у зрну (6,9%), пића (6,6%) и разни производи за храну и прерађевине (5,9%). Током 2020. године најзаступљенији производи у увозу по вредности били су поврће и воће (25,5%), кафа, чај, какао, зачини и њихови производи (12,0%) и пиће и дуван (од чега дуван и производи од дувана 11,6% и пића 5,6%).

Анализирајући тржишта на која РС извози своје пољопривредно-прехранбене производе, најзначајније је тржиште ЕУ са учешћем од 48,5% у структури укупног извоза ове групе производа у 2020. години. Такође, тржиште ЕУ је најзначајније тржиште и са аспекта увоза пољопривредно-прехранбених производа, при чему је 65,4% укупне вредности ове групе производа увезено са овог тржишта. Поред тржишта ЕУ, значајан партнер у извозу је и тржиште *CEFTA* земаља, будући да је током 2020. године остварена вредност извоза пољопривредно-прехранбених производа од 24,3%. Увоз пољопривредно-прехранбених производа са тржишта *CEFTA* земаља у укупној вредности увоза ове групе производа износио је око 9,7%.

Запосленост

У примарном сектору запосленост је у опадању, при чему је учешће у укупној запослености у 2020. години било 14,6%. Посматрано према регионима, највећи удео запослености у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства у 2020. години остварен је у Региону Шумадије и Западне Србије (50,4%), док је најмањи у Београдском региону (4,6%).

Стопа незапослености у РС у 2020. години износила је 9,5% и у поређењу са 2019. годином (10,9%) је смањена, док је стопа незапослености руралне популације у 2020. години износила 8,8%.

Високе стопе незапослености и неактивности су изражене код младог становништва, и то више код младих у градским срединама у односу на рурална подручја, и истовремено више код младих жена него код младих мушкараца. У структури запослених у руралним подручјима изражено је учешће помажућих чланова домаћинства, при чему је то посебно карактеристично за женско рурално становништво, где више од петине запослених жена ради као помажући члан домаћинства.

Микро, мала и средња предузећа и предузетници

Према подацима РСЗ у 2018. години број микро, малих и средњих предузећа и предузетника (МСПП) износио је 375.842, што чини 99,9% од укупног броја предузећа. У структури

МСПП доминирају предузетници са учешћем од 72,6%. Са аспекта привредне делатности, највеће учешће у структури МСПП остварила је трговина на велико и мало и поправка моторних возила (26,0%), док је учешће од 1,8% МСПП забележено у области пољопривреде, шумарства и рибарства. Укупан број запослених у МСПП био је 917.116, при чему је највећа запосленост била у прерађивачком сектору (27,1%), док је запосленост у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства 2,5%. У Табели 2 је дат приказ броја предузећа према валичини и према броју запослених, укупно и у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства.

Табела 2: Предузећа у Републици Србији према величини и броју запослених у 2018. години

	Предузетници	Микро предузећа	Мала предузећа	Средња предузећа	МСПП
Број предузећа	272.969	89.137	11.219	2.517	375.842
Број предузећа у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства	2.805	3.361	372	90	6.628
Број запослених	271.721	161.247	225.030	259.118	917.116
Број запослених у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства	1.751	4.703	7.881	8.265	22.600

Извор: „Предузећа по величини и предузетници у Републици Србији (2016-2018)”, РЗС

Бруто додата вредност (БДВ) сектора МСПП је 2018. године износила 12.566,0 мил. ЕУР, што је повећање од 22,1% у односу на 2016. годину (10.294,0 мил. ЕУР). Током 2018. године, сектор пољопривреде, шумарства и рибарства у оквиру МСПП остварио је БДВ у износу од 316,3 мил. ЕУР.

У извозу робе у 2018. години учествовало је укупно 15.203 пословних субјеката који су сачињавали сектор МСПП, што чини повећање од 2,9% у поређењу са 2016. годином. Када је реч о вредности извоза робе сектора МСПП у 2018. години остварен је извоз робе од 6,2 млрд. ЕУР, од чега је сектор пољопривреде, шумарства и рибарства остварио вредност извоза од 189,0 мил. ЕУР.

Основне карактеристике пољопривредне производње у Републици Србији

Према резултатима „Анкете о структури пољопривредних газдинстава”, спроведене 2018. године, број пољопривредних газдинстава (ПГ) у РС износи 564.541, при чему се у поређењу са подацима добијеним Пописом из 2012. године, број ПГ смањио за 10,6%. У структури ПГ највеће учешће имају породична пољопривредна газдинстава (чак 99,7%). У региону Шумадије и Западне Србије налази се 43% ПГ. Просечна старост носилаца ПГ је 60 година код мушкараца и 65 година код жена. Знање у пољопривреди 95,3% носилаца ПГ стекло је бавећи се овом делатношћу, док је формално образовање из области пољопривреде стекло 4% носилаца ПГ. Такође, подаци добијени на основу спроведене Анкете о структури пољопривредних газдинстава, 2018 показују да је просечна величина газдинства у РС 6,2 ха, што представља повећање у односу на 2012. годину када је просечна величина газдинства износила 5,4 ха. Највећи број газдинстава (38,5%) је величине испод 2 ха, затим

32,3% ПГ је величине између 2 и 5 ha, 0,7% ПГ је између 50 и 99 ha, а 0,3% ПГ располаже површином преко 100 ha. Приказ броја ПГ према величини поседа дат је у Табели 3.

Табела 3: Пољопривредна газдинства према величини поседа

	Величина поседа (ha)								
	0 ha	<2 ha	2-4,9 ha	5-9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	>100ha
Број ПГ	5.290	217.480	182.253	96.262	40.876	11.072	6.062	3.825	1.422
% укупног броја ПГ	0,9	38,5	32,3	17,1	7,2	2,0	1,1	0,7	0,3

Извор: Анкета о структури пољопривредних газдинстава, 2018, РЗС

Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ) у РС, према Анкети о структури пољопривредних газдинстава, 2018 износи 3.475.894 ha. У структури КПЗ, 74% чине обрадиве површине (оранице и баште), 20% чине ливаде и пашњаци, док стални засади чине свега 6%. Површина под органском пољопривредом у 2019. години износи 21.266 ha, односно 0,6% од укупне површине КПЗ.

У РС доминантно је учешће мешовитих ПГ. Специјализована производња доминира у сектору ратарства, нарочито у региону Војводине. Просечна економска величина ПГ у РС износи 8.610 ЕУР, што је скоро четири пута нижа вредност у односу на просек ЕУ.

1.2 Становништво

Према Попису становништва из 2011. године, РС је имала 7.186.862 становника, а према проценама становништва РЗС у 2019. години имала је 6.945.235 становника. У руралним подручјима, која се воде као „остала насеља” у РС, живи 40,6% популације. Преко 50% становништва региона Шумадије и Западне Србије представља рурално становништво, што га чини регионом са највећим процентом руралног становништва у РС. Просечна старост становништва у РС у 2019. години је 43,3 године. Посматрано према типу насеља, у градским срединама просечна старост становништва је 42,3 година, док је просечна старост становништва у руралним срединама 44,9 година. У Табели 4 дат је приказ старосне структуре становништва у 2019. години.

Табела 4: Старосна структура становништва у 2019. години

Старосна структура становништва	Број становника	Удео у укупном становништву, %
0-14 година	992.589	14,29
15-64 година	4.515.716	65,02
65 и више година	1.436.930	20,69
Укупно	6.945.235	100

Извор: РЗС

Према Попису становништва из 2011. године, највећи број становника има завршену средњу школу (48,9% укупног становништва). Основно образовање има 20,8% становништва, док најмање учешће у образовној структури имају становници са вишим образовањем (5,7%).

1.3 Пољопривредна политика и политика руралног развоја

Дугорочни стратешки правац развоја пољопривреде у РС дефинисан је Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Сл. гласник РС”, број 85/14), која садржи визију, стратешке циљеве и правце развоја пољопривреде и руралног развоја РС за десетогодишњи период. Будући правци развоја пољопривреде РС дефинисани су у складу са процесом усклађивања националне пољопривредне политике и политике руралног развоја са правним тековинама ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја.

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године била је основ за доношење средњорочних развојних докумената у области пољопривреде и руралног развоја, и то Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године („Сл. гласник РС”, број 120/17) и Националног програма руралног развоја од 2018-2020. године („Сл. гласник РС”, број 60/18). Наведени програми садрже детаљне трогодишње планове и динамику реализације мера, као и основне активности прилагођавања националне пољопривредне политике и политике руралног развоја одговарајућим шемама заједничке пољопривредне политике (ЗПП) ЕУ у претприступном периоду.

Буџетска средства, намењена реализацији мера пољопривредне политике и политике руралног развоја на годишњем нивоу одређена су Законом о буџету Републике Србије за једну календарску годину, у оквиру буџетских средстава додељених МПШВ. Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју сваке године се дефинишу обим средстава, врсте подстицаја и максимални износи по врсти подстицаја за текућу годину.

Политика одрживог управљања ресурсима и унапређења квалитета живота у руралним подручјима

Део политике руралног развоја односи се на одрживо управљање природним ресурсима и заштиту животне средине, као и унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва.

Одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине представљају основ за обезбеђење дугорочне стабилности и квалитета домаће пољопривредне производње у условима све већих ризика на глобалном тржишту хране. Специфични карактер пољопривредне производње, огледа се у њеној високој зависности од обима и квалитета ограничених природних ресурса. Из тог разлога, неопходност реакција на климатске промене, заштита пољопривредног земљишта од трајне промене намене, смањење емисије гасова стаклене баште, заштита биодиверзитета и типичних руралних пејзажа, рационално коришћење водних ресурса, шума и других природних потенцијала руралних средина, захтева дефинисање нове подстицајне политике која ће уважавати концепт мултифункционалне пољопривреде.

Улагања у непољопривредне делатности, као и оснивање нових предузећа, од суштинског су значаја за развој и конкурентност руралних подручја. Економска диверзификација и диверзификација ПГ неопходне су за раст, запошљавање и одрживи развој у руралним подручјима и треба да допринесу бољој територијалној равнотежи, како у економском, тако и у социјалним смислу, што ће непосредно утицати на повећање прихода домаћинстава која се баве пољопривредном производњом и руралног становништва.

1.3.1 Преговори са Европском унијом, обавезе у преговорима

У складу са Одлуком о оснивању Координационог тела за процес приступања Републике Србије Европској унији („Сл. гласник РС”, бр. 84/13, 86/13, 31/14, 79/14, 92/15, 23/18 и 36/19), МПШВ је носилац преговарања за три преговарачка поглавља и то: Поглавље 11 – Пољопривреда и рурални развој, Поглавље 12 - Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика и Поглавље 13 – Рибарство. Поред тога, представници МПШВ учествују у раду још 18 преговарачких поглавља.

Првом међувладином конференцијом између РС и ЕУ, одржаном 21. јануара 2014. године, у Бриселу формално су отпочели преговори за приступање Републике Србије Европској унији. После отварања преговора започела је фаза аналитичког прегледа законодавства (скрининг) у циљу провере и оцене усаглашености законодавства РС са правним текovinaма ЕУ. Европска комисија (ЕК) је 5. фебруара 2020. године усвојила нову методологију процеса приступања ЕУ, чији је циљ успостављање веродостојне перспективе чланства у ЕУ. Према новој методологији поглавља су подељена у шест кластера (осим поглавља 34 – Институције и 35 - Остала питања), а Савет Европске уније је званично усвојио нову методологију 25. марта 2020. године.

РС је до краја извештајног периода отворила 18 преговарачких поглавља (Поглавље 4 – Слободно кретање капитала, Поглавље 5 – Јавне набавке, Поглавље 6 – Право привредних друштава, Поглавље 7 – Интелектуална својина, Поглавље 9 – Финансијске услуге, Поглавље 13 – Рибарство, Поглавље 17 – Економска и монетарна политика, Поглавље 18 – Статистика, Поглавље 20 – Предузетништво и индустријска политика, Поглавље 23 – Правосуђе и основна права, Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност, Поглавље 29 – Царинска унија, Поглавље 30 – Економски односи са иностранством, Поглавље 32 – Финансијски надзор, Поглавље 33 – Финансијске и буџетске одредбе и Поглавље 35 – Остало), а привремено затворила два преговарачка поглавља (Поглавље 25 – Наука и истраживање и Поглавље 26 – Образовање и култура).

Пет преговарачких позиција достављено је Савету ЕУ и то за Поглавље 2 – Слобода кретања радника (23. јула 2018. године), Поглавље 3 – Право пословног настањивања и слобода пружања услуга (5. децембра 2019. године), Поглавље 14 – Транспортна политика (29. октобра 2018. године), Поглавље 21 – Трансевропске мреже (29. октобра 2018. године) и Поглавље 27 – Животна средина и климатске промене (27. јануара 2020. године).

Поглавља која су спремна или су у поодмаклој фази припреме за отварање, где је Савет ЕУ усвојио Извештаје о скринингу, а РС добила позив за подношење преговарачке позиције: Поглавље 10 – Информационо друштво и медији (други Нацрт преговарачке позиције достављен је ЕК на консултације 13. марта 2019. године) и Поглавље 28 – Заштита потрошача и заштита здравља (финални Нацрт преговарачке позиције послат је ЕК на консултације 4. марта 2020. године).

Поглавља за која је ЕК доставила резултате скрининга и за која је успоставила мерила за отварање су: Поглавље 1 – Слободно кретање робе (два мерила), Поглавље 8 – Политика конкуренције (шест мерила), Поглавље 11 – Пољопривреда и рурални развој (два мерила), Поглавље 12 - Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика (три мерила), Поглавље 15 - Енергетика (два мерила), Поглавље 16 - Опорезивање (једно мерило),

Поглавље 19 - Социјална политика и запошљавање (једно мерило) и Поглавље 22 - Регионална политика и координација структурних инструмената (једно мерило).

ЕК није усвојила извештај о скринингу за Поглавље 31 – Спољна, безбедносна и одбрамбена политика, а за Поглавље 34 – Институције скрининг није одржан.

Поглавље 11 - Пољопривреда и рурални развој

ЕК је доставила Извештај о скринингу за Поглавље 11 који је презентован 27. фебруара 2015. године на Комитету за проширење Савета ЕУ. Након усвајања Извештаја од стране Савета, председавајући Комитета сталних представника (*COREPER II*) је 17. јуна 2015. године у име земаља чланица ЕУ упутио писмо којим обавештава да РС није спремна за отварање преговора у Поглављу 11 и да је неопходно да испуни два мерила како би отворила преговоре. Утврђена мерила за отварање преговора у Поглављу 11 била су да:

- РС представи ЕК Акциони план, који ће служити као основа за преношење, примену и извршење правне тековине ЕУ у пољопривреди и руралном развоју;
- РС поднесе ЕК захтев за поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД II, у складу са одредбама Уредбе о спровођењу бр. 447/2014 ЕК.

Прво мерило за отварање преговора у Поглављу 11

Влада РС усвојила је 18. октобра 2018. године Акциони план за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја. Акциони план поднет је ЕК 1. новембра 2018. године.

Друго мерило за отварање преговора у Поглављу 11

РС је званично примила информацију да је процес поверавања за Мери 1 и Мери 3 у оквиру ИПАРД II програма успешно завршен 26. фебруара 2018. године. Финансијски споразум је потписан 29. маја 2018. године и ступио је на снагу 12. јуна 2018. године, када је Министарство спољних послова званично упутило писмо *DG AGRI* у коме наводи да су све формалности завршене у складу са законодавством РС. Крајем марта 2020. године акредитоване су Мера 7 и Мера 9 у оквиру ИПАРД II програма. Измена Финансијског споразума потписана је 1. октобра 2020. године, а ступила је на снагу 17. новембра 2020. године.

ЕК је оценила да је РС испунила оба мерила за отварање преговора у Поглављу 11 и поднела свој Извештај о мерилу за отварање Радној групи Савета ЕУ за проширење и државе које воде преговоре о приступању ЕУ (*COELA*) 11. фебруара 2018. године. До сада је овај извештај добио сагласност 18 држава чланица.

Према Годишњем извештају ЕК о напретку РС за 2020. годину, у Поглављу 11 остварен је изванредан напредак, пре свега, достављањем другог пакета докумената за поверавање (*entrustment package*) спровођења инструмента претприступне помоћи за рурални развој (ИПАРД II) у новембру 2019. године, као и предузимањем првих корака за успостављање интегрисаног система управљања и контроле (*IACS*).

Припрема Преговарачке позиције за Поглавље 11

МПШВ је уз подршку пројекта Техничке помоћи ИПА 2015: „Изградња капацитета за усклађивање са правном тековином у области пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике” започело активности на изради

преговарачке позиције за Поглавље 11, што је детаљније описано у поглављу 5.1. Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти.

1.3.2 Правни и институционални оквир

Правни и институционални оквир који дефинише спровођење ИПАРД II програма у РС обухвата:

- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Републике Србије и Европске комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) („Сл. гласник РС”, МУ, број 19/14);

Овим споразумом дефинисани су принципи управљања и спровођења ИПА II помоћи између ЕУ и РС.

- Секторски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије о механизмима примене финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ у области подршке пољопривреди и руралном развоју (ИПАРД);

Секторским споразумом (СС) допуњује се Оквирни споразум (ОС) и дефинишу посебне одредбе које се примењују приликом спровођења ИПАРД II програма. Измене и допуне СС ступиле су на снагу 26. новембра 2020. године.

- Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије, која поступа за и у име Европске уније, за ИПАРД II помоћ за пољопривреду и рурални развој у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II;

Финансијским споразумом утврђују се финансијске обавезе ЕУ и РС за ИПАРД II програм за период 2014-2020. године и дефинишу одредбе које се примењују за поверавање послова за извршење буџета. Након акредитације Мере 7 и Мере 9 у оквиру ИПАРД II програма, 1. октобра 2020. године потписана је Измена Финансијског споразума, а ступила је на снагу 17. новембра 2020. године.

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 10/13- др. закон и 101/16);

Законом се уређују циљеви пољопривредне политике и политике руралног развоја, као и начин њиховог остваривања, Регистар пољопривредних газдинстава, евидентирање и извештавање у пољопривреди, као и надзор над спровођењем овог закона. Овим законом уређују се и правила посебног поступка спровођења и контроле ИПАРД програма.

- Закључак о усвајању ИПАРД програма за Републику Србију за период 2014-2020. године („Сл. гласник РС”, бр. 30/16, 84/17, 20/19, 55/19 и 38/21);

ИПАРД II програм дефинише мере којима је омогућена финансијска подршка сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, као и подршка диверзификацији економских активности у руралним областима РС.

- Уредба о одређивању тела за ревизију система управљања програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) („Сл. гласник РС”, број 86/15);

Овом уредбом одређује се Канцеларија за ревизију система управљања средствима ЕУ за Ревизорско тело у складу са чланом 12. тачка 3. подтачка в) ОС између РС и ЕК о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) и чланом 5. Анекса А наведеног Споразума.

- Уредба о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 године („Сл. гласник РС”, број 10/19);

Овом уредбом ближе се уређују начин управљања програмима претприступне помоћи ЕУ у РС који се финансирају из инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. године, одговорна лица и тела, као и начин на који се уређују њихови међусобни односи, а у вези са припремом, координацијом, спровођењем, праћењем, вредновањем и извештавањем о спровођењу програма који се финансирају из ИПА II у случају када ЕК поверава послове извршења буџета за одређене програме РС.

- Одлука о образовању Радне групе за реализацију активности у вези са поверавањем индиректног управљања програмом ИПАРД („Сл. гласник РС”, бр. 5/17, 86/18 и 27/19);
- Одлука о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. године („Сл. гласник РС”, број 26/19);

Наведеним одлукама одређују се одговорна лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014–2020. године: Национални ИПА координатор, Технички секретаријат националног ИПА координатора, Национални службеник за одобравање, тела у Управљачкој структури националног службеника за одобравање, тела у Оперативној структури за управљање акционим програмима, лица и тела у Оперативној структури за управљање програмима прекограничне сарадње, тела у Оперативној структури за управљање ИПАРД програмом и Тело за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима ЕУ.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17,78/18 и 67/19);

Правилник ближе прописује лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава у оквиру ИПАРД програма за РС за период 2014–2020. године, износ подстицаја, као и услове, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18 и 82/19);

Правилник ближе прописује лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних

производа и производа рибарства у оквиру ИПАРД програма за РС за период 2014–2020. године, износ подстицаја, као и услове, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања („Сл. гласник РС”, број 76/20);

Овим правилником ближе се прописују лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања у оквиру ИПАРД програма за РС за период 2014–2020. године, износ подстицаја, као и услови, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма.

- Правилник о упису у Регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства („Сл. гласник РС”, бр. 17/13, 102/15, 6/16, 46/17, 44/18-др. закон, 102/18 и 6/19);

Овим правилником прописују се услови и начин уписа и вођења Регистра пољопривредних газдинстава, образац захтева за упис и обнову регистрације пољопривредног газдинства, обрасци прилога, документација која се прилаже уз захтев за упис и обнову регистрације, начин чувања уписаних података, начин обнове регистрације, као и услови за пасивни статус ПГ.

- Правилник о условима заштите животне средине које морају да испуне корисници ИПАРД подстицаја („Сл. гласник РС”, број 26/19);

Правилник прописује услове заштите животне средине које морају да испуне корисници који остварују право на ИПАРД подстицаје.

- Правилник о методологији утврђивања референтних цена инвестиције за обрачун ИПАРД подстицаја („Сл. гласник РС”, број 84/18);

Правилник ближе прописује методологију утврђивања референтних цена добара и услуга у оквиру инвестиције за обрачун ИПАРД подстицаја.

- Меморандум о разумевању између Управљачког тела и ИПАРД агенције о управљању и спровођењу ИПАРД II програма за период 2014-2020. године у Републици Србији;

Сврха овог Меморандума о разумевању је да регулише сарадњу и успостави договор између Управљачког тела и ИПАРД агенције у вези са комуникацијом, разменом информација, укључујући овлашћење за потраживање информација и право на приступ документима у складу са процедурама, стандардима које треба испунити и процедурама за ефективно и ефикасно спровођење ИПАРД II програма које треба следити.

- Споразум о сарадњи између Националног службеника за одобравање, Управљачког тела и ИПАРД агенције;

Сврха Споразума о сарадњи је да се ближе опише однос између Националног службеника за одобравање (НАО), Управљачког тела (УТ) и ИПАРД агенције (ИА) у вези са индиректним управљањем ИПАРД II програмом онда када се РС повере послови спровођења буџетских овлашћења.

- Споразум о спровођењу Мере Техничка помоћ у оквиру ИПАРД II програма 2014-2020;

Овим Споразумом ближе се утврђује начин и поступак спровођења Мере „Техничка помоћ” ИПАРД II програма.

- Протокол о начину и условима за вођење рачуна отворених код Министарства финансија – Управе за трезор за сврху управљања програмом претприступне помоћи Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја (ИПАРД II) у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 године;

Протокол ближе уређује међусобни однос страна у вези са начином и условима за вођење рачуна отворених код Министарства финансија – Управе за трезор за сврху управљања ИПАРД II програмом у случају када ЕК поверава послове спровођења буџета овог програма РС.

- Процедуре за имплементацију ИПАРД II програма, верзија 1.3 од 8. децембра 2020. године;
- Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

1.3.3 Националне шеме подршке

Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју спроводе се на основу Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16) и одговарајућих подзаконских прописа, којима су ближе дефинисани услови за остваривање права на подстицаје, као и начини остваривања тих права.

У извештајном периоду реализоване су следеће врсте подстицаја:

- директна плаћања,
- мере руралног развоја,
- посебни подстицаји,
- кредитна подршка.

Директна плаћања

У погледу опредељених буџетских средстава директна плаћања чине најзначајнију врсту подстицаја и реализована су кроз премије, подстицаје за производњу и регресе. Једини тип премије је премија за млеко у износу од 7 (седам) РСД обрачуната по литру крављег, овчијег и козјег сировог млека испорученог у претходном кварталу. За остваривање права на премију за кравље млеко, потребно је да корисник премије испоручи млекари најмање 3.000 литара крављег млека по кварталу, односно најмање 1.500 литара на подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Подстицаји за биљну производњу реализују се као основни подстицаји за биљну производњу кроз плаћање по хектару, док се подстицаји у сточарству реализују кроз подстицаје за: квалитетна приплодна грла, товна грла, краве дојиље, по кошници пчела, краве за узгој телади за тов и производњу конзумне рибе.

Мере руралног развоја

Подстицаји за унапређење конкурентности се реализују кроз подршку инвестицијама у физичку имовину пољопривредног газдинства, инвестицијама у прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа и производа рибарства, као и кроз меру управљања ризиком.

Подршка инвестицијама у физичку имовину пољопривредног газдинства има за циљ побољшање производне структуре газдинства кроз мере за подизање нових вишегодишњих засада воћа, винове лозе и хмеља и подршку за унапређење примарне пољопривредне производње кроз набавку нових машина и опреме за унапређење примарне биљне пољопривредне производње, набавку нових машина и опреме за унапређење примарне сточарске пољопривредне производње, набавку квалитетних приплодних грла, изградњу и опремање објеката, набавку нових машина и опреме за унапређење дигитализације сточарске пољопривредне производње; набавку новог трактора и електрификацију поља. Ниво подршке за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства је 50% вредности инвестиције, изузев електрификације поља где је за инвестиције овог типа ниво подршке 90%. За инвестиције које се реализују у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди интензитет подршке је 65% вредности инвестиције.

Подршка инвестицијама у прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа и производа рибарства односи се на: прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа у сектору производње вина и прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа у сектору производње јаких алкохолних пића; набавку контролних и евиденционих маркица за пољопривредно-прехрамбене производе и вино; набавку опреме у сектору меса, млека, производње вина, јаких алкохолних пића и пива; прераду и маркетинг на ПГ. Подстицаји се утврђују у износу од 50% од вредности реализоване прихватљиве инвестиције, умањене за износ средстава на име пореза на додату вредност, односно у износу од 65% од ове вредности у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Мера управљања ризицима односи се на регресирање дела трошкова премије осигурања за усева, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње, а реализује се кроз надокнаду од 40% плаћене премије осигурања (45% за подручја са отежаним условима рада у пољопривреди), односно у максималном износу од 70% плаћене премије осигурања на подручју Моравичког, Златиборског и Колубарског управног округа.

Подстицаји за одрживо управљање ресурсима - у циљу очувања и унапређења животне средине и природних ресурса се реализују кроз следеће мере:

- Очување животињских генетичких ресурса;
- Очување биљних генетичких ресурса;
- Органска производња (подршка биљној и сточарској производњи);
- Одрживо коришћење пољопривредног земљишта;
- Одрживо коришћење шумских ресурса.

Иако је успостављена у оквиру Националног програма руралног развоја за период 2018-2020, мера Очување пољопривредних и осталих подручја високе природне вредности се није спроводила до сада.

Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима обухватају низ мера усмерених на подршку непољопривредним активностима које се односе на унапређење квалитета живота на селу.

Подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја укључују подршку за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја и исплаћују се у максималном износу од 100%.

Подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања укључују подршку развоју техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју, као и подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди и руралном развоју. Ови подстицаји су реализовани као облик подршке пољопривредним саветодавним службама, у циљу унапређења саветодавних активности у области пољопривреде и руралног развоја.

Посебни подстицаји

Овим подстицајима индиректно се утиче на пољопривредну производњу кроз финансирање активности повезаних са унапређењем квалитета производње и активности промоције. Они обухватају подстицаје за спровођење одгајивачких програма - мере селекције, подстицаје за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју (мере и акције у пољопривреди) и подстицаје за производњу садног материјала, сертификацију и клонску селекцију.

Кредитна подршка

Кредитна подршка представља субвенционисање дела камате на кредит и може се остварити за развој сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства, повртарства и цвећарства, инвестициона улагања у пољопривредну механизацију и опрему, као и набавку хране за животиње. Повољнији износ подршке остварују ПГ која послују у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди, пољопривредници до 40 година старости и жене.

Опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју

Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју за 2020. годину („Сл. гласник РС”, бр. 1/20, 13/20, 27/20, 52/20, 75/20 и 106/20) опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју износила су 299,5 мил. ЕУР. За директна плаћања било је опредељено 199,9 мил. ЕУР, за мере руралног развоја 62,8 мил. ЕУР, , за посебне подстицаје опредељено је 2,1 мил. ЕУР, за кредитну подршку опредељено је 5,1 мил. ЕУР, док су за ИПАРД подстицаје опредељена средства износила 29,6 мил. ЕУР.

Када је реч о 2019. години, укупно опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју износила су 344,1 мил. ЕУР. За директна плаћања било је опредељено 229,6 мил. ЕУР, за мере руралног развоја 65,4 мил. ЕУР, ИПАРД подстицаји износили су 41,4 мил. ЕУР, док је остатак био опредељен за кредитну подршку и посебне подстицаје.

Опредељена средства за пољопривреду и рурални развој у 2020. години су умањена за 13% у односу на средства опредељена у 2019. години.

Током 2019. године исплаћено је 288,2 мил. ЕУР за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју. Највећи износ буџетских средстава реализован је по основу директних плаћања (75%), док је за мере руралног развоја утрошено 21% укупно реализованих буџетских средстава.

На реализацију директних плаћања током 2019. године утрошено је 215,9 мил. ЕУР, од чега је највећи износ средстава (44%) реализован по основу подстицаја у сточарству (95,6 мил. ЕУР), док је за подстицаје у биљној производњи издвојено 33% буџета за директна плаћања (70,6 мил. ЕУР). Премије за млеко чиниле су 23% свих директних плаћања, у износу од 49,7 мил. ЕУР.

За мере руралног развоја у 2019. години исплаћено је 59,2 мил. ЕУР, са највећим уделом средстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава од 72% (42,6 мил. ЕУР).

За подстицаје по основу кредитне подршке, током 2019. године исплаћено је 5,4 мил. ЕУР (1,9% укупно реализованих подстицаја), док је за посебне подстицаје исплаћено 1,7 мил. ЕУР (0,5% укупно реализованих подстицаја).

Што се тиче ИПАРД подстицаја, до краја 2019. године исплаћена је укупна јавна подршка у износу од 6,1 мил. ЕУР (целокупно плаћање се односило на Мериу 1). У односу на претходну годину, у 2020. години остварен је одређени напредак у финансијској имплементацији подршке и исплаћена средства износе 6,8 мил. ЕУР за Мериу 1 и Мериу 3, што кумулативно до краја 2020. године износи 12,9 мил. ЕУР.

2. ОЦЕНА НАПРЕТКА ДОСТИГНУТИХ ПРИОРИТЕТА И МЕРЕ У ВЕЗИ С ЦИЉЕВИМА ИПАРД II ПРОГРАМА НА ОСНОВУ ЗАЈЕДНИЧКИХ И ПРОГРАМСКИХ СПЕЦИФИЧНИХ ПОКАЗАТЕЉА И ВРЕДНОСТИ ЦИЉЕВА

2.1 Општи оквир

Приоритети финансијске помоћи ЕУ Републици Србији за период од од 2014–2020. године, односе се на испуњење критеријума за придруживање. Једна од кључних области подршке у оквиру ИПА II је пољопривреда и рурални развој - ИПАРД намењен јачању конкурентности пољопривредно-прехранбеног сектора, постепеном прилагођавању стандардима ЕУ за хигијену, безбедност хране, добробит животиња и заштиту животне средине.

Помоћ у оквиру ИПАРД II програма доприноси достизању следећих циљева:

- развој људског и физичког капитала, повећање безбедности хране од стране корисника ИПА II и способности пољопривредно-прехранбеног сектора да се носи са притиском конкуренције, као и постепено усклађивање сектора са стандардима ЕУ, нарочито са онима који се тичу хигијене и заштите животне средине, уз истовремену бригу о уравнотеженом територијалном развоју руралних подручја;
- усмеравање инвестиционе подршке кроз систем управљања и контроле који је у складу са добрим стандардима управљања модерне јавне управе и где релевантне државне структуре примењују стандарде једнаке онима који се примењују у сличним организацијама у земљама чланицама ЕУ.

Специфични циљеви ИПАРД II програма дефинисани су у оквиру појединачних ИПАРД мера.

Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

Циљеви ове мере односе се на обезбеђење подршке произвођачима у примарној пољопривредној производњи у процесу усклађивања са правилима, стандардима, политикама и праксама ЕУ; осигурање подршке за економски, социјални и територијални развој, са циљем паметног, одрживог и инклузивног раста, кроз развој физичког капитала; осигурање одговора на изазове климатских промена кроз промовисање ефикасне употребе ресурса; пораст продуктивности и квалитета производа уз смањење трошкова производње; унапређење конкурентности локалних произвођача уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта. Прихватљиви сектори за инвестирање за реализацију наведених циљева су сектор млека, меса, јаја, воћа и поврћа, грожђа, као и сектор осталих усева (житарице, уљарице и шећерна репа).

Мера 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства

Циљеви ове мере односе се на јачање конкурентности пољопривредно-прехранбеног сектора улагањем у његову модернизацију ради ефикасније производње; прогресивно усклађивање са правилима и стандардима ЕУ у погледу заштите животне средине, безбедности хране и квалитета производа, добробити животиња и следљивости у ланцу исхране и управљању отпадом; јачање конкурентности прехранбене индустрије у

одабраним секторима кроз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; техничко-технолошко унапређење сектора, и осигурање одговора на изазове климатских промена промовисањем енергије из обновљивих извора. Прихватљиви сектори за инвестиције су прерада млека, меса, јаја, воћа и поврћа, као и сектор вина.

Мера 7 – Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања

Циљеви ове мере односе се на пружање подршке недовољно диверзификованој економији руралних подручја, која је високо зависна од сектора пољопривредне производње и коришћења природних ресурса. У том смислу, подршка кроз Меру 7 доприноси побољшању могућности за запошљавање у руралним подручјима и увећању прихода домаћинстава, као и повећању атрактивности руралних подручја као места за рад и живот, у циљу смањења одлива становништва из ових подручја.

Кроз Меру 7 потенцијални корисници могу остварити повраћај за широк спектар инвестиција као што су: изградња и реконструкција објеката за смештај; пејзажно уређење дворишта; изградња терена за рекреацију; изградња простора за дегустацију и продају хране и пића; набавку бицикала, израду веб-сајта за приказ угоститељско-туристичке понуде; набавку опреме за производњу енергије из обновљивих извора и др.

Мера 9 – Техничка помоћ

Циљеви ове мере односе се на пружање подршке у спровођењу и праћењу ИПАРД програма, као и у његовој евентуалној измени. У оквиру подршке за спровођење и праћење програма кроз Меру 9 могу се извести специфични циљеви који обухватају: подршку за праћење програма; подршку одговарајућем протоку информација и публицитету; подршку за студије, посете и семинаре; подршку за екстерну експертизу; подршку за евалуацију програма; подршку потенцијалним ЛАГ и припрему за *LEADER* меру; као и подршку за националну мрежу руралног развоја.

2.2 Преглед постигнутог напретка и квалитативна анализа испуњавања циљева мера

Од почетка спровођења ИПАРД II програма до 31. децембра 2020. године, објављено је и затворено девет јавних позива (што је већи број позива у односу на претходни Годишњи извештај за два јавна позива). Последњи јавни позив за подношење захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања расписан је 8. јуна 2020. године, са роком за подношење захтева у периоду од 1. јула до 30. октобра.

У оквиру **Мере 1** објављено је пет јавних позива:

- *Први позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за набавку нове опреме, машина и механизације објављен је 25. децембра 2017. године, а затворен 26. фебруара 2018. године са опредељеним средствима у износу од 8.368.901 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 6.276.676 ЕУР. Позив је затворен;
- *Други позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за куповину новог трактора објављен је 4. јануара, а затворен 26. фебруара 2018. године са опредељеним средствима у износу од 4.653.363 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 3.490.023 ЕУР;

- *Трећи позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за изградњу и опремање објеката и куповину нове опреме, машина и механизације (без трактора) објављен је 22. октобра 2018. године, а затворен 9. јануара 2019. године са одређеним средствима у износу од 25.502.411 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 19.126.808 ЕУР;
- *Четврти позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за куповину новог трактора објављен је 24. септембра, а затворен 25. новембра 2019. године са одређеним средствима у износу од 10.280.718 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 7.710.519 ЕУР;
- *Пети позив* се односио на инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за изградњу и набавку нове опреме, машина и механизације (без трактора) расписан је 24. септембра, а затворен 23. децембра 2019. године са одређеним средствима у износу од 33.036.730 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 24.777.485 ЕУР.

У оквиру **Мере 3** објављена су три јавна позива:

- *Први позив* за инвестиције у физичку имовину у вези са прерадом и маркетингом пољопривредних производа и производа рибарства за набавку нове опреме, расписан је 27. марта, а затворен 28. маја 2018. године са одређеним средствима у износу од 7.405.712 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 5.554.284 ЕУР. Позив је затворен;
- *Други позив* у оквиру ове мере за инвестиције у изградњу и набавку нове опреме, објављен је 18. децембра 2018. године, а затворен 11. марта 2019. године са одређеним средствима у износу од 29.749.633 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 22.312.225 ЕУР.
- *Трећи позив* у оквиру ове мере објављен је 26. новембра 2019. године, а затворен 24. фебруара 2020. године са одређеним средствима у износу од 46.039.335 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 34.529.501 ЕУР.

У оквиру **Мере 7** објављен је један јавни позив:

- *Први позив* за инвестиције које се тичу диверзификације пољопривредних газдинстава и развој пословања расписан је 8. јуна, а затворен 30. октобра 2020. године, са одређеним средствима у износу од 20.001.446 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 15.001.085,4 ЕУР.

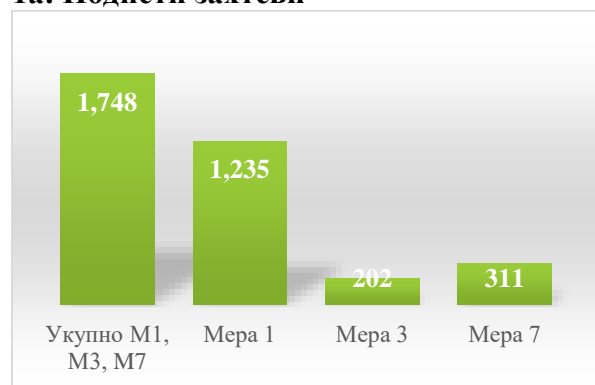
До резултата анализе предочених у наставку извештаја дошло се на основу података Заједничких табела за праћење и евалуацију ИПАРД II програма, достављених од стране ИА, а које су приложене уз извештај (Прилог 1). У оквиру аналитичког приказа овог извештаја коришћени су коначни подаци за Први јавни позив за Мери 1 и Мери 3, док су за све остале позиве коришћени прелиминарни подаци. Сви приказани подаци односе се на обрађене и захтеве у поступку обраде (решења о одбијању, обустављању, одобравању и исплати), а коначан износ прихватљивих трошкова исказан је за одобрене и исплаћене захтеве.

Од укупног броја поднетих захтева (1.748) обрађено је више од половине захтева (959, односно 55%). У поступку обраде налази се 771 захтев (44%), док је 18 захтева у жалбеном поступку.

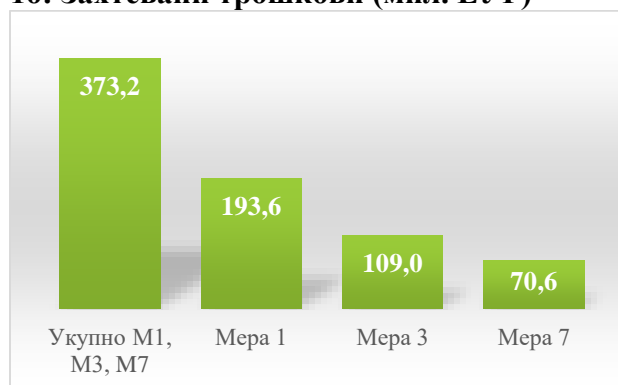
До краја 2020. године укупна захтевана средства за инвестицију за 1.748 поднетих предлога пројеката износила су 373,2 мил. ЕУР (процењена подршка: 216,5 мил. ЕУР). Са 1.235 поднетих захтева (70,7%) и захтеваним средствима за инвестицију у износу од 193,6 мил. ЕУР (51,9%), Мера 1 заузима прву позицију по оба наведена показатеља. За Мери 3 поднето је 202 предлога пројеката са укупно захтеваним трошковима у износу од око 109 мил. ЕУР, док је од стране потенцијалних корисника у оквиру Првог позива за Мери 7 поднето 311 захтева, са захтеваним средствима у износу од 70,6 мил. ЕУР. Сви наведени подаци илустровани су путем графикана 1а и 1б.

Графикон 1: Укупан број поднетих захтева и износ захтеваних трошкова, Мера 1, Мера 3, Мера 7

1а: Поднети захтеви

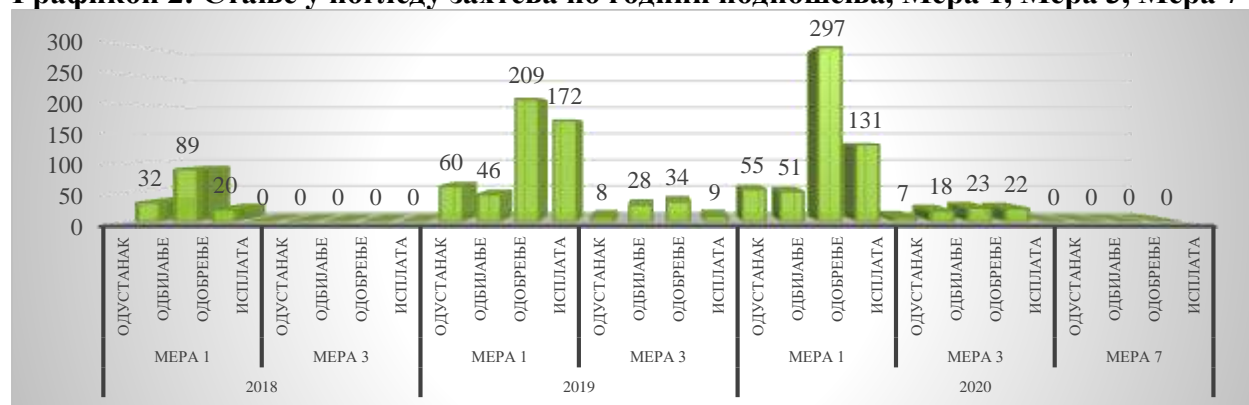

1б: Захтевани трошкови (мил. ЕУР)

Посматрано према *годинама подношења захтева*, број одобрених захтева за Мери 1 и број исплаћених захтева за Мери 3 бележе континуирани пораст, док су остали показатељи по мерама у посматраном периоду остварили осцилаторна кретања. Као позитивна тенденција у анализираном трогодишњем периоду спровођења Програма истиче се перманентан пораст укупног броја одобрених захтева (са 20 у 2018. години на 320 у 2020. години) и континуирано смањење броја одбијених захтева (са 89 у 2018. години на 69 у 2020. години). Укупан број исплаћених захтева, као и одустанак подносилаца бележе циклична кретања: пораст у 2019. у односу на 2018. годину и смањење у 2020. години у поређењу са 2019. годином (Графикон 2, детаљнији приказ у Прилогу 2: Табеле 2 - 7).

Графикон 2: Стање у погледу захтева по години подношења, Мера 1, Мера 3, Мера 7*

* Обухваћена донета решења и захтеви у поступку обраде

Од укупног броја поднетих предлога пројеката у оквиру Мере 1, 13 захтева се води као *некласификовани захтеви* (без приложеног пословног плана или без наведених конкретних података о типу производње, од чега је шест захтева без наведеног сектора, подсектора, као и без наведених укупних/прихватљивих трошкова инвестиције), што представља 82 некласификована захтева мање у односу на Годишњи извештај о спровођењу за 2019. годину (у наставку: ГИС 2019). Укупно 24 захтева је без наведеног захтеваног износа инвестиција (83 захтева мање у односу на ГИС 2019). У оквиру Мере 3, 17 захтева је некласификовано (без наведеног типа улагања), од чега у 13 захтева није наведен сектор и подсектор, што представља један некласификовани захтев мање у поређењу са ГИС 2019.

Посматрано *према позиву* за све мере, највећи број предлога пројеката потенцијални корисници су поднели у оквиру Четвртог позива за Меру 1 за набавку новог трактора (437 захтева), док је, са друге стране, највећи износ захтеваних трошкова за инвестицију остварен у оквиру Првог позива за новоакредитовану Меру 7 (70,6 мил. ЕУР).

У оквиру **Мере 1**, највећи број захтева поднет је у оквиру позива који се односе на набавку трактора (393 за Други позив и 437 захтева за Четврти позив), затим за Пети (169) и Трећи јавни позив (151), док је најмањи број предлога пројеката поднет у оквиру Првог јавног позива (85). Са становишта захтеваних трошкова за инвестицију по позивима у оквиру Мере 1, највећи износ трошкова односи се на Трећи јавни позив (68,4 мил. ЕУР), имајући у виду да су у оквиру овог позива, поред инвестиција за набавку опреме и механизације, биле прихватљиве и инвестиције за изградњу објеката. У оквиру **Мере 3**, са укупно 202 поднета предлога пројеката и захтеваним трошковима за инвестицију од око 109 мил. ЕУР, евидентан је континуирани пораст како броја поднетих захтева тако и укупно захтеваних трошкова за инвестицију. Сходно наведеном, највећи број предлога пројеката и захтеваних трошкова остварен је у Трећем позиву (95 захтева – учешће: 47,0%, 57,7 мил. ЕУР – учешће: 52,9%). Када је реч о Првом позиву за **Меру 7**, потенцијални корисници су поднели 311 предлога пројеката, са укупно захтеваним трошковима за инвестицију у износу од 70,6 мил. ЕУР (Графикон 3; детаљнији подаци у Прилогу 2: Табела 1).

Графикон 3: Поднети захтеви и захтевани трошкови за инвестицију према позиву Мера 1, Мера 3, Мера 7

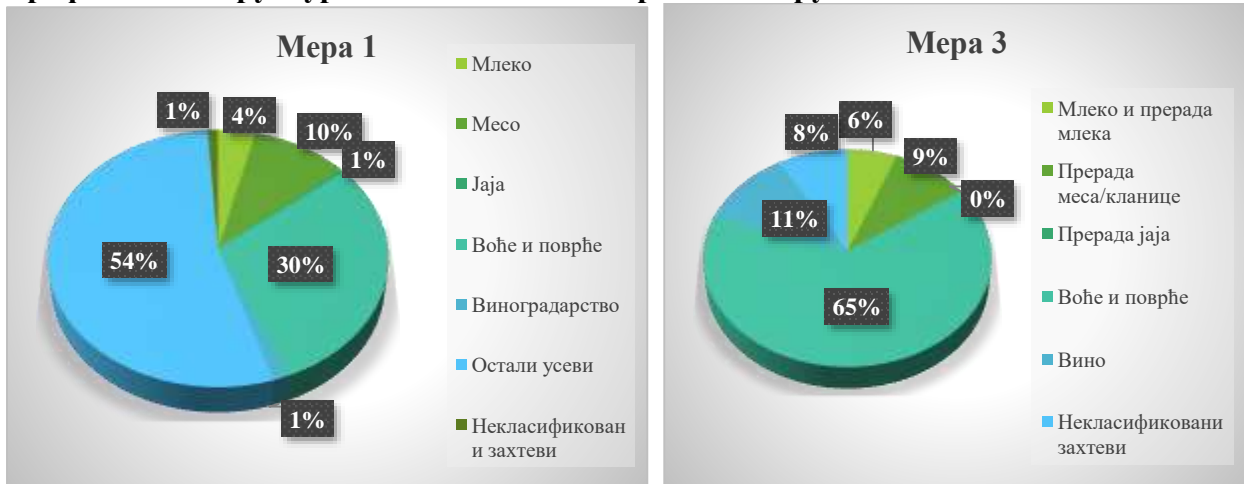

Посматрано на нивоу мера, са 1.235 поднетих захтева (70,7%) и захтеваним трошковима за инвестицију у износу од 193,6 мил. ЕУР (51,9%), Мера 1 је доминантна са становишта интересовања корисника, како по питању укупног броја поднетих захтева (што је пре свега резултат великог броја поднетих захтева за набавку трактора) тако и са становишта учешћа у укупно захтеваним трошковима за инвестицију. Новоакредитована Мера 7 са 17,8% учешћа у укупном броју поднетих захтева заузима другу позицију, док Мера 3 другу позицију остварује са становишта учешћа у укупном износу захтеваних трошкова за инвестицију (29,2%), што је карактерише као висококапиталну меру, са највишом просечном вредношћу инвестиције по поднетом захтеву (539.659 ЕУР). Истовремено, просечна вредност инвестиције по поднетом захтеву за Мери 7 износи 226.998 ЕУР, а најмања је у оквиру Мере 1 (156.755 ЕУР), због великог учешћа поднетих захтева за набавку трактора у оквиру ове Мере.

Посматрано *према сектору*, највећи број ИПАРД предлога пројеката (поднетих, одобрених и исплаћених) односи се на Сектор осталих усева (665, 352, 125 захтева респективно) – готово половина од укупног броја поднетих захтева. Значајан број захтева односи се и на Сектор воћа и поврћа (496 поднетих, 156 одобрених и 62 исплаћена захтева), као и у оквиру Сектора меса (141, 45, 20 респективно). Остали сектори остварују значајно мање учешће у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева (детаљније у Прилогу 1: Табеле О.1.б и О.3. б, и Прилогу 2: Табеле 8-10).

Са становишта укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје, доминантно је учешће Сектора осталих усева у оквиру Мере 1 и Сектора воћа и поврћа у оквиру Мере 3 (Графикон 4).

Графикон 4: Структура поднетих захтева према сектору

У оквиру **Мере 1**, у укупном броју поднетих захтева (1.235) Сектор осталих усева (житарице, уљарице, шећерна репа) остварује највеће учешће од 54% (665 захтева), са највећим уделом подсектора житарица (86%). Следи Сектор воћа и поврћа са 30%, односно 365 захтева (од чега је за воће поднето 310 захтева, а за поврће 55 захтева). Сектор меса учествује са 10% (122 захтева), са највећом заступљеношћу подсектора свиња (44%) и говеда (29%), док Сектор млека учествује са 4% (47 захтева). Од укупног броја поднетих захтева, 13 захтева (1%) се води као некласификовано. У односу на ГИС 2019 остварен је

напредак по свим секторским показатељима, уз истовремено смањење броја неklasификованих захтева.

Када је реч о **Мери 3**, у односу на укупан број поднетих предлога пројеката (202) доминантна је заступљеност захтева за прераду воћа и поврћа: 131 (65%), док остали сектори остварују значајно ниже учешће у укупном броју поднетих захтева: Сектор вина 23 (11%), прерада меса 19 (9%), прерада млека 12 (6%), док у оквиру инвестиција за прераду јаја није поднет ниједан захтев. Као неklasификовано води се 17 захтева (8%). Осим у Сектору јаја, сви остали сектори у односу на претходни ГИС 2019 остварили су пораст у погледу броја поднетих захтева, уз истовремено смањење броја неklasификованих захтева.

Када је реч о **Мери 7**, у погледу броја поднетих предлога пројеката потенцијални корисници су убедљиво највеће интересовање исказали за инвестиције за успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона: 198 захтева (63,7%), док је за инвестиције у ресурсе обновљивих извора енергије поднето 15 предлога пројеката (5%). Као неklasификовани захтеви води се 29 предлога пројеката (9%).

Посматрано према **типу инвестиције**, у оквиру **Мере 1** од укупног броја поднетих захтева (1.235), највећи број захтева односио се на набавку нових трактора (830 захтева, односно 67%), док остале групе инвестиција у укупном броју поднетих захтева остварују знатно ниже учешће: опрема и механизација (искључујући тракторе) 20%, изградња/модернизација објеката 11%. Преостали предлози пројеката (1%) са преском стања на дан 31.12.2020. године воде се као неklasификовани захтеви (Графикон 5). У односу на ГИС 2019, број поднетих захтева за трактор је повећан, али је истовремено смањено учешће овог типа инвестиције у укупном броју поднетих захтева. Остали типови инвестиција (опрема и механизација без трактора и изградња/модернизација објеката) у поређењу са претходним извештавањем остварили су пораст и у апсолутном и у релативном смислу, док је број неklasификованих захтева значајно смањен (са 95 на 13 захтева).

Графикон 5: Структура поднетих захтева према типу инвестиција*

*У случају када потенцијални корисник ИПАРД подстицаја поднесе захтев за одобравање пројекта за више инвестиција, доминантна група инвестиција одређена је на основу финансијски доминантне инвестиције.

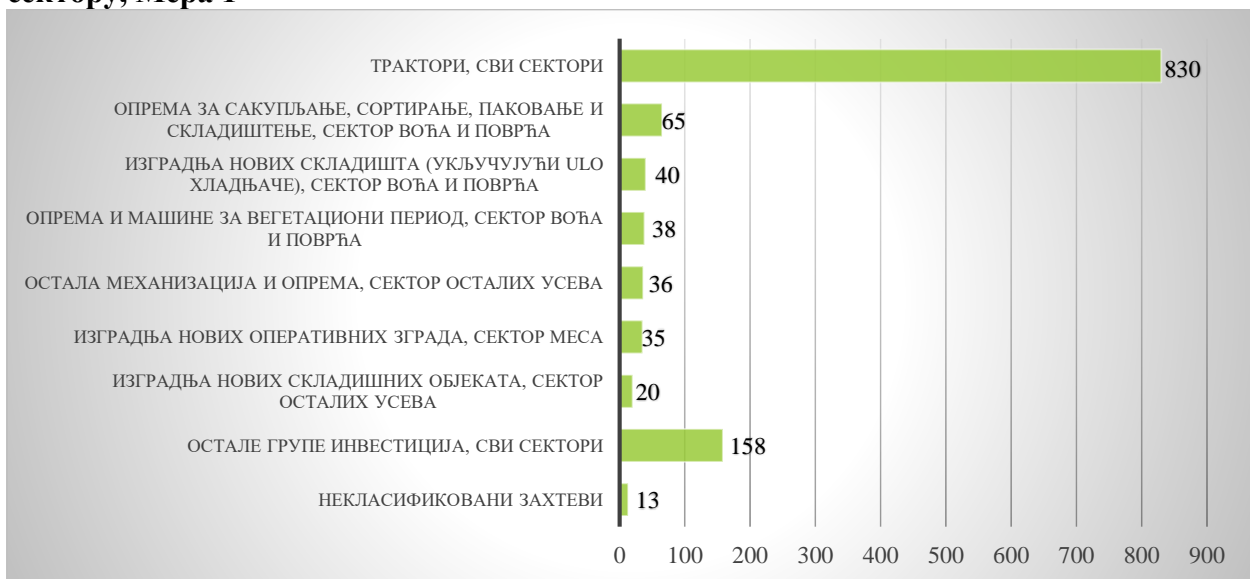
Највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје за набавку трактора остварен је у оквиру Сектора осталих усева (603, односно 73%), затим у Сектору

воћа и поврћа (159, односно 19%), док су сектори меса, млека и грожђа у укупном броју поднетих захтева за тракторе остварили значајно ниже учешће (45 захтева или 5%, 14 захтева или 2%, односно девет захтева или 1% респективно).

Поред трактора, у оквиру **Мере 1**, потенцијални корисници су изразили значајније интересовање и за набавку/изградњу: опреме за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење (Сектор воћа и поврћа), складишта - укључујући *ULO* хладњаче (Сектор воћа и поврћа), опреме и машина за вегетациони период (Сектор воћа и поврћа), остале механизације и опреме (Сектор осталих усева), управних зграда (сви сектори), као и за изградњу нових складишних објеката у Сектору осталих усева. Учешће наведених група инвестиција (без трактора) износи 19%. Све остале групе инвестиција (за све секторе) у укупном броју поднетих захтева остварују учешће од 13% (Графикон б).

Графикон б: Поднети захтеви за одобравање пројекта према групи инвестиција и сектору, Мера 1

У оквиру групе инвестиција која се односи на **опрему и механизацију (без трактора)**, највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта остварен је за набавку опреме за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење, и то у Сектору воћа и поврћа (65 захтева). У оквиру групе инвестиција за **изградњу/реконструкцију** највеће интересовање било је за изградњу нових складишних објеката у Сектору воћа и поврћа (67 захтева), као и у Сектору меса (42 захтева, посебно за изградњу нових оперативних зграда).

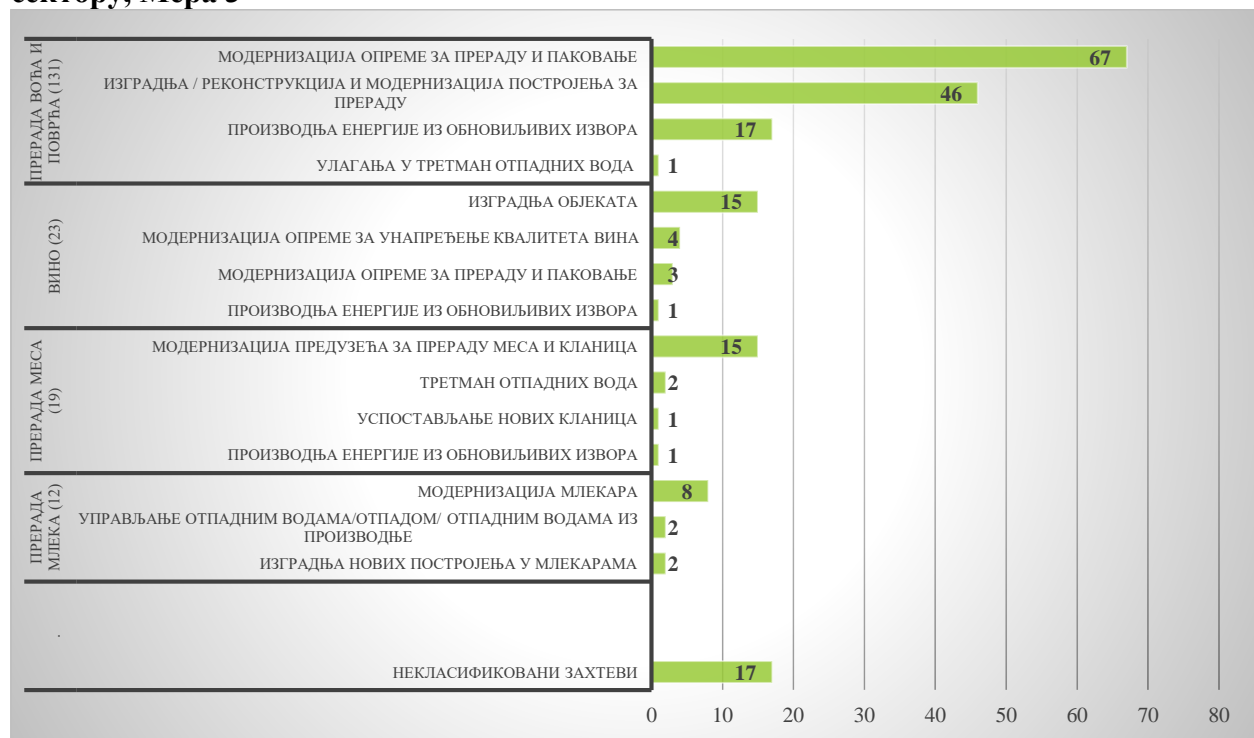
Највећи број захтеваних инвестиција односи се на биљну производњу (1.046 поднетих предлога пројеката), док је у области сточарске производње поднето 176 захтева. Према налазима текуће (*ongoing*) евалуације ИПАРД II програма, разлог малог броја предлога пројеката у области сточарске производње (сектор меса, млека и јаја) је превасходно недовољно знање потенцијалних корисника у области стандарда заштите животне средине (минимални национални и стандарди ЕУ), као и њихова недовољна упућеност о могућностима коришћења ИПАРД програма за ову врсту инвестиција.

За инвестиције из области заштите животне средине поднето је 24 захтева за одобравање пројекта, и то: за складиштење стајњака и опрему за руковање стајњаком (12 захтева у

Сектору меса и пет захтева у Сектору млека), за инвестиције у обновљиве изворе енергије (један захтев у Сектору воћа и поврћа и један захтев у Сектору меса), као и два захтева у Сектору меса за инвестиције у постројења за пречишћавање отпадних вода, управљање отпадном водом и отпадом.

Када је реч о **Мери 3**, од укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта (202), око две трећине односило се на захтеве у оквиру Сектора прераде воћа и поврћа (131 захтев), и то пре свега за инвестиције у модернизацију опреме за прераду и паковање (67 захтева) и за изградњу/реконструкцију/модернизацију постројења за прераду (46 захтева). Остали типови инвестиција остварују мање учешће у укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 3 (Графикон 7).

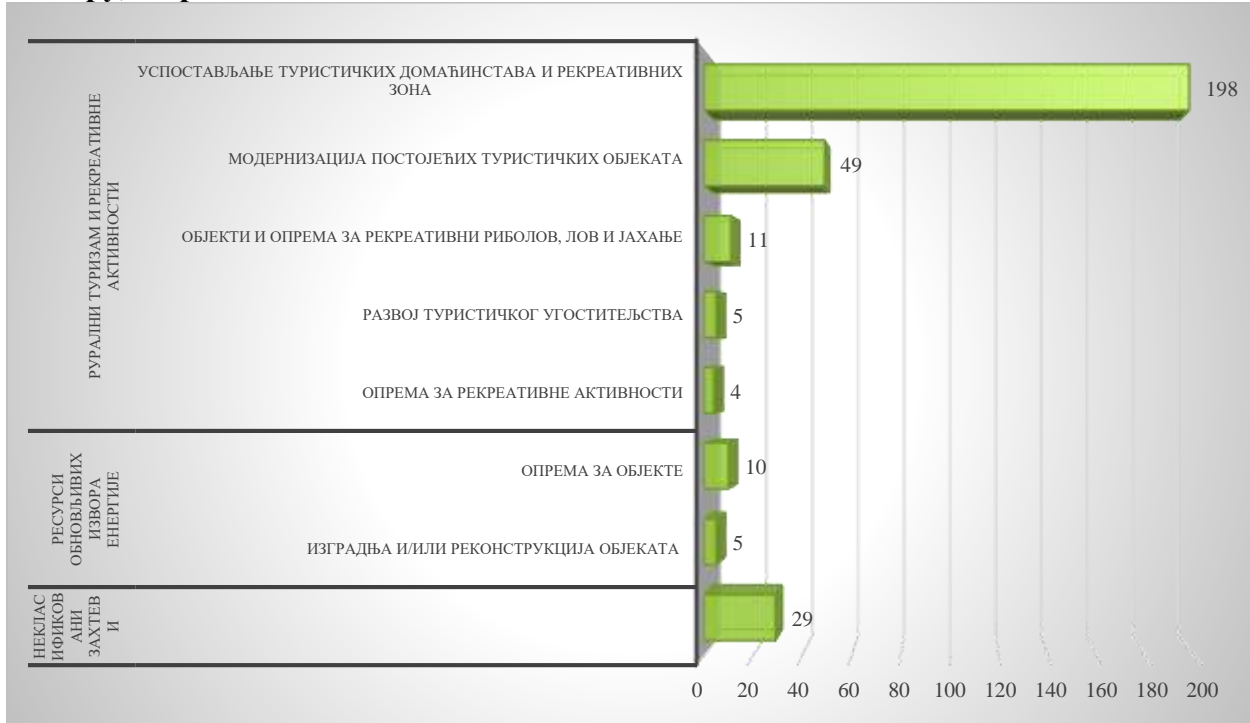
Графикон 7: Поднети захтеви за одобравање пројекта према типу инвестиције и према сектору, Мера 3

На област заштите животне средине односило се 23 захтева (око 11% од укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере, што представља значајан напредак у односу на 2019), од чега је 19 захтева поднето за инвестиције у обновљиве изворе енергије (посебно у оквиру Сектора воћа и поврћа), док је за инвестиције у третман отпадних вода поднето укупно пет захтева. Евидентно је и смањење броја неклассификованих захтева у односу на претходно извештавање (услед ненавођења типа инвестиције и/или сектора).

Посматрано појединачно по позивима, с обзиром на то да је највећи износ захтеваних трошкова остварен у оквиру Мере 7, може се констатовати да је томе допринео највећи интерес потенцијалних корисника за инвестиције за успостављање туристичких домаћинстава и рекреативних зона (198 предлога пројеката), као и за инвестиције за модернизацију постојећих туристичких објеката: 49 захтева (Графикон 8).

Графикон 8: Поднети захтеви за одобравање пројекта према типу инвестиције и према сектору, Мера 7

Према *типу корисника* у укупном броју поднетих ИПАРД захтева, физичка лица (индивидуални пољопривредници) остварују учешће од 86,1% (смањење у односу на претходно извештавање за 2,4 процентних поена), предузетници остварују учешће од 0,6%, док правна лица (привредна друштва и пољопривредне задруге) учествују са 22,6%.

У укупном броју поднетих захтева у оквиру **Мере 1**, индивидуални пољопривредници остварују доминантно учешће од 86,1%, привредна друштва остварују учешће од 12,6%, док пољопривредне задруге и предузетници остварују знатно ниже учешће од по 0,6%. Иако је учешће физичких лица (индивидуални пољопривредници и предузетници) у укупном броју поднетих захтева за Мери 1 доминантно (87%), учешће ове категорије корисника у укупно захтеваним трошковима за инвестицију (193,6 мил. ЕУР) је у значајној мери ниже (55,8%), са тенденцијом смањења овог учешћа у односу на претходно извештавање (ГИС 2019): за 2 процентна поена за поднете захтеве и чак за 7 процентних поена за учешће у захтеваним трошковима за инвестицију (Графикон 9). Ово се посебно односи на Први позив, где је учешће физичких лица у укупном броју поднетих захтева 73%, а у укупно захтеваним трошковима за инвестицију 39%, док са друге стране правна лица са учешћем у укупном броју поднетих захтева са свега 27% у укупно захтеваним трошковима за инвестицију учествују са значајних 61%, што резултира четвороструко већом просечном вредношћу инвестиција по поднетом захтеву за правна у односу на физичка лица.

Графикон 9: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова за инвестицију према типу корисника, Мера 1

Поднети захтеви (%)

Захтевани трошкови за инвестицију (%)

У оквиру Мере 1 највећи број захтева физичка лица (индивидуални пољопривредници и предузетници) поднела су у оквиру Другог и Четвртог позива (око 97%). За оба наведена позива предмет набавке била је куповина новог трактора. Најмање учешће у укупном броју поднетих захтева физичка лица су остварила у оквиру Трећег позива (60,3%). У структури поднетих захтева од стране физичких лица у оквиру свих позива индивидуална пољопривредна газдинства остварују апсолутно доминантно учешће у укупном броју поднетих захтева у односу на предузетнике (од 97% у Петом до 100% у Трећем позиву). Правна лица (привредна друштва и пољопривредне задруге) су највеће учешће у укупном броју поднетих захтева остварила у оквиру Трећег позива (39,7%). Пољопривредне задруге у укупном броју поднетих захтева остварују занемарљиво учешће са израженом тенденцијом благог пораста броја поднетих предлога пројеката у сваком наредном позиву, са изузетком Четвртог позива (до 1,8% у Петом позиву). Број поднетих захтева од стране пољопривредних задруга износи: један захтев у Првом, по два захтева у Другом и Трећем и три захтева у Петом позиву.

Када је реч о **Мери 3** остварене су обрнуте пропорције у односу на Меру 1: од укупно 202 поднета предлога пројекта, 181 захтев се односи на правна лица: привредно друштво и пољопривредна задруга (90%, од чега привредна друштва учествују са 87,6%), док је 19 захтева поднето од стране предузетника. Иако индивидуални пољопривредници као физичка лица нису прихватљиви корисници у оквиру Мере 3, број поднетих захтева од стране индивидуалних пољопривредника износио је два и исти су одбијени услед неиспуњавања услова (Графикон 10).

Графикон 10: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова за инвестицију према типу корисника, Мера 3

На основу доступних информација у вези поднетих предлога пројеката у оквиру Првог позива за **Меру 7**, уочава се слична структура са становишта учешћа појединих типова корисника као и у случају Мере 1: 84% поднетих захтева од стране физичких лица и 16% поднетих захтева од стране правних лица (Графикон 11).

Графикон 11: Структура поднетих захтева и захтеваних трошкова за инвестицију према типу корисника, Мера 7

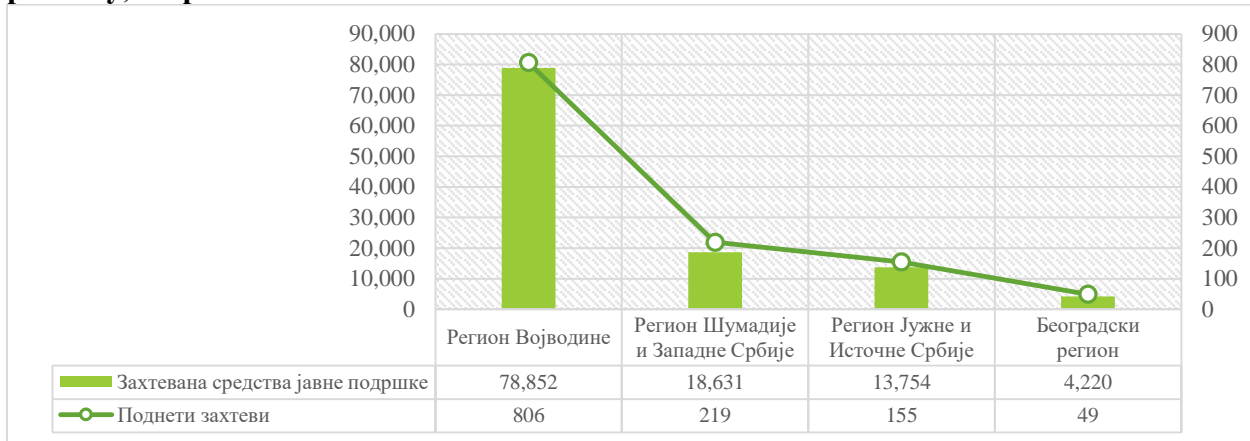

Иако доминантно, нешто ниже учешће у поређењу са учешћем у броју поднетих захтева физичка лица остварују по питању износа захтеваних трошкова за инвестицију (74%) у односу на правна лица (26%).

Посматрано *према региону*, у оквиру **Мере 1**, Регион Војводине остварује доминантно учешће како у броју укупно поднетих захтева за одобравање пројекта тако и у износу захтеване јавне подршке. Учешће Региона Војводине у укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 1 је 66% (806 захтева), док у укупним захтеваним средствима јавне подршке овај регион учествује са 68%: 79 мил. ЕУР. У укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта Регион Шумадије и Западне Србије учествује са 18% (219 захтева), а у укупно захтеваним средствима јавне подршке са 16% (19 мил. ЕУР). Регион Јужне и

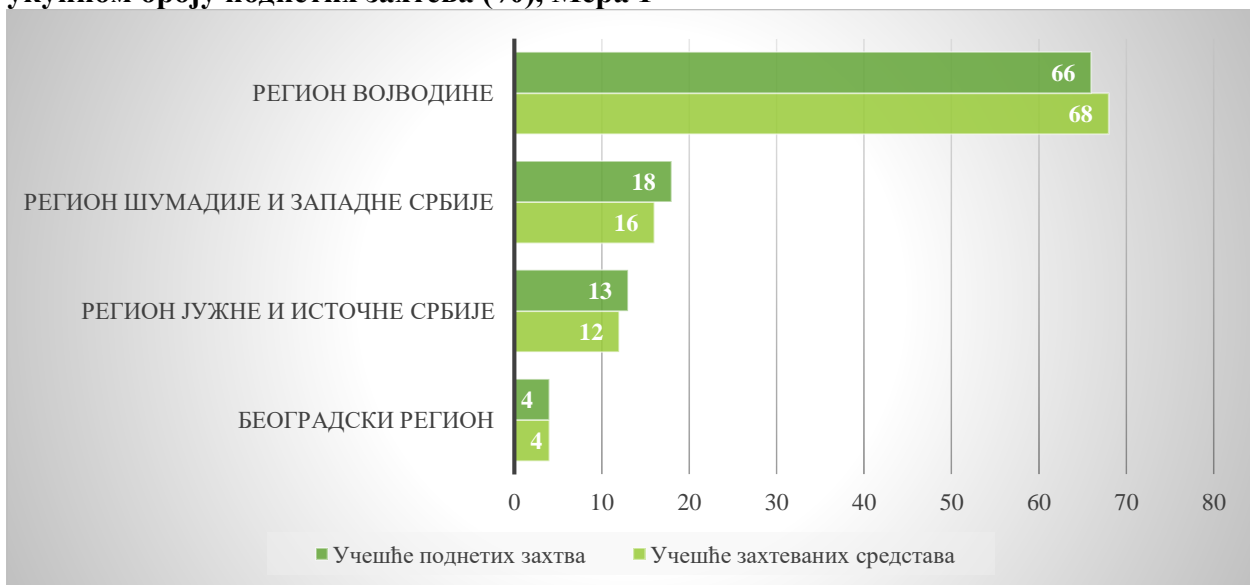
Источне Србије је у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта, као и у укупно захтеваним средствима јавне подршке остварио учешће од 13%, односно 12% респективно (155 захтева, односно 14 мил. ЕУР), док учешће Београдског региона у укупним поднетим захтевима и укупно захтеваним средствима јавне подршке износи по 4%: 49 захтева, односно 4,2 мил. ЕУР (Графикон 12).

Графикон 12: Поднети захтеви и захтевана средства јавне подршке (000) ЕУР према региону, Мера 1

У односу на ГИС 2019, учешће појединих региона у укупном броју поднетих предлога пројеката није битније промењено. У односу на претходно извештавање на годишњем нивоу, разлика у износу укупно захтеваних средстава јавне подршке између прва два позиционирана региона (Регион Војводине и Регион Шумадије и Западне Србије) је и даље значајна: четворострука, и износи 60 мил. ЕУР.

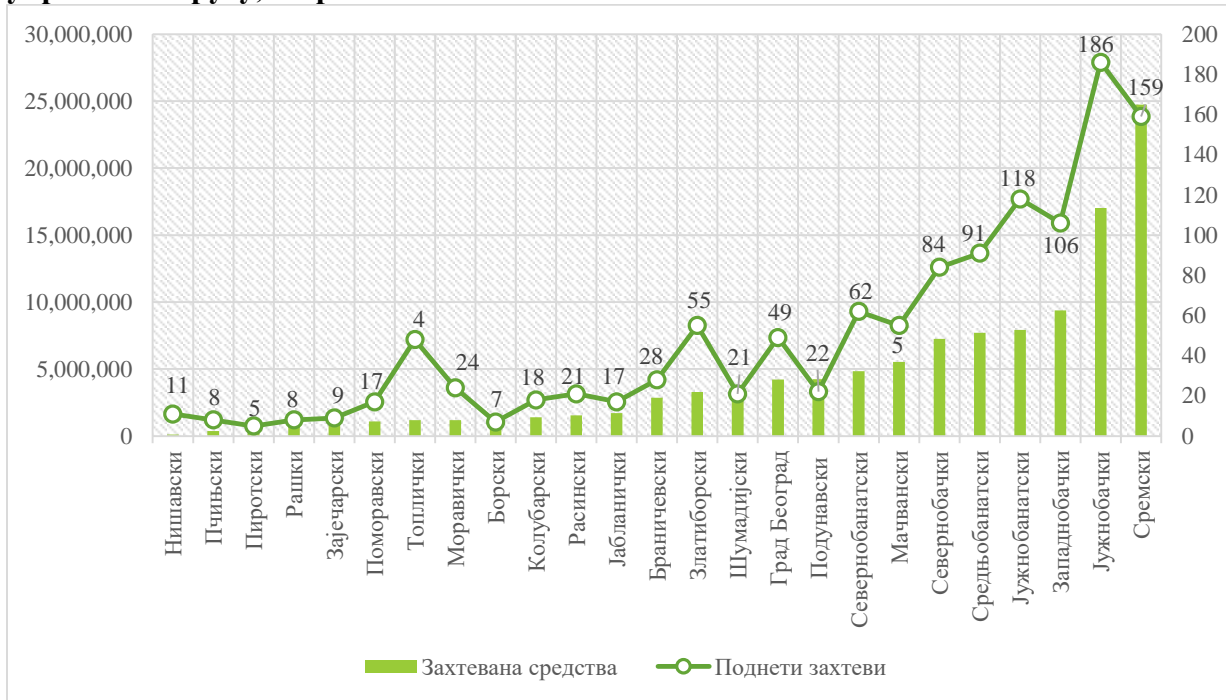
Графикон 13: Учешће региона у укупно захтеваним средствима јавне подршке и укупном броју поднетих захтева (%), Мера 1

На основу доступних података према региону закључно са 31.12.2020. године, просечан износ захтеване јавне подршке по поднетом захтеву за Мери 1 у односу на претходно

извештавање на годишњем нивоу је повећан за 19.787 ЕУР, односно за 27% и износи 93.943 ЕУР. Натпросечан износ захтеване јавне подршке по поднетом захтеву остварује Регион Војводина (97.831 ЕУР), док су остали региони остварили вредност овог показатеља испод 90.000 ЕУР (у интервалу од 85.073 до 88.735 ЕУР).

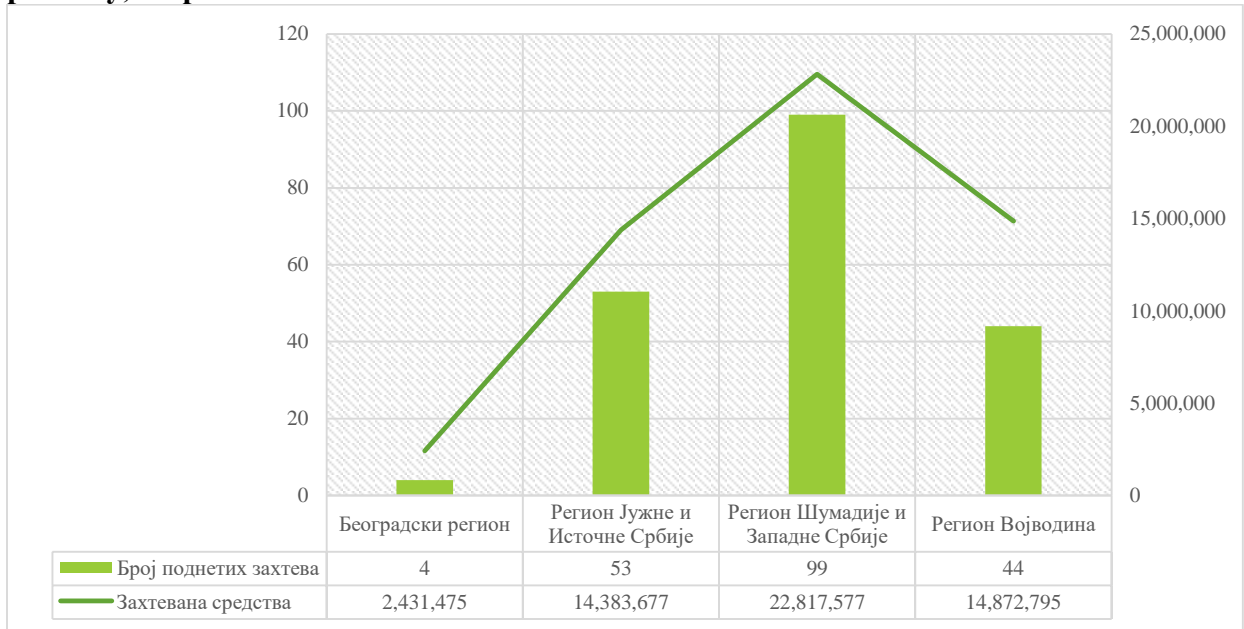
Графикон 14: Број поднетих захтева и захтевана средства јавне подршке (ЕУР) према управном округу, Мера 1

Највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта остварила су два управна округа (УО) Региона Војводине: Јужнобачки (186) и Сремски (159). У укупном износу захтеваних средстава јавне подршке првих шест позиција припада УО Региона Војводине, са првопозиционираним Сремским УО (24,7 мил. ЕУР). Са друге стране, износ захтеваних средстава јавне подршке испод 1 мил. ЕУР исказала су три УО Региона Јужне и Источне Србије: Нишавски, Пчињски и Пиротски (Графикон 14). Истовремено, УО који су у оквиру овог извештавања остварили највећу просечну вредност инвестиција по поднетом захтеву такође припадају Региону Јужне и Источне Србије (Подунавски: 192.612 и Борски: 185.955 ЕУР), што, пре свега, произлази из мањег броја поднетих захтева у овим окрузима у односу на национални/регионални просек.

У оквиру **Мере 3** највеће је учешће Региона Шумадије и Западне Србије у укупно захтеваним средствима јавне подршке (22,8 мил. ЕУР), као и у поднетим захтевима (99), затим следе: Регион Војводине са износом укупно захтеваних средстава јавне подршке од 14,9 мил. ЕУР за 44 поднета захтева, Регион Јужне и Источне Србије са 14,4 мил. ЕУР укупно захтеваних средстава за 53 поднета захтева и Београдски регион са најмањим вредностима за анализирани показатељ: 2,4 мил. ЕУР за 4 поднета предлога пројекта (Графикон 15).

Графикон 15: Поднети захтеви и захтевана средства јавне подршке (ЕУР) према региону, Мера 3

Иако је учешће Региона Шумадије и Западне Србије у укупном броју поднетих захтева значајно (50%), овај показатељ за наведени регион исказује смањење у односу на ГИС 2019 (за 2 процентна поена). Са становишта учешћа у горенаведеном показатељу следе: Регион Јужне и Источне Србије (27%) и Регион Војводине (22%), док Београдски регион остварује најниже учешће у укупном броју поднетих предлога пројеката: 2% (Графикон 16).

Графикон 16: Учешће региона у укупно захтеваним средствима јавне подршке и укупном броју поднетих захтева (%), Мера 3

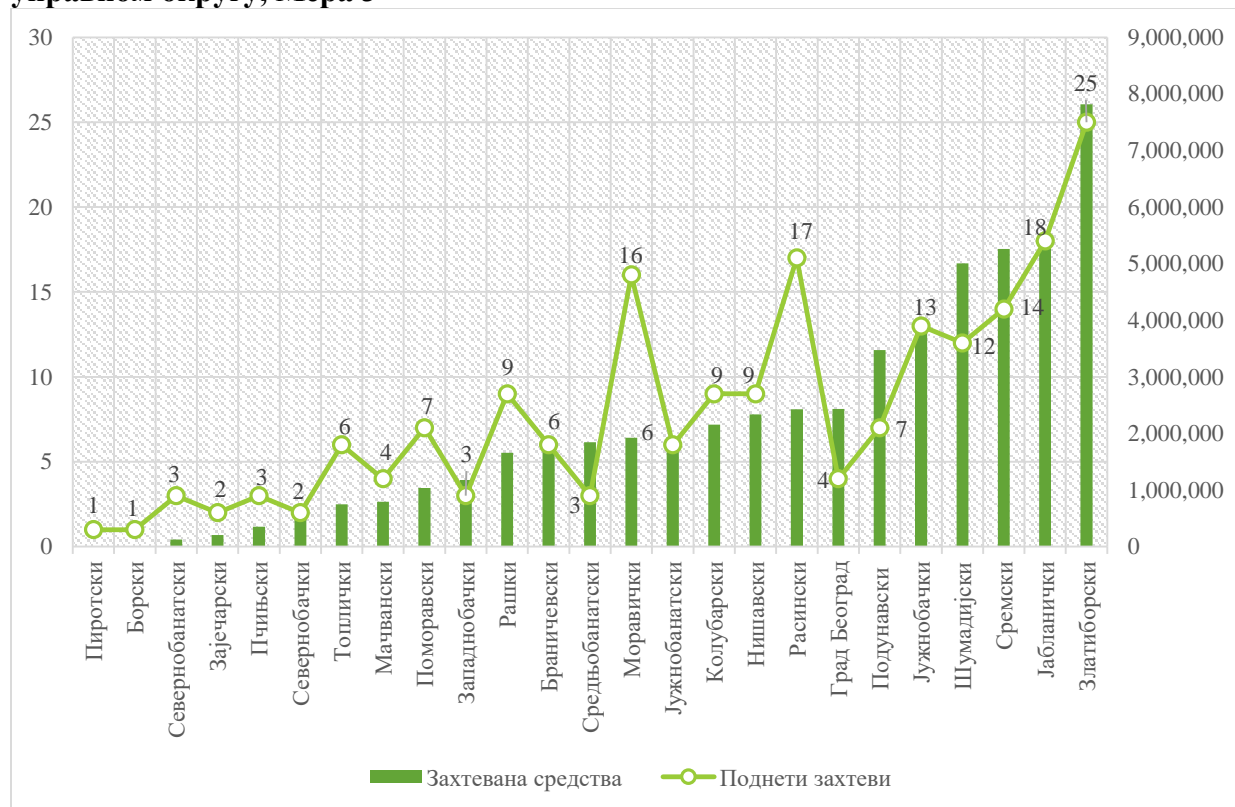

На основу доступних података према региону закључно са 31.12.2020. године, просечан износ захтеване јавне подршке по поднетом захтеву за Мери 3 у односу на претходно извештавање на годишњем нивоу је повећан за 16.288 ЕУР, односно за 6% и износи 272.528 ЕУР. Иако је Регион Шумадије и Западне Србије остварио највеће учешће у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта и износу укупно захтеваних средстава, натпросечан износ захтеване јавне подршке по поднетом захтеву остварују Београдски регион: 607.869 ЕУР и Регион Војводине: 338.018 ЕУР, док су преостала два региона по овом показатељу остварили вредност испод 300.000 ЕУР.

Просечна вредност захтеване јавне подршке по поднетом захтеву у оквиру Мере 3 је на знатно вишем нивоу у односу на овај изведени показатељ за Мери 1 (93.943 ЕУР), што је и разумљиво имајући у виду значајно већу просечну вредност инвестиција у оквиру Мере 3 у поређењу са Мером 1, као и истовремено мањи број поднетих предлога пројеката у оквиру Мере 3 у односу на Мери 1.

Графикон 17: Број поднетих захтева и захтевана средства јавне подршке (ЕУР) према управном округу, Мера 3

Највећем учешћу Региона Шумадије и Западне Србије како у укупном броју поднетих предлога пројеката тако и у укупном износу захтеваних средстава јавне подршке доприноси доминантна позиција Златиборског УО по оба наведена показатеља (25 захтева: 12,5% и захтеване јавне подршке 7,8 мил. ЕУР: 14,3%). Поред Златиборског, и Јабланички, Сремски и Шумадијски УО остварују износ укупно захтеваних средстава јавне подршке изнад 5 мил. ЕУР. Највећи број УО у којима је поднет најмањи број захтева за одобравање пројекта за Мери 3 односи се на УО Региона Јужне и Источне Србије: Пиротски и Борски УО по један поднет захтев (Графикон 17).

Мера 7

У оквиру Првог расписаног позива за Меру 7 доминантну позицију са становишта поднетих предлога пројеката и захтеваних средстава јавне подршке остварио је Златиборски УО (74 поднетих захтева са захтеваним средствима јавне подршке у износу од 10,8 мил. ЕУР). Следећи УО у погледу укупног броја поднетих захтева је Моравички (27 захтева, 2,9 мил. ЕУР), док са становишта укупно захтеваних средстава другу позицију остварује Сремски УО (5 мил. ЕУР у оквиру 26 поднетих захтева). Шумадијски УО је у оквиру ове Мере остварио 17 поднетих захтева са укупно захтеваним средствима јавне подршке у износу од 4,1 мил. ЕУР.

Напомена: У делу Извештаја који се односи на регионе и УО, нису обухваћени захтеви за одобравање пројекта који нису имали наведено место инвестиције (шест захтева за Меру 1, два захтева за Меру 3 и 16 захтева за Меру 7).

2.3 Остварење предложеног циља

Од укупног броја поднетих ИПАРД предлога пројеката закључно са последњим даном 2020. године (1.748) обрађени су следећи захтеви: донето је 583 решења о одобравању пројекта, 217 захтева је исплаћено, а 394 захтева је одбијено - укључујући обустављене захтеве услед одустанка подносиоца (Табела 5).

Табела 5: Преглед поднетих, одобрених, исплаћених и одбијених/обустављених ИПАРД захтева

Мера	Поднети захтеви		Одобрени захтеви		Исплаћени захтеви		Одбијени захтеви			
	Број	ЕУР	Број	ЕУР	Број	ЕУР	Број	ЕУР	Обустављени*	
									Број	ЕУР
Мера 1	1.235	87,116,643	526	21,808,384	191	6,645,923	333	22,956,977	147	6,331,596
Мера 3	202	40,879,142	57	11,945,784	26	3,043,987	61	8,093,093	15	2,475,407
Мера 7	311	22,901,957	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	1.748	150,897,742	583	33,754,168	217	9,689,909	394	31,050,070	162	8,807,003

* Повучени/обустављени захтеви услед одустанка подносиоца захтева

Од укупног броја поднетих ИПАРД захтева за одобрење предлога пројеката одобрено је 583 захтева (33,4%), са припадајућим одобреном подршком ЕУ у износу од 33,8 мил. ЕУР. У односу на ГИС 2019 евидентан је пораст одобрења захтева у односу на број поднетих захтева за 11 процентних поена, односно пораст укупно одобрених захтева за 122%, уз повећање одобреног износа доприноса ЕУ за 18,8 мил. ЕУР (за 125%). Исплаћено је 217 пројеката, са припадајућим износом подршке ЕУ од 9,7 мил. ЕУР, што представља повећање броја исплаћених пројеката у односу на ГИС 2019 за 49,7%, и повећање укупно исплаћеног износа за 5,1 мил. ЕУР (тј. за 112%), при чему је учешће исплаћених захтева у укупном броју поднетих захтева остао непромењен (12,4%). Упркос порасту одобрења и исплате захтева на годишњем нивоу, и даље остају високе стопе одбијених захтева, као и повучених у односу на укупан број поднетих захтева (13% одбијених захтева и 9% захтева обустављених услед одустанка подносиоца).

Напредак у достизању циљних вредности излазних показатеља, као и показатеља резултата за ИПАРД мере представљени су у наредним табелама.

Табела 6: Излазни показатељи и показатељи резултата за Меру 1

Тип показатеља	Показатељ	Реализација			Реализација 2014 -2019.	Циљна вредност 2014-2020.	Стопа извршења (%)
		2018.	2019.	2020.			
Излазни показатељ	Број подржаних пројеката	0	145	46	191	720	26,5
	Укупан износ инвестиција (ЕУР)	0	9.645.783	4.370.020	14.015.802	168.977.778	8,3
Показатељ резултата	Број газдинстава која су модернизовала производњу	0	145	46	191	600	31,8
	Број газдинстава која напредују ка достизању стандарда ЕУ	0	145	46	191	380	50,3
	Број газдинстава која инвестирају у производњу енергије из обновљивих извора	0	0	0	0	60	0
	Број газдинстава која инвестирају у смањење H_2O и емисије метана (складиштење стајњака)	0	0	0	0	120	0

У 2018. години није усвојено ниједно решење о исплати ИПАРД подстицаја у оквиру **Мере 1** имајући у виду да је иста била прва година спровођења ИПАРД II програма. Закључно са 31.12.2020. године, стопа реализације за излазне показатеље „Број подржаних пројеката” (191) и „Укупан износ инвестиција, ЕУР” (14 мил. ЕУР) износила је 26,5%, односно 8,3% респективно. Посматрано по годинама програмске имплементације, највећа реализација ИПАРД подстицаја остварена је у 2019. години (9,6 мил. ЕУР исплаћених средстава подршке ЕУ за 145 решења о исплати), чиме је реализација излазног показатеља „Број подржаних пројеката” за Меру 1 износила 20%, а стопа извршења за показатељ „Укупан износ инвестиција” износила је 6%, док је за 2020. годину остварена нижа стопа извршења за оба излазна показатеља: 6,3% (46 исплаћених пројеката), односно 2,6% (4,4 мил. ЕУР исплаћених средстава) респективно.

Већи степен извршења до краја 2020. године остварен је за показатеље резултата који се односе на модернизацију производње (31,8%), и посебно за праћење напретка ка достизању стандарда ЕУ (50,3%).

У погледу реализације на програмском нивоу (Табела 6.4. ИПАРД II програма) укупна стопа извршења за показатељ „Број пројеката који су добили ИПА подршку у пољопривредно-прехранбеном сектору и руралном развоју” износи 15,1% (пораст у односу на ГИС 2019 за 5,1 процентни поен), док је реализација програмског показатеља „Укупан износ инвестиција добијених кроз ИПА за пољопривредно-прехранбени сектор и рурални развој” у истом периоду остварена на нивоу од 6,1%, што представља пораст према претходном ГИС за 3,5 процентних поена. Истовремено је у односу на претходно извештавање на годишњем нивоу остварен напредак и по питању остварења стопе извршења за показатеље на програмском нивоу: „Број предузећа која спроводе пројекте за модернизацију у пољопривредно-прехранбеном сектору” (20,4%) и „Број предузећа која прогресивно напредују ка стандардима ЕУ” (25,7%).

У оквиру **Мере 3**, прва година у којој је извршена исплата ИПАРД пројеката је 2020. година, док укупна реализација закључно са 31.12.2020. године за показатеље „Број подржаних пројеката”, „Број предузећа која су модернизовала производњу” и „Број предузећа која напредују ка достизању стандарда ЕУ” износи 5,6%. За разлику од резултата остварених у оквиру Мере 1, Мера 3 исказује већу успешност извршења за финансијски у односу на

оперативне показатеље, чему сведочи и значајно виши ниво стопе извршења за финансијски показатељ „Укупан износ инвестиција, ЕУР” (17,2%) у поређењу са горенаведеним оперативним показатељима (Табела 7).

Табела 7: Излазни показатељи и показатељи резултата за Мериу 3

Тип показатеља	Показатељ	Реализација			Реализација 2014 -2019.	Циљна вредност 2014-2020.	Стопа извршења (%)
		2018.	2019.	2020.			
Излазни показатељ	Број подржаних пројеката	0	0	26	26	463	5,6
	Укупан износ инвестиција (ЕУР)	0	0	8.466.018	8.466.018	165.893.333	17,2
Показатељ резултата	Број предузећа која су модернизовала производњу	0	0	26	26	463	5,6
	Број предузећа која напредују ка достизању стандарда ЕУ	0	0	26	26	463	5,6
	Број газдинстава која инвестирају у производњу енергије из обновљивих извора	0	0	0	0	46	0
	Број новосторених радних места (брото)	0	0	0	0	160	0

Предлози пројеката поднети у оквиру Првог позива за Мериу 7, који је расписан у 2020. години, налазе се у фази обраде, при чему закључно са 31.12.2020. године није било евидентираних исплаћених пројеката.

3. ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА, РЕЗИМЕ ПРЕДУЗЕТИХ АКТИВНОСТИ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

ИПАРД II програмом дефинисан је укупан индикативни допринос ЕУ за период 2014-2020. у износу од 175 мил. ЕУР. Камата зарађена на ИПАРД II евро рачуну, отвореном код НБС, према подацима НФ, од почетка спровођења ИПАРД II програма, износи 0,00 ЕУР.

Табела 8: Максималан индикативни допринос ЕУ* за ИПАРД фондове за период 2014-2020 (ЕУР)

Година	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014 - 2020.
Укупно (ЕУР)	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40.000.000	45.000.000	175.000.000

Извор: ИПАРД II програм, 2019, „Сл. гласник РС”, број 20/19

* Доприноси су индикативни пошто се износи дефинишу на годишњем нивоу у оквиру буџета ЕУ

У оквиру укупне јавне подршке за акредитоване инвестиционе мере (М1, М3 и М7), 75% износа односи се на допринос ЕУ, док национални допринос износи 25% јавне подршке, а у случају Мере 9 допринос ЕУ износи 85% и национално кофинансирање је 25% (Табела 9). Највећи износи, како укупне јавне помоћи тако и доприноса ЕУ, опредељени су за Мери 1, Мери 3 и Мери 7. Највеће учешће у укупно опредељеном ИПАРД фонду остварује Мера 1 са износом укупне јавне помоћи од 101.386.667 ЕУР, док је износ ЕУ доприноса 76.040.000 ЕУР (43,5%). У укупно опредељеном доприносу ЕУ Мера 3 остварује учешће од 37,4%, а Мера 7 са 8,6%.

Табела 9: Финансијски план према мери у ЕУР, за период 2014-2020

Мера	Укупна јавна помоћ (ЕУР)	Допринос ЕУ (ЕУР)	Допринос ЕУ (%)	Национални допринос (ЕУР)	Национални допринос (%)
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101.386.667	76.040.000	75	25.346.667	25
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних и производа рибарства	87.346.667	65.510.000	75	21.836.667	25
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	10.294.118	8.750.000	85	1.544.118	15
Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ	5.833.333	5.250.000	90	583.333	10
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	20.000.000	15.000.000	75	5.000.000	25
Техничка помоћ	5.235.295	4.450.000	85	785.295	15
Укупно	230.096.080	175.000.000	-	55.096.080	-

Извор: ИПАРД II програм, 2019, „Сл. гласник” РС, број 20/19

Током извештајног периода, ИА је НФ-у поднела 19 захтева за средства и сви су одобрени. За достављене и одобрене захтеве за средства НФ је извршио трансфер средстава ИА, која је извршила исплате за 72 корисника.

До краја 2020. године донета су решења о одобрењу пројекта у вредности од 33.754.168 ЕУР (допринос ЕУ), што представља 19,3% укупне ИПАРД подршке предвиђене индикативним финансијским планом (пораст у односу на ГИС 2019 за 10,7 процентних поена). Од укупно одобреног износа ИПАРД подршке, 64,6% се односи на Мери 1, а 35,4% на Мери 3, што представља од 28,7%, односно 18,2% индикативног плана респективно (Табела 10).

Табела 10: Финансијска имплементација према ИПАРД мери са становишта доприноса ЕУ (ЕУР)

Мера	Укупна јавна помоћ	Допринос ЕУ				
		Индикативни финансијски план	Одобрен износ	Исплаћен износ	Одобрено (%)	Исплаћено (%)
Мера 1	101.386.667	76.040.000	21.808.384	6.645.923	28,7	8,7
Мера 3	87.346.667	65.510.000	11.945.784	3.043.987	18,2	4,6
Мера 4	10.294.118	8.750.000	0	0	0	0
Мера 5	5.833.333	5.250.000	0	0	0	0
Мера 7	20.000.000	15.000.000	0	0	0	0
Мера 9	5.235.295	4.450.000	0	0	0	0
Укупно	230.096.080	175.000.000	33.754.168	9.689.910	19,3	5,5

Извор: ИПАРД II програм, 2019, Службени гласник РС, број 20/19

До краја 2020. године исплаћено је 9.689.910 ЕУР од укупног износа доприноса ЕУ, од чега се 68,6% исплате односило на Мери 1, а 31,4% на Мери 3, уз стопу извршења индикативног доприноса ЕУ од 8,7%, односно 4,6% респективно (Табела 10).

У поређењу са претходном извештајном годином (2019) остварен је значајан напредак у погледу искоришћености доприноса ЕУ за Мери 1 и Мери 3, што се посебно односи на Мери 1. У 2020. у поређењу са 2019. годином остварено је повећање укупно одобреног износа доприноса ЕУ за значајних 150% (Табела 11).

Табела 11: Искоришћеност доприноса ЕУ по годинама (ЕУР)

Мера	Индикативни финансијски план	2019.				2020.				Индекс 2020/2019	
		Одобрен износ	%	Исплаћен износ	%	Одобрен износ	%	Исплаћен износ	%	Одобрен износ	Исплаћен износ
Мера 1	76.040.000	6.395.818	8,4	4.577.520	6,0	21.808.384	28,7	6.645.923	8,7	341,0	145,2
Мера 3	65.510.000	7.125.573	10,9	0	0	11.945.784	18,2	3.043.987	4,6	167,6	-
Мера 7	15.000.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	175.000.000	13.521.391	7,7	4.577.520	2,6	33.754.168	19,3	9.689.910	5,5	249,6	211,7

Извор: ИПАРД II програм, 2019, „Сл. гласник РС”, број 20/19

У 2020. финансијској години расписан је један позив - Први позив за Мери 7 и био је у току Трећи позив за подношење предлога пројеката за Мери 3.

У 2020. години извршена је исплата доприноса ЕУ у укупном износу од 5,1 мил. ЕУР (2,1 мил. ЕУР за Мери 1 и 3,0 мил. ЕУР за Мери 3), чиме је остварен пораст укупно исплаћеног доприноса ЕУ у 2020. у односу на 2019. годину за 11,7% (Табела 12).

Табела 12: ИПАРД алокације према годинама и извршене исплате доприноса ЕУ у 2019. и 2020. години (ЕУР)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014 - 2020.
Укупна ИПАРД подршка	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40.000.000	45.000.000	175.000.000
Мера 1	-	7.535.248	9.900.325	10.622.224	11.199.743	17.002.434	19.780.025	76.040.000
Мера 3	-	7.464.752	10.099.675	8.690.276	9.162.757	13.910.066	16.182.475	65.510.000
Мера 7	-	-	-	2.000.000	5.000.000	4.000.000	4.000.000	15.000.000

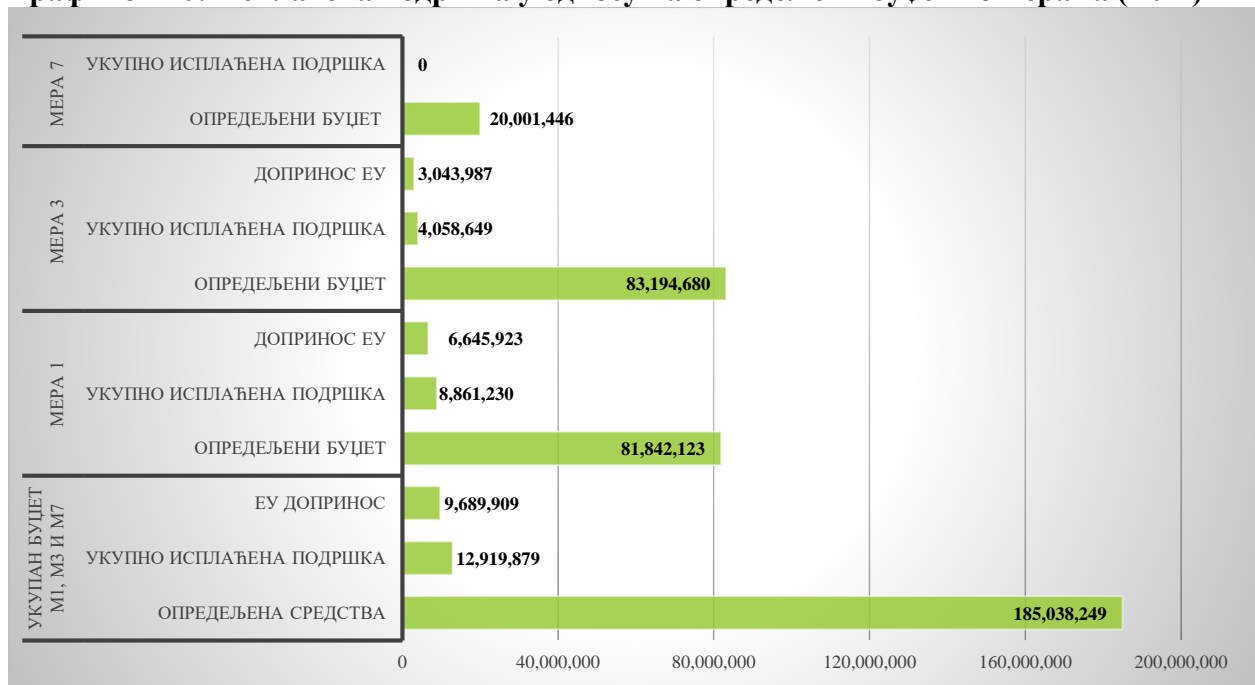
Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2020. годину

Исплаћени допринос ЕУ	-	0	0	0	0	4.577.520	5.112.390	9.689.910
Мера 1	-	0	0	0	0	4.577.520	2.068.403	6.645.923
Мера 3	-	0	0	0	0	0	3.043.987	3.043.987
Мера 7	-	0	0	0	0	0	0	0

У односу на укупан износ исплаћеног доприноса ЕУ (9,7 мил. ЕУР), 2020. година остварује удео од 52,8%, а 2019. година 47,2%. Стопа извршења у односу на укупан финансијски план износила је 2,6% у 2019. години и 2,9% у 2020. години. Истовремено, исплаћеним износом укупног доприноса ЕУ од 9,7 мил. ЕУР, закључно са 31.12.2020. године остварена је стопа извршења у односу на укупно расположива средства (175 мил. ЕУР) од 5,5%, при чему реализација укупног доприноса ЕУ за Мери 1 износи 8,7%, а за Мери 3 овај релативни показатељ износи 4,6%.

Реализација укупне јавне подршке са становишта опредељеног буџета по објављеним јавним позивима представљена је на Графикону 18.

Графикон 18: Исплаћена подршка у односу на опредељени буџет по мерама (ЕУР)

У оквиру до сада објављених девет јавних позива за све акредитоване ИПАРД мере, реализација укупно опредељеног буџета са становишта исплаћене укупне јавне подршке износила је 7,0%, за Мери 1 (за пет објављених позива) 10,8%, за Мери 3 (за три расписана позива) 4,9%, док за новоакредитовану Мери 7 у оквиру првог објављеног позива, закључно са 31.12.2020. године, није било исплаћених пројеката (Графикон 18).

До краја 2020. године затворена су два позива: Први позив за Мери 1 и Први позив за Мери 3. Од укупног броја одобрених пројеката у оквиру Првог позива за Мери 1 за десет одобрених пројеката није поднет захтев за исплату, док у оквиру Првог позива за Мери 3 за три одобрена пројекта није поднет захтев за исплату.

Табела 13: Завршени позиви према ИПАРД мери, 2020. година

Мера/позив		Укупан број поднетих захтева	Јавна подршка (ЕУР)	Одбијени захтеви	Јавна подршка (ЕУР)	Обустављени захтеви	Јавна подршка (ЕУР)	Усвојени захтеви	Јавна подршка (ЕУР)	Исплаћени захтеви	Јавна подршка (ЕУР)
Мера 1	Први позив	85	7,209,545	25	2,077,058	18	814,188	42	6,234,202	32	2,801,390
Мера 3	Први позив	26	4,964,531	8	2,213,023	3	394,564	15	4,466,028	12	1,693,447
Укупно		111	12,174,077	33	4,290,080	21	1,208,751	57	10,700,230	44	4,494,836

4. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА И ЕФИКАСНОСТИ СПРОВОЂЕЊА ИПАРД ПРОГРАМА

У извештајном периоду, није било персоналних промена у Управљачкој и ИПАРД Оперативној структури.

4.1 Активности Управљачког тела

Управљачко тело одговорно је за припрему и спровођење ИПАРД II програма и то за:

- израду нацрта ИПАРД II програма и свих његових измена и допуна;
- контролу и проверу мера дефинисаних ИПАРД II програмом;
- одабир мера у оквиру сваког позива за подношење захтева, услове прихватљивости и расподелу финансијских средстава по мерама и по позивима;
- израду и ажурирање одговарајућег националног правног основа за спровођење ИПАРД II програма;
- помоћ и подршку у раду ИПАРД II Одбора за праћење.

Управљачко тело одговорно је и за успостављање система извештавања и информисања за прикупљање финансијских и статистичких информација о напредовању ИПАРД II програма на основу информација које доставља ИА. Систем извештавања и информисања доприноси састављању годишњих и завршног извештаја о спровођењу ИПАРД II програма, које Управљачко тело доставља ИПАРД II Одбору за праћење, НАО, НИПАК и ЕК.

Управљачко тело саставља Годишњи акциони план за активности предвиђене у оквиру Мере 9, извештава о напретку реализације Плана евалуације, као и о напретку реализације Плана активности видљивости и комуникације.

Управљачко тело је у сарадњи са ИА припремило предлог Четврте измене ИПАРД II програма, који је усвојен на 7. седници ИПАРД II Одбора за праћење одржаној 30. октобра 2020. године. Најзначајније измене односе се на модификацију финансијских табела и реалокацију између мера.

Трећа измена Листе прихватљивих трошкова (ЛПТ) за Меру 1, Меру 3, Меру 7 и Меру 9 одобрена је писмом ЕК (референтна област (2020) 1736264) од 24. марта 2020. године.

Четврта измена ЛПТ за Меру 1, Меру 3, Меру 7 и Меру 9 одобрена је писмом ЕК (референтна област (2020) 7488440) од 10. децембра 2020. године. Ова измена је у складу са препорукама Ревизорског тела и односи се на боље објашњење трошкова, као и техничка појашњења.

Због почетка спровођења новоакредитоване Мере 7, усвојен је Правилник о ИПАРД подстицајима за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања („Сл. гласник РС”, бр. 76/20), који је ступио на снагу 29. маја 2020. године.

Ризици у спровођењу ИПАРД II програма и предузете активности

У извештајном периоду, УТ је у координацији са ИА предузело активности како би се утврдили и отклонили ризици и недостаци који утичу на спровођење ИПАРД II програма. У Табели 14 наведене су активности које се односе на три измене ЛПТ и измене правилника за Меру 1 и Меру 3 настале након измена ИПАРД II програма, а у циљу унапређења ефикасности спровођења.

Табела 14: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 1 ИПАРД II програма

Ризици током спровођења мере (проверљивост и контрола)	Предузете активности	Исход
1. Потенцијални ризик за спровођење унутар два нова сектора у ИПАРД програму (производња грожђа и јаја).	Састанци са експертима који су радили на припреми секторских анализа за сектор јаја и сектор грожђа, комуникациони процес са заинтересованим странама, ИПАРД II Одбором за праћење и <i>DG AGRI</i> .	Припремљене: <ul style="list-style-type: none"> • секторске анализе, • Трећа измена ИПАРД II програма.
2. Потенцијални ризик који се односи на дефинисање специфичних прихватљивих критеријума за сектор јаја и сектор грожђа.	Након израде секторских анализа и комуникационог процеса, дефинисани су специфични критеријуми у сарадњи са свим представницима заинтересованих страна. Специфични критеријуми су даље усаглашени на редовним састанцима Управљачког тела и ИПАРД агенције.	Усаглашени специфични прихватљиви критеријуми за сектора јаја и сектор грожђа.
3. Потреба за дефинисањем нових специфичних прихватљивих критеријума за расадничку производњу у сектору воћа и виноградарства због ризика да произвођачи који се баве расадничком производњом неће моћи да испуне специфичне критеријуме као произвођачи воћа.	Након израде секторских анализа и комуникационог процеса, специфични критеријуми дефинисани су у сарадњи са свим представницима заинтересованих страна. Специфични критеријуми су даље усаглашени на редовним састанцима Управљачког тела и ИПАРД агенције.	Усаглашени специфични прихватљиви критеријуми у расадничкој производњи.
4. Потенцијални ризик за спровођење Мере 1 због увођења нове групе инвестиција у сектор воћа (инвестиције у подизање и обнављање засада воћа (куповина вишегодишњег садног материјала – осим једногодишњих биљака), укључујући припрему земљишта).	Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције. Састанци са представницима Сектора за пољопривредну политику и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i> .	Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17, 78/18 и 67/19).
5. а) Током обраде захтева, утврђен је ризик код дефинисања локације инвестиције, те је она посебно назначена у правилнику, што се наводи у захтеву за одобравање пројекта.	Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције.	Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17, 78/18 и 67/19) са техничким појашњењима, дефиницијама, специфичним критеријумима,

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2020. годину

<p>б) Препознат ризик приликом одређивања величине правних лица.</p> <p>в) Препознат ризик за потенцијалне кориснике који желе да улажу у набавку и уградњу опреме у већ постојећим објектима, да поднесу захтев за одобравање пројекта уз грађевинску дозволу коју издаје орган локалне самоуправе (без употребне дозволе у фази одобравања пројекта).</p> <p>г) Уочен је ризик да потенцијални корисници у време подношења захтева нису у могућности да доставе званичне финансијске извештаје из претходне календарске године.</p>		<p>потребном документацијом за подношење захтева.</p>
<p>6. Утврђен је ризик код малих произвођача у сектору воћа и поврћа са мешовитим газдинством који нису у могућности да задовоље стандарде у области добробити животиња.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције. Састанци са представницима Сектора за пољопривредну политику, техничким телима и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i>.</p>	<p>Друга измена ИПАРД II програма Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18) којом је усвојено одступање (дерогација) од проверавања националних стандарда на ПГ до 15 ha у сектору воћа и поврћа, на начин да се стандарди проверавају само у сектору инвестиције на који се захтев односи, а не и на целом ПГ.</p>
<p>7. Потенцијални ризик за спровођење Мере 1 због увођења нове групе инвестиција у сектор меса, (држање/узгој родитељских јаата тешког типа).</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције. Састанци са представницима Сектора за пољопривредну политику и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i>.</p>	<p>Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18).</p>
<p>8. Утврђен је ризик да подносиоци захтева са малим засадима могу да поднесу захтев за велике складишне капацитете, да би се након реализације инвестиције бавили само трговином, а не сопственом производњом.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i>.</p>	<p>Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18). Дефинисање специфичних прихватљивих критеријума у Сектору воћа и поврћа (за складишне капацитете, међутим, капацитети се морају испунити на почетку инвестиције).</p>
<p>9. Утврђена је потреба да се произвођачима поврћа на отвореном пољу, са више од 50 ha, а мање од 100 ha, омогући ИПАРД подршка за повећање конкурентности.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i>.</p>	<p>Друга измена ИПАРД II програма Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18). Дефинисање специфичних прихватљивих критеријума за Сектор поврћа (од 50 ha до 100 ha).</p>

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2020. годину

<p>10. Утврђено је да највеће оптерећење у броју поднетих захтева и износа тражене подршке за Меру 1, а да је знатно мање интересовање за Меру 3 - која се односи на прераду. Из тог разлога, потребно је извршити прераспodelу буџета између мера, како би се искључно ризик да средства намењена пољопривредницима и прерађивачима буду враћена у буџет ЕУ (декомитмент). Такође, утврђено је и да средства која су алоцирана на Меру 5 (мера није акредитована) могу остати неутрошена, те је потребно средства реалоцирати на Меру 1.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције и консултације са НАО и DG AGRI.</p>	<p>Четвртм изменом ИПАРД II програма извршена је прераспodelа буџета. Алокације за Мере 5 из 2017, 2018, 2019 и 2020 су реалоциране на Меру 1. Алокација за Мере 3 за 2020 годину је реалоцирана на Мере 1.</p>
<p>11. Утврђен је ризик да одређени број младих пољопривредника (до 40 година старости на дан доношења одлуке о одобрењу пројекта) за време административне обраде захтева пређу границу од 40 година. У овој ситуацији они губе право на додатних 5% подршке и додатне бодове.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције и консултације са НАО и DG AGRI.</p>	<p>Четвртм изменом ИПАРД II програма измењена је дефиниција која се односи на младог пољопривредника. Изменом дефиниције младим пољопривредником се сматра особа која у тренутку подношења захтева за одобравање пројекта има испод 40 година старости. Измена је у складу са изменом Секторског споразума.</p>

Табела 15: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 3 ИПАРД II програма

Ризици током спровођења мере (проверљивост и контрола)	Предузете активности	Исход
<p>1. Потенцијални ризик за спровођење Мере 3 у сектору јаја и сектору вина</p>	<p>Састанци са експертима који су радили на припреми секторских анализа за сектор јаја и сектор грожђа, комуникациони процес са заинтересованим странама, ИПАРД II Одбором за праћење и DG AGRI.</p>	<p>Припремљене:</p> <ul style="list-style-type: none"> • секторске анализе, • Трећа измена ИПАРД II програма.
<p>2. Утврђен је ризик у вези дефинисања специфичних прихватљивих критеријума за секторе прераде јаја и сектор прераде грожђа.</p>	<p>Специфични критеријуми дефинисани су у комуникацијском процесу са свим представницима заинтересованих страна. Специфични критеријуми су даље усаглашени на редовним састанцима Управљачког тела и ИПАРД агенције.</p>	<p>Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18 и 82/19) којом су усаглашени специфични прихватљиви критеријуми за сектор прераде јаја и прераде грожђа.</p>
<p>3. а) Током обраде захтева, утврђен је ризик код дефинисања локације инвестиције, те је она посебно назначена у правилнику, што се наводи у захтеву за одобравање пројекта.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције.</p>	<p>Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18 и 82/19) са техничким појашњењима, дефиницијама, специфичним</p>

<p>б) Уочене су потешкоће приликом одређивања повезаних правних лица.</p> <p>в) Величина правног лица треба да буде детаљније дефинисана. Правилником треба да се дефинишу сепцифични прихватљиви критеријуми за нове секторе.</p>		<p>критеријумима, потребном документацијом за подношење захтева.</p>
<p>4. У 2018. години није дошло до поверавања спровођења буџета за Мери 7 и Мери 9, била је неопходна прерасподела буџета како би се искључио ризик да средства намењена потенцијалним корисницима ових мера буду враћена у буџет ЕУ (декомитмент).</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД агенције и консултације са НАО и <i>DG AGRI</i>.</p>	<p>Другом изменом ИПАРД II програма извршена је прерасподела буџета из 2015. и 2016. године за Мери 7 и Мери 9 у буџет за Мери 3.</p>

4.1.1 Изјава о управљању

У складу са чланом 59 (2) Оквирног споразума ИПА II и чланом 46 (1) Секторског споразума, НАО је доставио ЕК Годишњу изјаву о управљању за 2020. годину са становишта спровођења ИПАРД II програма. Годишња изјава о управљању обухвата:

- укупну одговорност за финансијско управљање фондовима ЕУ у РС и за законитост и регуларност основних трансакција;
- одговорност за ефикасно функционисање система управљања и интерне контроле у оквиру ИПА II.

НАО је извршио анализу годишњих изјава о управљању достављених од стране ИПАРД Оперативне структуре, засноване на директном и континуираном надзору и праћењу адекватног функционисања система интерне контроле успостављеног за спровођење ИПАРД II програма за период 2014-2020.

У Годишњој изјави о управљању за 2020. годину НАО је посебно нагласио следеће области:

- **Правовремено спровођење ИПАРД програма за период 2014–2020. године** - како би се осигурало благовремено спровођење и апсорпција ИПАРД средстава, посебна пажња посвећује се редовном праћењу и надзору кључних процеса и унапређењу сарадње између Управљачке и Оперативне структуре. Један од инструмената који се примењује су редовни састанци ради учешћа у дискусијама о текућим задацима и проблемима.
- **Капацитет запослених у свим ИПАРД телима, са фокусом на:**
  - даље запошљавање у складу са анализом радне оптерећености (*WLA*);
  - примену различитих инструмената и механизма за задржавање кадрова;
  - континуирано усавршавање и унапређење институционалних капацитета.
- **Спровођење политике задржавања кадрова у ИПАРД телима:** Највиши нивои српских власти препознали су питање политике задржавања кадрова као један од приоритета, осим промене Уредбе и увођења нових аката систематизације, у

наредном периоду биће настављене даље акције за целу структуру ИПА/ИПАРД. НАО и тела у оквиру Управљачке структуре пружају пуну подршку свим ИПАРД телима у постизању заједничког циља за повећање апсорпције ИПАРД средстава и одржавање система стабилним и ефикасним.

- **Промене правног основа и процедуралног оквира:** У циљу ефикасног спровођења ИПАРД II програма, Радна група у оквиру МПШВ започела је неопходне активности за измену националног законодавства и последично процедура, што ће значајно унапредити радне процесе у погледу сложености и утрошка времена.

4.2 Активности НАО СО и Националног фонда

Током извештајног периода, ИА је поднела НФ 19 захтева за средствима и сви су одобрени. За достављене и одobreне захтеве за средствима НФ је извршио трансфер средстава ИА која је извршила исплату за 72 корисника, од чега 46 за Меру 1 и 26 за Меру 3 (укупна вредност исплаћена корисницима: 6.816.518,71 ЕУР, допринос ЕУ: 5.112.389,09 ЕУР, национални допринос: 1.704.129,62 ЕУР). Два захтева за средствима поднета су и одобрена у 2019. години, док су плаћања крајњим корисницима извршена у 2020. години.

Током извештајног периода, НАО СО је спроводио активну супервизију и надзор функционисања система успостављеног за спровођење ИПАРД II програма, кроз анализу доступних података и извештаја, редовне састанке, као и спровођење контрола на лицу места у складу са годишњим планом.

Измене у законској основи

Споразум између Владе РС и ЕК о изменама и допунама Финансијског споразума за период 2014-2020 из јуна 2018. године, ступио је на снагу 17. новембра 2020. године. Овај Споразум утврђује:

- важећи рок за прихватљивост трошкова буџетских обавеза за финансијску 2016. годину до 31. децембра 2020. Финансијске обавезе Уније за извршење ИПАРД II програма за Републику Србију за период 2014-2020. остају непромењене;
- одредбе којима се Републици Србији поверавају послови спровођења буџета за додатне две мере: Меру 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања и Меру 9 - Техничка помоћ.

Измене и допуне Секторског споразума предложене писмом ЕК (референтна област (2020) 5409750) од 12. октобра 2020. године тичу се мера у циљу умањивања негативног утицаја COVID-19 пандемије на спровођење ИПАРД II програма. Измене и допуне Секторског споразума усвојене су Закључком Владе број 05: 337-9499/2020-1 од 26. новембра 2020. године.

Измене процедура

У извештајном периоду НАО СО је поднео један захтев за измену процедура као резултат укључивања одговарајућих анекса за спровођење нових мера (Мера 7 и Мера 9), као и мањих техничких исправки за већ постојеће мере. Промене нису утицале на акредитацију,

нити су процењене као значајне према добијеним смерницама о значајним променама од стране ЕК.

Све предложене промене су процењене и одобрене од стране НАО. Нова верзија процедура Управљачке структуре важећа је од 1. јануара 2021. године.

Услед измена и допуна Финансијског споразума који је ступио на снагу 17. новембра 2020. године, у УТ и ИА иницирана је измена процедура у циљу консолидације Приручника са процедурама које се тичу Мере 7 и Мере 9. Усвојене су нове верзије ИПАРД процедура у Управљачком телу од 8.12.2020. године и ИПАРД агенцији од 10.12.2020. године.

4.3 Активности ИПАРД агенције

Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПШВ, који је ступио на снагу 22.01.2020. године, у Управи за аграрна плаћања је систематизовано укупно 282 радна места, од чега је 235 на пословима спровођења ИПАРД II програма.

Укупан број запослених у УАП на дан 31.12.2020. године био је 258 (156 на неодређено време и 102 на одређено време), од чега је на ИПАРД пословима радило 148 запослених (126 на неодређено и 22 на одређено време).

Јавни конкурс за попуњавање 31 извршилачког радног места расписан је у августу 2019. године и окончан је тако што је у радни однос у УАП примљено 18 лица (од чега 16 на ИПАРД пословима).

ИПАРД агенција је током 2020. године припремила моделе аката за поступање по захтевима за одобравање ИПАРД пројеката и захтевима за одобравање ИПАРД подстицаја за:

- Четврти и Пети јавни позив за Мери 1,
- Други и Трећи јавни позив за Мери 3, као и
- Први јавни позив за Мери 7.

Редовно су праћене измене националних и прописа ЕУ релевантних за рад ИА и спроведено је дневно и месечно извештавање о променама прописа.

Израђени су нацрти уговора, споразума и меморандума којима се регулишу односи ИА са другим органима и институцијама у вези са спровођењем ИПАРД програма, а обављени су и послови координације и надзора у поступцима њиховог закључивања.

Када је реч о **изузетим ситуацијама**, укупно је поднето 13 захтева од којих је девет одобрено, један је делимично одобрен, два су одбијена, док је за један захтев НАО проценио да се описана ситуација у захтеву не третира као изузета. У 2020. години, укупно су поднета четири захтева за одобравање изузете ситуације, од којих су три одобрена, а у циљу превазилажења потешкоћа насталих услед пандемије вируса *COVID-19*.

Током 2020. године ИА није поднела ниједан захтев НАО за измену процедура. Ступањем на снагу Финансијског споразума од 17.11.2020. године званично је почело спровођење Мере 7 и Мере 9, након чега су 10.12.2020. године ступиле на снагу верзије процедура ИА које подржавају ове мере.

Неки од изазова са којима се суочавала ИА су се односили на пандемију вируса *COVID-19*, која је недвосмислено утицала на рад, недовољан број и флукуацију запослених,

некомплетност достављене документације, управљање документацијом и подацима, успорен рад обрађивача предмета услед неопходности доказивања порекла за сваку појединачну ставку инвестиције.

4.3.1 Контроле спроведене по мерама и утврђене неправилности

Контроле на лицу места спроведене од стране Управљачке структуре

Током извештајног периода, у складу са годишњим планом контроле на лицу места за 2020. годину, НАО СО је извршио четири контроле на лицу места у ИА и једну у УТ, укључујући једну посету одабраном кориснику за Мере 3 у јануару 2020. године. Пандемија *COVID-19* утицала је на спровођење осталих контрола на лицу места.

Контроле су се односиле на радне процесе (укључујући и хоризонталне процесе). Сврха контрола на лицу места била је провера примене радних процеса у ИА и УТ у складу са акредитованим процедурама, да ли је успостављени систем за спровођење ИПАРД II програма ефикасан и ефикасан, као и контрола инвестиција на терену.

Процеси који су изабрани за контролу у ИА су: одобрење пројекта, контрола на лицу места пре одобрења пројекта и пре плаћања, одобрење плаћања и хоризонтална питања, неправилности, управљање ризиком и годишње изјаве о управљању. Документа су прикупљена унапред, административно проверена (*desk-based*), разматрана и контролисана. Због пандемије изазване вирусом *COVID-19*, две контроле на лицу места спроведене су административном провером (*desk-based*) у периоду новембар-децембар 2020. године.

Главни налази били су: недоследност у шаблону контролне листе у српској и енглеској верзији; недостајање одговора који су морали бити наведени у контролним листама; нејасне или погрешне референце које су морале бити наведене у контролним листама; одступање у верификацији и закључци изведени из ње; недовољна оправданост неприхватљивог износа у Решењу о одобрењу пројекта; недостатак комуникације са корисницима о обрасцу захтева који ће се користити приликом измене пројекта; недоследност у одговорима А1 и А2 наведених у контролним листама; недостајући потпис и датуми на контролним листама; употреба различитих верзија контролних листа у поређењу са важећом верзијом Приручника са процедурама. Поред тога, сваки извештај укључује и праћење налаза објављених у претходним извештајима контроле на лицу места. Дате су препоруке које ће пратити НАО СО током следећих контрола на лицу места.

Што се тиче посете кориснику, утврђено је да је инвестиција у употреби, обележена и у складу са карактеристикама датим у документима.

Током контроле на лицу места спроведене у јуну 2020. године у УТ, предмет контроле биле су хоризонталне процедуре које се односе на хоризонтална питања, неправилности, управљање ризиком и годишњу изјаву о управљању. Дате препоруке спроведене су према последњем Регистру ризика достављеном у децембру 2020. године, а односе се на смањење броја пријављених ризика и њихову преформулацију у циљу бољег разумевања.

Поред тога, НФ је спровео *desk-based* контроле у периоду септембар-октобар 2020. године. Предмет *desk-based* контроле су провере захтева за средствима који је ИА поднела НФ за два корисника (из Мере 1 и Мере 3). НФ налаз са спроведене контроле плаћања односио се на нетачно попуњавање Анекса ДАП 05-01.15: Усклађивање извршених исплата.

Спроведене контроле на лицу места од стране ИПАРД агенције

ИПАРД агенција је током 2020. године, спровела укупно 227 контрола, од чега 78 контрола пре одобравања, 86 пре исплате и 35 контрола након исплате (*ex-post*). Од укупног броја спроведених контрола, 28 су биле допунске и то: пет допунских контрола пре одобравања, 21 допунска контрола пре исплате (укључујући контроле скривених радова) и две допунске *ex-post* контроле.

У току спровођења контроле на лицу места у 2020. години забележен је један одустанак подносиоца захтева од пројекта у Мери 1 у оквиру Другог позива и евидентирано је једно одступање од преузетих обавеза у *ex-post* фази. У осам контрола пре исплате контролори су забележили делимично одступање од захтева за исплату. Индикативно је да су у питању инвестиције у изградњу и у системе противградне заштите, за које је због саме природе инвестиција и за очекивати да захтев за исплату није апсолутно усаглашен са изведеним стањем на лицу места. Такође, у три случаја контроле пре одобравања евидентирана је неусаглашеност са специфичним критеријумима прихватљивости, односно, констатована је започета реализација инвестиције пре доношења решења о одобрењу пројекта.

Од укупног броја контрола, 174 контроле су спроведене у Мери 1 које укључују провере специфичних критеријума прихватљивости. У 2020. години први пут су спроведене и *ex-post* контроле. У Четвртом позиву за Мери 1, није било контрола пре одобравања, јер је одобрена изузета ситуације услед пандемије корона вируса. Оно што би се могло истаћи, јесте да у 26 контрола пре исплате, колико је захтева за контролу пристигло по овом јавном позиву у 2020. години, нису евидентирана одступања у односу на поднете захтеве корисника.

Такође, током извештајног периода било је девет кашњења у плаћању. Укупна стопа износа са кашњењем у плаћању је 8,8%. ИПАРД агенција је током својих контрола у процесу одобравања плаћања одбила пет захтева за плаћање. Утврђено је да су жалбе које су корисници поднели жалбеној комисији при МПШВ оправдане и донете су позитивне одлуке које су нажалост премашиле рок од шест месеци, што је проузроковало кашњење у плаћању.

Преостала четири кашњења у плаћању догодила су се због кашњења у прибављању потребне документације од других институција и одлагања у спровођењу контрола на лицу места изазваних пандемијом *COVID-19*, а у складу са Уредбом о организовању рада послодаваца за време ванредног стања („Сл. гласник РС” број 31 од 16. марта 2020.), где није било могуће извршити контролу на лицу места у датом периоду. Све ово резултирало је споријом обрадом захтева за исплату и захтеви нису могли бити одобрени у року од шест месеци.

Утврђене неправилности

Током извештајног периода, у Регистру неправилности евидентирана су два сигнала неправилности од стране ИА, од којих је један потврђен као неправилност без финансијског утицаја.

Током административног решавања одобравања плаћања, запослени у Одељењу за спровођење међународне помоћи, Сектор за одобравање плаћања, пријавио је сигнал

неправилности у вези са Мером 3 у оквиру Првог позива за ову меру. Након неопходних провера извршених у складу са утврђеним поступком, донета је одлука да пријављени сигнал представља случај неправилности. Износ неправилности је 34.988,88 ЕУР (од чега је 8.747,29 ЕУР национални допринос, а 26.241,59 ЕУР је допринос ЕУ). Потврђена неправилност није имала финансијски утицај, тако да није било повраћаја средстава. Комплетни поступак за потврђивање случаја неправилности спровео је НАО/НАО СО.

За други пријављени сигнал неправилности, ИА је обавила провере и поступак је закључен без потврде неправилности.

4.3.2 Ревизорске мисије

Ревизорско тело спровело је системску ревизију ИПАРД II програма у периоду април-август 2020. године, а финални извештај ревизије достављен је у октобру 2020. године. Предмет ревизије било је функционисање система управљања и контроле у свим институцијама у оквиру ИПАРД система, као и контрола захтева за Меру 1 – Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава и Меру 3 – Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства.

Утврђено је пет налаза високог ризика, 22 средњег и осам налаза ниског ризика. Најзначајнији налази односили су се на: неусклађеност објављене ЛПТ по мерама са ЛПТ одобреном од стране ЕК; неусклађеност методологије за калкулацију оправданости трошкова; недоследну примену поступка прописаног за поступак извештавања; неблаговремено евидентирање и поступање у случајевима изузетих/ванредних ситуација; одобравање пројекта упркос чињеницама утврђеним током контроле на лицу места. ИПАРД тела су доставила коментаре Ревизорском телу и предузела кораке за спровођење препорука.

Такође, Ревизорско тело спровело је ревизију за 2019. годину у периоду септембар-децембар 2020. године и коначан извештај достављен је у децембру 2020. године. Утврђен је један налаз високог ризика, два средњег и један налаз ниског ризика и сви се тичу ИА. Најзначајнији налаз односи се на непоступање по Правилнику за ИПАРД подстицаје за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава.

DG AGRI је у новембру 2020. године спровео ИТ ревизију (ангажована је екстерна компанија *PwC* из Београда). Писмо о затварању налаза примљено је у фебруару 2021. године и о напретку у спровођењу препорука Ревизорско тело ће извештавати у свом годишњем извештају.

Када је реч о захтеву за поверавање послова спровођења буџета РС за Меру 7 и Меру 9 у оквиру ИПАРД II програма, у писму о затварању (референтна област (2020) 4050421) од 31.07.2020. године, српске власти треба да спроведу Акциони план о дугорочном запошљавању свих помоћника директора у ИПАРД агенцији, а од НАО се захтева да извештава квартално о стању спровођења овог Акционог плана почев од октобра 2020. године. Што се тиче осталих препорука назначених у писму *DG AGRI* (референтна област (2020) 1854944) од 31.3.2020. године, НАО ће извештавати о стању спровођења у предложеним роковима, као и на годишњем нивоу у Изјави о управљању.

4.4 Активности Одбора за праћење

Испитивање постигнутих резултата ИПАРД II програма, као и достизања циљева дефинисаних за одређене мере и напредак у коришћењу финансијских средстава неке су од функција које обавља ИПАРД II Одбор за праћење.

ИПАРД II Одбор за праћење чине представници надлежних државних органа и тела, одговарајућих економских, социјалних и еколошких партнера, а њиме председава виши представник МПШВ који има право гласа. Са друге стране, ЕК, НИПАК, НАО и ОС учествују у раду ИПАРД II Одбора за праћење без права гласа. Седнице ИПАРД II Одбора за праћење одржавају се најмање два пута у току 12 месеци. Управљачко тело врши улогу Секретаријата ИПАРД II Одбора за праћење и као такво припрема информације, анализе и извештаје о спроведеним активностима о којима информише ИПАРД II Одбор за праћење. Несметан рад постиже се обезбеђивањем кворума, односно присуством 2/3 чланова ИПАРД II Одбора за праћење на редовним седницама. Од почетка спровођења ИПАРД II програма одржано је укупно седам седница ИПАРД II Одбора за праћење.

Седма седница ИПАРД II Одбора за праћење одржана је 30. октобра 2020. године у Београду. Због епидемиолошке ситуације изазване корона вирусом, Седма седница организована је кроз онлајн укључење на седницу и присуство максимално дозвољеног броја чланова ИПАРД II Одбора за праћење у сали. На седници је саопштено да је 31. марта 2020. године добијен позитиван одговор од стране ЕК о поверавању послова спровођења буџета за Мери 7 и Мери 9. Такође, члановима ИПАРД II Одбора за праћење представљени су резултати спроведених ИПАРД јавних позива, првог Годишњег извештаја о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018-2019, који је усвојен у писаној процедури 16. јуна 2020. године, као и резултати реализованих промотивних активности. Консензусом је усвојен Предлог Четврте измене ИПАРД II програма, Предлог измене Акционог плана за Техничку помоћ за 2020. годину и Предлог Акционог плана за Техничку помоћ за 2021. годину. На седници су представљени и резултати ревизије ИПАРД система, спроведене од стране Канцеларије за ревизију система управљања средствима ЕУ, као и евалуације у току спровођења ИПАРД II програма (*ongoing*), спроведене од стране Института за економику пољопривреде.

4.5 Систем за надзор и процену

Управљачко тело и ИПАРД II Одбор за праћење прате ефикасност и квалитет спровођења ИПАРД II програма, о чему се извештава ЕК. Праћење програма спроводи се посредством оперативних и финансијских показатеља представљених у ИПАРД II програму. Управљачко тело одговорно је за процес организације и управљања системом праћења и извештавања у вези са спровођењем ИПАРД II програма. Прикупљене информације, након консултација са ИА и ЕК, представљају се члановима ИПАРД II Одбора за праћење у виду извештаја о спровођењу ИПАРД II програма. ИПАРД агенција благовремено доставља информације и податке Управљачкој структури (НАО СО и НФ) и УТ. Такође, ИА припрема и извештаје на захтев.

4.5.1 Обезбеђивање и координација активности праћења

У складу са одговорностима преузетим из Меморандума о разумевању закљученог између ИПАРД Агенције и Управљачког тела, ИА редовно извештава УТ о спровођењу ИПАРД II програма. Достављање података врши се на основу Заједничких табела за праћење и евалуацију ИПАРД II програма и других припремљених извештаја. Табеле за праћење спровођења ИПАРД II програма укључују све релевантне информације представљене у виду оперативних и финансијских показатеља. Такође, ИА доставља и информације о извршеним контролама, утврђеним неправилностима, као и додатне информације и податке о спровођењу ИПАРД II програма. Прилог 1 овог Извештаја садржи кумулативне Заједничке табеле за праћење и евалуацију ИПАРД II програма са пресеком стања на дан 31.12.2020. године.

Прикупљање података спроводи се у форми *excel* докумената. У циљу унапређења ефикасности и квалитета рада, ИА је током 2019. године започела са припремом софтвера за прикупљање података ради извештавања. У плану је и увођење електронског система подношења захтева, што ће значајно смањити могућност грешака, онемогућити подношење непотпуних захтева и унапредити ефикасност и квалитет рада.

4.5.2 Активности евалуације програма

Обавеза спровођења евалуације ИПАРД II програма предвиђена је Секторским споразумом. Управљачко тело је током 2019. године спровело неопходне активности за ангажовање независне експертизе за евалуацију ИПАРД II програма у току његовог спровођења (*ongoing* евалуација). Приоритетни циљ спроведене евалуације односио се на побољшање квалитета, ефикасности и доследности у спровођењу Програма.

Поступак јавне набавке за доделу уговора о услугама – за ангажовање независног стручњака за евалуацију ИПАРД II програма, спроведен је на основу Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС”, бр. 124/12, 14/15, 68/15 и 91/19) покретањем отвореног поступка јавне набавке. Средства за реализацију уговора обезбеђена су из националног буџета, а уговор са изабраним понуђачем, Институтом за економику пољопривреде Београд, потписан је 30. септембра 2019. године, док је евалуација спроведена у периоду од 30. септембра 2019. године до краја марта 2020. године.

У поглављу 7 овог Извештаја дат је резиме спроведене *ongoing* евалуације ИПАРД II програма, као и напредак у спровођењу Акционог плана за реализацију препорука евалуације. Такође, у оквиру овог поглавља представљени су наредни кораци у погледу спровођења активности евалуације ИПАРД програма.

4.6 Предузете активности за решавање проблема везаних за спровођење ИПАРД II програма

Превазилажење ризика од повраћаја неискоришћених ИПАРД средстава

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је 22. октобра 2020. године упутило писмо ЕК са захтевом за продужење рока за искоришћавање ИПАРД средстава из алокације за 2017. годину са $n+3$ на $n+5$ и доставило ажурирани Акциони план за побољшање искоришћености ИПАРД средстава за 2020. годину, као и Акциони план за

побољшање искоришћености ИПАРД средстава за 2021. годину. Европска комисија је писмом од 17. новембра 2020. године одобрила продужење рока за искоришћавање ИПАРД средстава на $n+4$ период и изменом Финансијског споразума омогућено је да се средства из алокације за 2017. годину која су ИПАРД II програмом предвиђена за реализацију до краја 2020. године искористе до краја 2021. године.

Акционим планом за побољшање искоришћености ИПАРД средстава предвиђено је:

- Додатно запошљавање и отварање нових радних места у УТ и ИА;
- Поједностављење процедура ИА и дигитализација административног поступка;
- Измена Закона о пољопривреди и руралном развоју;
- Почетак спровођења Мере 7 и Мере 9;
- Интензивнија сарадња са ПССС и Привредном комором Србије;
- Појачане едукативне и промотивне активности.

Предлог Четврте измене ИПАРД II програма

Управљачко тело је припремило предлог за Четврту измену ИПАРД II програма. Ова измена Програма укључује промене у финансијским табелама у циљу прерасподеле ИПАРД средстава по годинама и мерама. Прерасподела средстава спроводи се из неакредитованих мера ка већ акредитованим мерама, и то:

- Финансијска издвајања за Меру 4 из алокација за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину прерасподељена су на Меру 7 на алокације за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину;
- Финансијска издвајања за Меру 5 из алокација за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину прерасподељена су на Меру 1 на алокације за 2017, 2018, 2019. и 2020. годину;
- Финансијска издвајања за Меру 9 из алокација за 2017. и 2018. годину прерасподељена су на Меру 7 на алокације за 2017. и 2018. годину;
- Финансијска издвајања за Меру 3 из алокације за 2020. годину прерасподељена су на Меру 1 на алокацију за 2020. годину.

Поред измене финансијских табела, предлог Четврте измене ИПАРД II програма односи се и на финансијско разграничење у циљу спречавања двоструког финансирања руралног туризма кроз ИПАРД Меру 7 и националну меру, и то:

- максимални износ подстицаја за националну меру је до 20.000 ЕУР,
- минималан износ подстицаја за ИПАРД Меру 7 је 20.000 ЕУР.

Такође, у складу са изменама СС у Предлог Четврте измене ИПАРД II програм унета је нова дефиниција младог пољопривредника, према којој је млади пољопривредник особа млађа од 40 година у тренутку подношења захтева за одобравање пројекта, а не у тренутку доношења решења о одобравању пројекта.

Предлог Четврте измене ИПАРД II програма усвојен је на Седмој седници од стране чланова ИПАРД II Одбора за праћење, а 30. новембра 2020. године достављен је ЕК на одобравање. Имплементационом Одлуком ЕК број С(2021) 2585 од 9. априла 2021. године, Предлог Четврте измене ИПАРД II програма усвојен је и од стране ЕК. Закључком Владе РС, 05 број: 48-3420/2021 од 15. априла 2021. године, о усвајању Програма о изменама и

допунама ИПАРД програма за РС за период 2014-2020 одобрена је Четврта измена ИПАРД II програма.

4.7 Коришћење Техничке помоћи у оквиру ИПАРД II програма

Поверавање послова спровођења буџета за Мериу 9: Техничка помоћ предвиђено је за другу фазу спровођења ИПАРД II програма. Један од главних циљева ИПАРД ОС у 2020. години био је завршетак процеса акредитације за Мериу 9. *DG AGRI* је доставио Писмо о закључку са условом и препорукама за упит *PRE 2019/008/RS* крајем марта 2020. године, а Измена и допуна Финансијског споразума између РС и ЕК ступила је на снагу 17. новембра 2020. године, којом је омогућено спровођење ИПАРД Мере 9.

Управљачко тело припремило је предлог измене годишњег Акционог плана за спровођење Мере 9 за 2020. и 2021. годину, који су усвојени на Седмој седници ИПАРД II Одбора за праћење.

Са циљем да подржи ИПАРД ОС у почетној фази спровођења новоакредитованих мера ИПАРД II програма и да ефикасно допринесе свим активностима УТ током припреме ИПАРД III програма, деветомесечни пројекат *FwC SIEA 2018*: „Подршка ИПАРД Управљачком телу и ИПАРД агенцији у спровођењу ИПАРД мера” формално је започет уводним *online* састанком, одржаним 26. октобра 2020.

У складу са пројектним задатком и одобреним планом рада, током две петодневне обуке за спровођење набавки по *PRAG* правилима, запослени у УТ и ИА припремили су нацрте четири пројектна задатка и два тендерска досијеа за спровођење годишњег Акционог плана за Мериу 9 за 2021. годину.

Осим тога, стручна помоћ, финансирана из истог пројекта, коришћена је за предложене измене и допуне Закона о пољопривреди и руралном развоју са циљем да се укључи авансно плаћање из ИПАРД фонда, у складу са недавним изменама и допунама СС, ИПАРД II програма и Правилника за Мериу 1. Уз стручну помоћ припремљени су ходограм, поједина поглавља ИПАРД III програма и опис Мере 6.

У оквиру ИПА 2015 пројекта: „Јачање капацитета за усклађивање са правним тековинама ЕУ у области пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике” ангажовани су експерти за помоћ у изради секторских анализа, у припреми појединих делова ИПАРД III програма и изради описа следећих мера: М4, М5 и М7.

Преко *UNDP* пројекта „Јачање руралне конкурентности и продуктивности пољопривредног сектора” обезбеђена је помоћ за израду анализа буџетске подршке пољопривреди и руралном развоју за уводна поглавља ИПАРД III програма.

Пројекат који је финансирао *NAP GCF*, спроведен од стране *UNDP* у сарадњи са МПШВ, „Унапређење средњерочног и дугорочног планирања мера прилагођавања на измењене климатске услове у Републици Србији” израдио је анализу узимајући у обзир посебне секторске захтеве за ИПАРД III програмирање, у вези са Европским зеленим планом и Зеленом агендом за Западни Балкан.

4.8 Предузети кораци за укључивање локалних власти у спровођење ИПАРД II програма

У циљу решавања проблема разграничења и преклапања ИПАРД II програма са програмима мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији ЈЛС и АП Војводине, локални и регионални органи РС били су укључени у процес консултације, као и измена ИПАРД II програма.

Средства за спровођење локалних и регионалних програма пољопривреде и руралног развоја обезбеђена су из буџета АП Војводине и ЈЛС на годишњем нивоу. Ове програме доноси надлежни орган покрајине, односно локална самоуправа, уз претходну сагласност МПШВ.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде одобрава образац и садржину програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији АП и локалних самоуправа, као и образац извештаја о спровођењу пољопривредних мера и мера руралног развоја, према Правилнику о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја („Сл. гласник РС” бр. 24/15, 111/15, 110/16, 16/18 и 87/19).

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде утврђује усклађеност са законским одредбама путем доношења Одлуке о давању претходног одобрења програмима подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији аутономне покрајине и локалних самоуправа.

Током 2019. године, одобрен је 121 програм подршке са буџетом од приближно 26 мил. ЕУР, док је приближно 21 мил. ЕУР исплаћен крајњим корисницима. У 2020. години, одобрено је 113 програма подршке у вредности од приближно 23 мил. ЕУР.

Током спровођења ИПАРД II програма, АП Војводина и локалне самоуправе имају активну улогу као чланови ИПАРД II Одбора за праћење и до сада су активно учествовали на свим одржаним седницама. На овај начин они су редовно и благовремено обавештавани о статусу спровођења и изменама ИПАРД II програма и релевантних правилника.

Према одобреном Плану активности видљивости и комуникације, предвиђено је да локални органи узму учешће као службе за подршку спровођења ИПАРД II програма. АП Војводина и ЈЛС треба да пруже потенцијалним корисницима све потребне и релевантне информације о могућностима финансирања, позивима и спровођењу ИПАРД II програма, као и о догађајима које организују АП Војводина и Стална конференција градова и општина (СКГО). Промотивни материјали деле се и путем електронске мреже за рурални развој локалних самоуправа. Локални и регионални органи захтевају непрекидно јачање капацитета у циљу пружања подршке потенцијалним корисницима приликом попуњавања захтева за одобравање пројеката и израде бизнис планова и укључени су у све националне, регионалне и локалне информативне догађаје које организује ИПАРД ОС.

У циљу припреме за спровођење ИПАРД *LEADER* мере, током 2019. и 2020. године, локални органи били су укључени у припрему Локалне стратегије руралног развоја (ЛСРР) кроз националне мере подршке засноване на *LEADER* приступу. С тим у вези, у 2020. години овом мером одобрена је 21 ЛСРР, од укупно 22 потенцијалне ЛАГ, које су подржане за развој ЛСРР у 2019. години.

4.9 Предузети кораци за осигурање промоције ИПАРД II програма

Промоција ИПАРД II програма обезбеђена је кроз различите врсте техничке помоћи. Штампаче промотивног материјала, учешће на *online* Пољопривредном сајму, као и организација Седме седнице ИПАРД II Одбора за праћење подржани су у 2020. години кроз ИПА 2015 пројекат: „Јачање капацитета за усклађивање са правним тековинама ЕУ у области пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике”.

Услед пандемије изазване вирусом *COVID-19*, смањен је обим промотивних активности у 2020. години и активности су углавном спровођене *online*.

Промотивне активности огледају се и кроз израду ИПАРД промотивног спота, његово емитовање на телевизији са националном фреквенцијом, као и кроз штампање ИПАРД промотивних материјала.

У циљу промоције ИПАРД II програма, ТВ спот за промоцију развоја руралног туризма кроз ИПАРД Мери 7, укупне вредности 5.415,0 ЕУР, израђен је током августа 2020. године. Спот за објављивање позива био је намењен емитовању на телевизији са националном фреквенцијом, као и објављивању на званичном сајту МПШВ и УАП.

У оквиру ИПАРД промотивне кампање: „Добро уложено ИПАРД добрим делом враћа”, износ од 19.910,0 ЕУР инвестиран је у емитовање ИПАРД промотивног спота на телевизији са националном фреквенцијом (Јавна медијска установа Радио-телевизија Србије).

Услуга дизајнирања и штампања ИПАРД промотивног материјала, у износу од 4.250,0 ЕУР обухватила је: 600 водича за националну меру подршке засновану на *LEADER* приступу и 1.000 водича намењених (потенцијалним) корисницима ИПАРД Мери 7: Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања. Штампани материјали подељени су ПСС, Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство и локалним самоуправама.

Водичи за (потенцијалне) кориснике националне мере подршке засноване на *LEADER* приступу и ИПАРД Мери 7 припремљени су и објављени на веб-страницама МПШВ и УАП (<http://www.minpolj.gov.rs/ipard-program-2014-2020/> и <http://uap.gov.rs/ipard-ii-u-srbiji/>).

Веб-странице МПШВ и УАП садрже све релевантне информације намењене (потенцијалним) корисницима. Током периода извештавања овим страницама приступило је 580.780 посетилаца. У 2020. години покренута је нова апликација за кореспонденцију на УАП веб-страници.

Двомесечни билтен „ИПАРД на длану” покренут је крајем 2019. и редовно се доставља на више од 2.000 мејл адреса. Током периода извештавања, објављено је седам бројева билтена. За најновије информације о догађајима, најавама, позивима и правилима у вези са спровођењем ИПАРД II програма и припремом ИПАРД III програма у Србији, отворени су налози ИПАРД УТ на Инстаграму (@*ipardnadlanu*) и Фејсбуку (*IPARD na dlanu*) за ширу јавност и (потенцијалне) кориснике.

Детаљан преглед спроведених активности у 2020. години у оквиру Плана активности видљивости и комуникације ИПАРД II програма за период 2014-2020. представљен је у Поглављу 8.

4.10 Подаци који показују да фондови Уније употпуњују доступна средства у Србији

У складу са Законом о буџетском систему (члан 68а) и Упутством за припрему буџета РС који издаје министар финансија, корисници буџета одговорни су за правилно планирање националног доприноса (укључујући неприхватљиве трошкове који се финансирају из националних ресурса, попут банкарских трошкова, губитака услед промене курса итд.). Национални допринос се не користи у друге сврхе. Међутим, корисници буџета који не планирају довољан износ националног доприноса, врше прераспделу из својих других апропријација и/или програма.

Национални фонд, под надлежношћу НАО, проверава и потврђује да министарство надлежно за пољопривреду правилно планира буџетске апропријације за ИПАРД II програм. ИПАРД агенција и Управљачко тело (само за Мериу 9) одговорни су, у оквиру финансијског плана министарства надлежног за пољопривреду, за планирање одговарајућих одредаба у оквиру својих надлежности и у складу са финансијским планом ИПАРД II програма. Национални фонд даје мишљење Сектору буџета Министарства финансија о постојању и исправности средстава планираних за национално јавно суфинансирање и других неприхватљивих трошкова који ће се покривати из националних ресурса. Такође, даје мишљење и о износима планираним за повраћај у случају неправилности, финансијских исправки и преплаћених сума, пре него што се средства укључе у годишњи Закон о буџету Републике Србије.

Почев од 2016. године, ИА планира неопходна средства за спровођење ИПАРД II програма у годишњем Закону о буџету Републике Србије, док је од 2020. године УТ започело планирање средства неопходних за спровођење (предфинансирање) Мере 9.

5. КООРДИНАЦИЈА ИПАРД II ПРОГРАМА СА ДРУГИМ ПРЕТПРИСТУПНИМ ИНСТРУМЕНТИМА ЗАЈЕДНИЦЕ И ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОДРШКЕ

5.1 Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти

Доношењем Одлуке Европске комисије (ЕК) С (2014) 1722 о преносу права за управљање ИПА компонентом I од 20. марта 2014. године, ЕК пренела је права и обавезе за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА компоненте I на акредитована одговорна лица и тела у РС.

У оквиру децентрализованог (индиректног) система спровођења финансијске помоћи према ИПА правилима, именована су одговорна лица и тела за управљање, спровођење и контролу ИПА финансијске помоћи у складу са чл. 3 Уредбе о децентрализованом систему управљања средствима развојне помоћи ЕУ у оквиру инструмента претприступне помоћи ИПА („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, број 124/07). У даљем тексту је код сваког пројекта дата ознака за индиректно спровођење *ИС и директно спровођење *ДС - Делегација ЕУ је директно уговорила.

ИПА 2014

*ИС Твининг пројекат „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области органске производње и политике квалитета хране” ради на јачању капацитета министарства у области органске производње и политике квалитета прехранбених производа са ознаком географског порекла. Вредност пројекта је 1.139.971 ЕУР. Корисник је МПШВ, а крајњи корисник Сектор за пољопривредну политику. Циљеви пројекта су јачање капацитета, знања и подизање свести произвођача и заинтересованих страна у области прехранбених производа са ознаком географског порекла; развијање система контроле прехранбених производа са ознаком географског порекла; усклађивање националног законодавства са законодавством ЕУ у области прехранбених производа са ознаком географског порекла и органских производа; унапређење знања у области органске производње и успостављање контролног система за органске производе. Уговор са одабраним твининг партнером који чини конзорцијум Италија-Француска-Аустрија се спроводи од фебруара 2018. године, а завршиће се у фебруару 2021. године.

ИПА 2015

*ДС Пројекат техничке помоћи: „Јачање капацитета за планирање и имплементацију пољопривредне политике у Србији у складу са заједничком пољопривредном политиком Европске Уније” ће пружити подршку преговорима за поглавља 11 и 12 се спроводи у свим деловима МПШВ који су укључени у овај процес. Пројектом координира Сектор за међународну сарадњу. Спровођење пројекта је почело у јануару 2019. године и очекује се продужетак до краја 2021. године. Укупна вредност пројекта износи 3,2 мил. ЕУР.

ИПА 2016

*ИС Твининг пројекат „Унапређење управљања шумама у Србији као допринос прилагођавању и ублажавању климатских промена” ће спроводити изабрани конзорцијум

Аустрија – Словачка. Пројекат се потпуности финансира из ИПА 2016 у износу од 1 мил. ЕУР, пројекат је уговорен 14. децембра 2020. године и планирано трајање је 24 месеца. Крајњи прималац пројекта је Управа за шуме, а његов општи циљ је унапређење шумарског сектора у РС у складу са стандардима и захтевима ЕУ.

*ДС ИПА пројекат техничке помоћи „Побољшање здравља и добробити животиња” је почео са спровођењем 11. јуна 2019. године и трајаће до 9. јуна 2021. године. Вредност пројекта је 1,4 мил. ЕУР. Крајњи корисник је Управа за ветерину, МПШВ. Очекивани резултати овог пројекта који се односе на добробит животиња су побољшање стандарда добробити животиња у складу са законодавством и праксом ЕУ.

ИПА 2017

*ИС Уговор о услугама „Подршка ИПАРД опреативној структури (Управљачко тело и ИПАРД агенција)” који се финансира из неалоцираних ИПА 2017 средстава је у фази израде пројектног задатка. Планирано је да овај уговор започне имплементацију у октобру 2021. године. Вредност уговора је 0,7 мил. ЕУР, а планирано трајање 12 месеци. Прва компонента се односи на изградњу капацитета УТ за спровођење ИПАРД III, а друга на изградњу капацитета ИА за спровођење ИПАРД II програма и припрему за спровођење ИПАРД III програма.

ИПА 2018

*ДС Оквирни уговор који се финансира из ИПА 2018 неалоцираних средстава „Подршка ИПАРД опреативној структури (Управљачко тело и ИПАРД агенција)” у укупном износу од 0,3 мил. ЕУР намењен је подршци у спровођењу ИПАРД мера 7 и 9, подршци припреме ИПАРД III програма и развоју дела софтвера за рурални развој. Пројекат је започео са радом 26.10.2020. године, трајање уговора је девет месеци. Очекивани резултати пројекта су подршка УТ у финалној фази поверавања послова и иницијалној фази спровођења мера 7 и 9, подршка ИА у спровођењу мера 7 и 9, ИТ решење за рурални развој итд.

*ИС Твининг уговор одобрен 12.10.2020. године за финансирање из неалоцираних ИПА 2018 средстава „Јачање и прилагођавање административних капацитета за увођење Организације пољопривредних тржишта” је у фази припреме пројектног задатка са Сектором за пољопривредну политику. Планиран је у износу од 1,8 мил. ЕУР без националног кофинансирања у трајању од две године.

ИПА 2019

*ДС Пројекат Подршка смањењу ризика од катастрофа и пољопривреди отпорној на климатске промене је планиран у износу од 2,5 мил. ЕУР. Спроводиће га Организација за храну и пољопривреду УН (ФАО) директном доделом уговора од стране Делегације ЕУ, потписивање уговора је у току. Планирано трајање је четири године, до 2025. године. Циљ пројекта је јачање пољопривредних стручних служби, обуке запослених на локалном и централном нивоу, пружање подршке пољопривредницима итд.

ИПА подршка ИПАРД ОС

1. Предлог Оквирног уговора „Подршка Оперативној структури за спровођење ИПАРД програма (ИПАРД агенцији и Управљачком телу)” послат је Делегацији ЕУ 21. фебруара 2020. године. Предлог ће размотрити радна група за нераспоређена средства. Планирано је да се имплементира директним управљањем. Пројекат ће обухватати аспекте спровођења ИПАРД II подршке. У оквиру пројекта фокус је на даљем јачању капацитета УТ и ИА и пружању помоћи у почетној фази спровођења Мере 7 и Мере 9. Посебна пажња биће посвећена надградњи ИТ решења и подршку током процеса преласка на електронску обраду захтева за остваривање права на ИПАРД подстицаје итд.

2. Пројекат техничке помоћи „Подршка ИПАРД Оперативној структури 2 (Управљачко тело, ИПАРД агенција и саветодавне службе)” планирано је да се финансира из одобрених неалоцираних средстава, након завршетка Оквирног уговора. Реализовао би се индиректним управљањем, са планираним периодом имплементације у трајању од годину дана. Требало би да фокус пројекта буде припрема процедура и свих повезаних докумената за акредитацију Мере 4 и Мере 5 укључујући и даље унапређење ИТ решења за рурални развој и ИТ ревизију система као припрему за е-акредитацију. Такође, један од циљева је и припрема за програмирање наредног програмског периода.

Пројекти Светске банке

PHRD Грант „Јачање капацитета пољопривредног сектора за доношење политика на основу података” се спроводи од фебруара 2020. године у трајању од три године. Вредност пројекта је око 1,6 мил. ЕУР. Циљ пројекта је јачање капацитета и система за праћење и вредновање МПШВ и његових децентрализованих служби за стратешко планирање на основу података, у области пољопривреде и руралног развоја. Пројекат се састоји од следећих компоненти: а) Изградња капацитета за доношење политика на основу података и б) Управљање пројектима, администрација, праћење и вредновање и дисеминација знања.

УНДП пројекти

Јачање руралне конкурентности и продуктивности у агробизнис сектору је спроводио УДНП, а финансирао се из буџета од око 0,08 мил. ЕУР и од стране Швајцарске Агенције за сарадњу од око 0,2 мил. ЕУР у периоду од фебруара до децембра 2020. године. Циљеви пројекта су били повећање конкурентности и продуктивности циљаних руралних подручја и убрзање утицаја и расподеле ресурса из постојећих финансијских инструмената. Пројекат се састојао од две компоненте.

ФАО пројекти

Програмски оквир за РС за период 2019–2022 (*CPF - Country Programming Framework*) је документ који представници ФАО у име организације потписују у виду споразума са појединим земљама чланицама, а који служи као оквирни документ за имплементацију пројеката финансираних од стране ФАО. Овим документом се утврђују три приоритетна подручја према којима ће ФАО усмерити своју подршку у износу од око 0,8 мил. ЕУР, за период од четири године. Програмски оквир обухвата три приоритетна подручја, и то: развој пољопривредне производње малих, породичних газдинстава, унапређење животног

стандарда у руралним подручјима за жене и мушкарце и стварање подстицајног окружења за одрживу пољопривредну производњу, јачање отпорности на природне катастрофе и климатске промене и унапређење одрживог управљања природним ресурсима и повећање конкурентности сектора пољопривреде и производње хране модернизацијом тржишних ланаца.

У сарадњи са Управом за ветерину се спроводи регионални пројекат техничке сарадње „Спремност у случају избијања афричке куге свиња на Балкану”, укупне вредности од око 0,4 мил. ЕУР.

У Сектору за пољопривредну политику је у току пројекат техничке сарадње „Подршка МПШВ у усклађивању националног законодавства са захтевима добрих пољопривредних и еколошких услова у укупној вредности од око 0,04 мил. ЕУР. Активности су завршене, остаје још да се напише пројектни предлог за неки будући пројекат и да се ураде брошуре до краја године.

Пројекат „Помоћ подизању капацитета и подршка органској производњи у Србији” у износу од око 0,3 мил. ЕУР, финансиран од стране ФАО, како би се подигли капацитети за органску производњу у РС. У току је припрема овог пројекта.

Пројекат „Процена стања и идентификовање потреба запослених у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде за развој родно сензитивних политика” у вредности од 0,05 мил. ЕУР. Пројектне активности су завршене, преостаје одржавање завршне радионице.

У току је Пројекат техничке сарадње који ће финансирати ФАО у износу од око 0,3 мил. ЕУР, а који има за тему смањење ризика од природних непогода у пољопривреди и пољопривреду отпорну на климатске промене.

Ускоро треба да започне спровођење пројекта „Очување генетичких ресурса Буше на Старој планини”, буџет је око 0,05 мил. ЕУР.

Пројекти финансирани из кредита

Закон о потврђивању Споразума о зајму између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој ступио је на снагу средином фебруара 2020. године, за Пројекат унапређења конкурентности пољопривреде у укупном износу од 45,8 мил. ЕУР. Датум завршетка је 31. децембар 2024. године. Циљ пројекта је побољшање повезаности пољопривредно-прехрамбеног тржишта за циљане кориснике.

5.2 Комплементарност ИПАРД II програма са НППР

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024, представља основ за доношење оперативних докумената у области пољопривреде и руралног развоја, и то:

- ИПАРД програма Републике Србије за период 2014-2020;
- Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године, као и
- Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године.

Потенцијални ризици преклапања **ИПАРД II програма са НППР** су мере подршке, тип инвестиције, као и потенцијални корисници. Ризик од преклапања најизраженији је у примарној пољопривредној производњи која се у ИПАРД II програму реализује кроз Меру 1, јер ова мера обухвата велики број сектора (млеко, месо, воће, поврће, остали усеви, јаја и виноградарство) и велики број потенцијалних корисника.

ИПАРД програмом Републике Србије за период 2014-2020, поглавље 10. Информације о комплементарности ИПАРД II програма са мерама финансираним из других (државних или међународних) извора садржи образложење на који начин се обезбеђује комплементарност ИПАРД мера и националних мера подршке руралном развоју. Тачка 10.3. ИПАРД II програма даје табеларни приказ којим је јасно дефинисано разграничење између: прихватљивих корисника, мера и инвестиција који се подржавају кроз два наведена програма (ИПАРД II програм и НППР за период 2018-2020). Након усвајања ИПАРД II програма од стране ЕК, Влада РС усваја НППР за период 2018-2020, који мора бити у складу са табелом демаркације ИПАРД II програма (тачка 10.3).

Мера подршке унапређењу економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима, која је предвиђена НППР, спроводила се у 2019. години. Сврха ове мере је подршка мањим инвестицијама у рурални туризам и опремање занатских и уметничких радионица. У циљу разграничења са ИПАРД Мером 7, у предлогу Четврте измене ИПАРД II програма утврђено је финансијско разграничење на тај начин што је одређен максимални износ подстицаја из националног буџета који је нижи од минималног износа ИПАРД Мере 7. Такође, након акредитације мере „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” и објављивања Првог јавног позива, конкурс за националну меру у 2020. години није објављен.

Програми подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију АП и локалних самоуправа не смеју бити у сукобу с националним програмима за пољопривреду и рурални развој, док се јасна разграничења са ИПАРД II програмом морају поштовати. Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју дефинисано је да подршка спровођењу пољопривредне политике и политике руралног развоја у АП и ЈЛС не може бити у супротности са националним програмима донетим у складу са законом којим се уређује пољопривреда и рурални развој. МПШВ даје сагласност покрајинским и локалним органима самоуправе на њихове програме за пољопривреду и рурални развој, чиме је обезбеђен механизам контроле и онемогућено преклапање потенцијалних корисника, мера подршке и типа инвестиције ИПАРД II програма и локалних програма руралног развоја.

6. ФИНАНСИЈСКЕ ТАБЕЛЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА

ИПАРД II средствима у РС управља се у складу са потписаним Протоколом о начину и условима управљања банковним рачунима у оквиру НБС за потребе управљања програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 (у даљем тексту: Протокол). Основа за депоновање средстава обухваћена је чланом 15. Протокола, према коме средства морају бити депонована у складу са последњим Уговором који регулише однос према управљању девизног курса РС од стране НБС. У складу са горе наведеним уговором, НБС је у обавези плаћања камате по каматној стопи *EONIA/EURIBOR* у зависности од рочности депозита. Од тренутка пријема ИПАРД II средстава, обе каматне стопе су негативне. У случају да се вредност каматних стопа довољно увећа, депозити ће бити остварени.

Прва финансијска измена је спроведена у оквиру Друге измене ИПАРД II програма и одобрена од стране чланова ИПАРД II Одбора за праћење 20. новембра 2018. године. Наведена финансијска измена је званично одобрена од стране ЕК Одлуком *C (2018) 8691* о спровођењу друге измене, од 14. децембра 2018. године. Другом изменом ИПАРД II програма, преусмерена су буџетска средства из Мере 7 и Мере 9 из алокације за 2015. и 2016. годину у буџет за Мери 3 (Табела 16). Преусмеравање буџетских средстава је извршено како би се елиминисао ризик од повраћаја неискоришћених ИПАРД средстава, с обзиром на то да поверавање послова спровођења буџетских овлашћења за Мери 7 и Мери 9 није извршено све до 2020. године. Финансијска измена обезбедила је додатних 3,3 мил. ЕУР за Мери 3.

Табела 16: Буџет по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма (ЕУР)

Мера	Допринос ЕУ							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	-	7.535.248	9.900.325	10.622.224	11.199.743	17.002.434	19.780.025	76.040.000
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства	-	6.164.752 + 1.000.000 (M7 2015) + 300.000 (M9 2015) = <u>7.464.752</u>	8.099.675 + 1.500.000 (M7 2016) + 500.000 (M9 2016) = <u>10.099.675</u>	8.690.276	9.162.757	13.910.066	16.182.475	65.510.000
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	-	-	-	2.187.500	2.187.500	2.187.500	2.187.500	8.750.000
Спровођење локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ	-	-	-	500.000	1.000.000	1.900.000	1.850.000	5.250.000
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	-	-	-	2.000.000	5.000.000	4.000.000	4.000.000	15.000.000
Техничка помоћ	-	-	-	1.000.000	1.450.000	1.000.000	1.000.000	4.450.000
Укупно	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40.000.000	45.000.000	175.000.000

Извор: ИПАРД II програм

У складу са Другом изменом ИПАРД II програма, процентуална алокација доприноса ЕУ за Мери 7 и Мери 9 је нула (0), док за Мери 3 износи 49,77% (Табела 17).

Табела 17: Допринос ЕУ по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма (%)

Мера	Допринос ЕУ						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	-	50,23	49,50	42,49	37,33	42,51	43,96
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства	-	49,77	50,50	34,76	30,54	34,78	35,96
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	-	-	-	8,75	7,29	5,47	4,86
Спровођење локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ	-	-	-	2,00	3,33	4,75	4,11
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	-	-	-	8,00	16,67	10,00	8,89
Техничка помоћ	-	-	-	4,00	4,83	2,50	2,22
Укупно	-	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Извор: ИПАРД II програм

Важећи финансијски план за извештајни период који се односи на финансијску 2020. годину у сврху израде овог Извештаја приказан је у Табели 9 у поглављу 3.

Напомена: Друга финансијска измена одобрена је у оквиру Четврте измене ИПАРД II програма на Седмој седници ИПАРД II Одбора за праћење која је одржана 30. октобра 2020. године, као и Одлуком ЕК број С(2021) 2585 од 9. априла 2021. године. Финансијски план по основу Четврте измене ИПАРД II програма биће основ за израду анализе извршења ИПАРД буџета у оквиру ГИС за 2021. годину.

Кумулативни подаци имплементације ИПАРД II програма указују на то да је до краја 2020. године у оквиру девет објављених позива (пет за Мери 1, три за Мери 3 и један за Мери 7) поднето укупно 1.748 предлога пројеката (1.235 за Мери 1, 311 за Мери 7 и 202 за Мери 3), са укупно захтеваним јавном подршком у износу од 216,5 мил. ЕУР: 116,2 мил. ЕУР за Мери 1, 54,5 мил. ЕУР за Мери 3 и 45,9 мил. ЕУР за Мери 7 (Табела 18).

Табела 18: Преглед поднетих, одобрених и исплаћених захтева према мери и позиву

ИПАРД II		Поднети захтеви			Решења о одобрењу захтева/допуне на снази			Исплаћени захтеви		
Мера	Позив	Број захтева	Укупна јавна подршка (ЕУР)	Подршка ЕУ	Број захтева	Укупна јавна подршка (ЕУР)	Подршка ЕУ	Број захтева	Укупна јавна подршка (ЕУР)	Подршка ЕУ
Мера 1	1	85	7.209.545	5.407.159	42	3.784.815	2.838.611	32	2.801.390	2.101.042
Мера 1	2	393	11.456.265	8.592.199	171	4.776.414	3.582.310	128	3.833.069	2.874.802
Мера 1	3	151	41.038.915	30.779.186	59	10.457.768	7.843.326	22	1.859.740	1.394.805
Мера 1	4	437	15.420.763	11.565.572	237	8.806.107	6.604.580	9	367.031	275.273
Мера 1	5	169	41.030.036	30.772.527	17	1.252.742	939.556	0	0	0
Укупно Мера 1		1.235	116.155.524	87.116.643	526	29.077.845	21.808.384	191	8.861.230	6.645.923
Мера 3	1	26	4.964.531	3.723.399	15	2.233.014	1.674.761	12	1.693.447	1.270.085

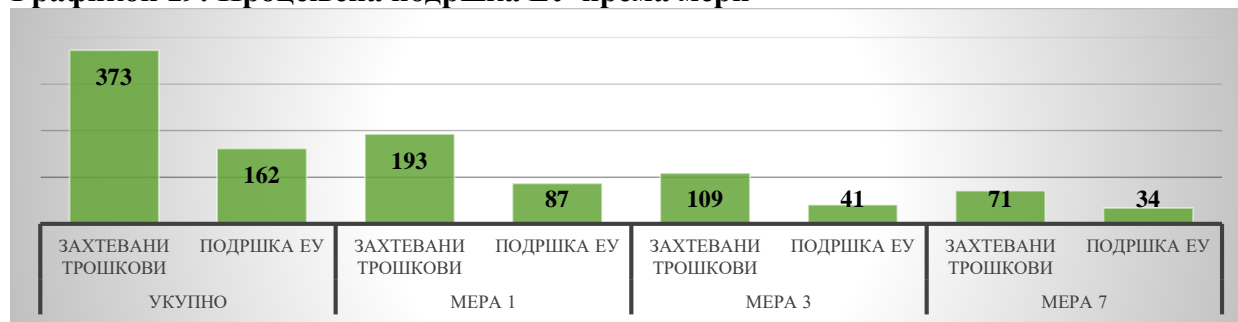

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2020. годину

Мера 3	2	81	20.684.660	15.513.495	42	13.694.699	10.271.024	14	2365.202	1.773.902
Мера 3	3	95	28.856.330	21.642.248	0	0	0	0	0	0
Укупно Мера 3		202	54.505.522	40.879.142	57	15.927.713	11.945.784	26	4.058.649	3.043.987
Мера 7	1	311	45.887.565	34.415.674	0	0	0	0	0	0
Укупно Мера 7		311	45.887.565	34.415.674	0	0	0	0	0	0
Укупно М1+М3+М7		1.748	216.548.611	162.411.459	583	45.005.558	33.754.169	217	12.919.879	9.689.909

Укупна захтевана подршка ЕУ закључно са 31.12.2020. године износи 162,4 мил. ЕУР, од чега се 53,6% односи на Меру 1 (87,1 мил. ЕУР), 25,2% на Меру 3 и 21,2% на Меру 7. Посматрано по позивима, највећи износ захтеване подршке ЕУ односи се на Трећи и Пети позив за Меру 1 (30,8 мил. ЕУР), а најмањи износ подршке евидентан је у оквиру првог расписаног позива за Меру 1 и Меру 3. У односу на ГИС 2019 остварен је пораст укупног броја поднетих предлога пројеката за 49%, а захтеване подршке ЕУ за 115%.

Графикон 19: Процењена подршка ЕУ према мери

До краја 2020. године у процесу обраде поднетих предлога пројеката укупно је одбијено, као и обустављено услед одустанка подносиоца 394 захтева (22,5%), са припадајућим износом процењене подршке ЕУ у износу од 31 мил. ЕУР: 19% процењене укупне захтеване подршке ЕУ (Табела 18). Од наведеног броја захтева 232 је одбијено решењем (58,9%), док је 162 захтева (41,1%) обустављено услед одустанка подносиоца. Посматрано по мерама, највећи број захтева је одбијен или обустављен у оквиру Мере 1: 84,5% у односу на укупан број одбијених и обустављених захтева, односно 27% у односу на укупан број поднетих захтева у оквиру ове Мере. У оквиру Мере 3 од укупног броја поднетих захтева одбијено је или обустављено 30% захтева.

Табела 19: Финансијски приказ спровођења ИПАРД II програма по мерама (ЕУР)

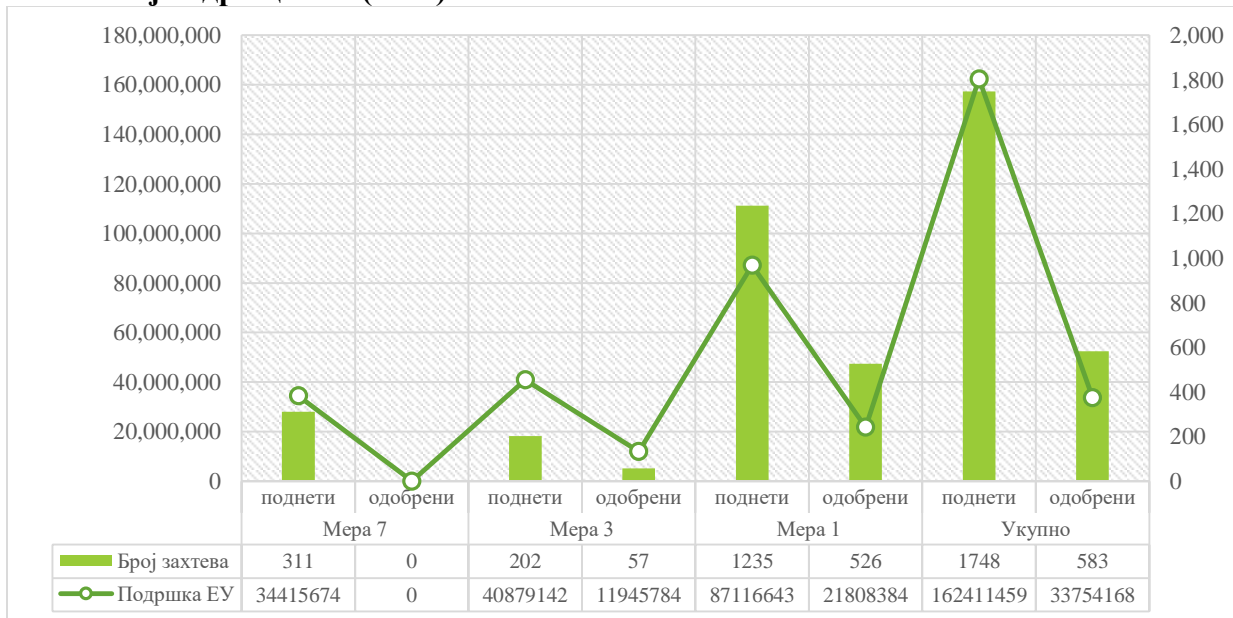
Мера	Одобрени пројекти		Одбијени и обустављени пројекти		Исплаћени пројекти		Подршка ЕУ (%)		
	Број	Подршка ЕУ	Број	Подршка ЕУ	Број	Подршка ЕУ	Одобрена/захтевана	Исплаћена/захтевана	Исплаћена/одобрена
Мера 1	526	21.808.384	333	22.956.977	191	6.645.923	25,0	7,6	30,5
Мера 3	57	7.125.573	61	8.093.093	26	3.043.987	17,4	7,4	42,7
Мера 7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Укупно	583	33.754.168	394	31.050.070	217	9.689.909	22,4	6,4	28,7

Показатељ учешћа укупно одобрене подршке ЕУ у укупно захтеваној подршци ЕУ (22,4%) је у односу на ГИС 2019 остварио благи пораст, учешће исплаћене у захтеваној подршци ЕУ (6,4%) је остало непромењено у поређењу са претходним извештавањем на годишњем нивоу, док је учешће исплаћене у односу на одобрену подршку ЕУ (28,7%) остварило пад у анализираном периоду. Детаљнија анализа наведених података генерално указује на пораст учешћа одобрене у односу на захтевану подршку ЕУ за Мери 1, као и исплаћене у односу на захтевану и одобрену подршку ЕУ за Мери 3 и пад процентуалног учешћа одобрене у односу на захтевану подршку ЕУ за Мери 3 и исплаћене у односу на захтевану и одобрену подршку ЕУ за Мери 1 у односу на претходно извештавање на годишњем нивоу.

6.1 Одобрени пројекти

У 2020. години усвојено је 583 решења о одобравању ИПАРД подстицаја (33,8 мил. ЕУР), што представља пораст броја одобрених захтева у односу на ГИС 2019 за 340 захтева (пораст за 122%) и за 20,3 мил. ЕУР одобрене подршке ЕУ. Просечан износ укупно одобрене подршке ЕУ по захтеву, закључно са 31.12.2020. године, износио је 57.897 ЕУР (незнатан пораст у поређењу са ГИС 2019). За Мери 1 у извештајном периоду одобрено је 297 предлога пројеката (18,6 мил. ЕУР подршке ЕУ) – пораст у односу на извештајни период ГИС 2019, док је за Мери 3 усвојено 23 решења о одобрењу пројекта (6,4 мил. ЕУР подршке ЕУ) – смањење у односу на ГИС 2019.

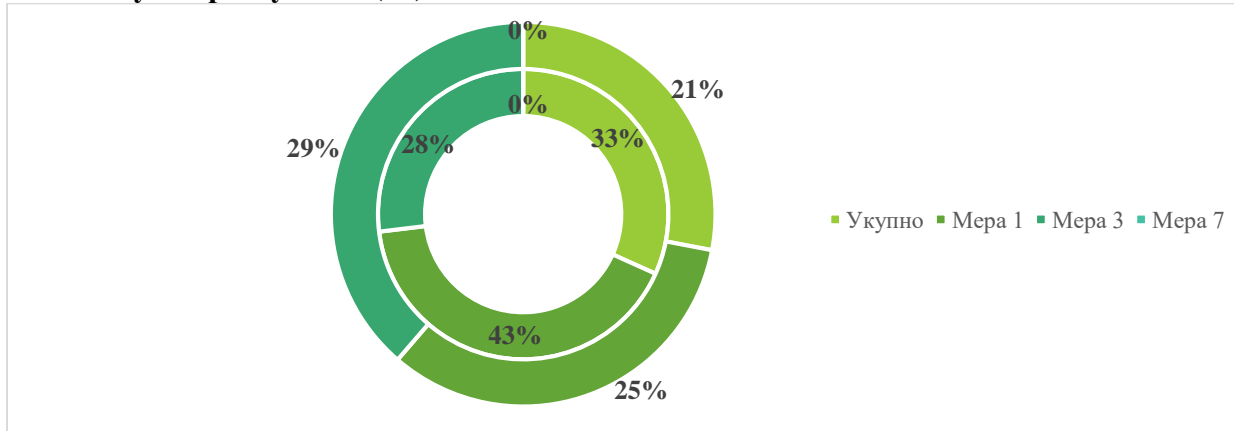
Графикон 20: Одобрени пројекти и подршка ЕУ према поднетим захтевима/захтеваној подршци ЕУ (ЕУР)

У односу на укупан број поднетих предлога пројеката и процењене укупне подршке ЕУ, закључно са 31.12.2020. године одобрено је 33,4% захтева и 20,8% подршке ЕУ (Графикон 20). Највећи број одобрених пројеката односи се на Мери 1 (526), док је у оквиру Мере 3 одобрено 57 пројеката. Истовремено, и највеће учешће одобрених захтева у укупном броју поднетих предлога пројеката у оквиру мере односи се на Мери 1 (42,6%), док Мера 3

остварује веће учешће у одобреној подршци (29,2%) у односу на учешће у поднетим захтевима: 28,2% (Графикон 21).

Графикон 21: Учешће одобрених захтева и подршке ЕУ у односу на поднете захтеве/захтевану подршку ЕУ * (%)

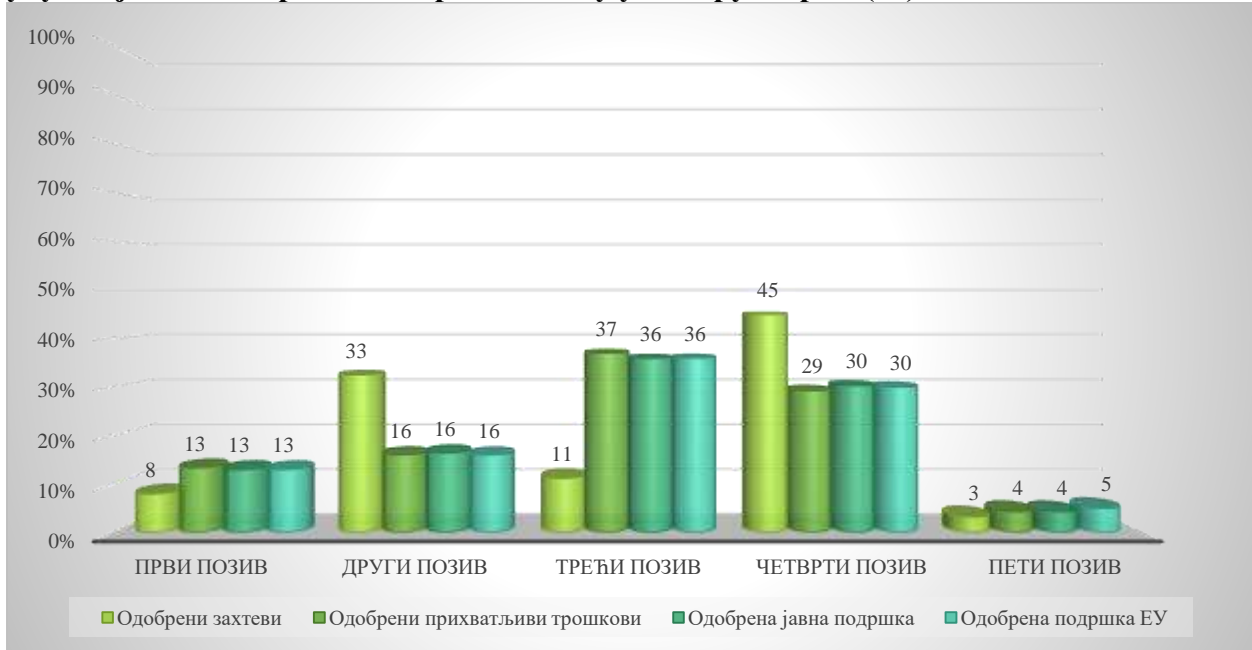
* Спољни прстен: учешће одобрене у укупно захтеваној подршци ЕУ;
Унутрашњи прстен: учешће одобрених у укупном броју поднетих захтева

Мера 1

ИПАРД агенција је усвојила 526 решења о одобравању пројекта од укупног броја поднетих захтева у оквиру Мере 1: 42,6%, што представља значајан пораст броја одобрених захтева у односу на ГИС 2019, за 21,1 процентни поен, са укупним одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију у износу од 46,6 мил. ЕУР (пораст за 29,8 процентних поена) и износом одобрене укупне јавне подршке од 29,1 мил. ЕУР, од чега је 21,8 мил. ЕУР допринос ЕУ (пораст за 13,9 процентних поена). У поређењу са претходним извештавањем на годишњем нивоу остварена је следећа динамика значајног пораста појединих показатеља: 130% за одобрене захтеве и 177% за одобрену укупну јавну подршку и за одобрену подршку ЕУ. Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву закључно са 31.12.2020. године износио је 41.461 ЕУР. Посматрано по годинама програмског спровођења, у 2020. години, донет је највећи број решења о одобравању пројекта (297), тј. 56,5% од укупног броја одобрених ИПАРД пројеката (Прилог 2: Табела 2).

Посматрано **према позиву** у односу на 2019. годину дошло је до значајних промена. Убедљиво највећи број одобрених захтева остварен је у Четвртог позиву (237 захтева, односно 45% укупно одобрених пројеката), док је истовремено највећи износ одобрене подршке ЕУ остварен у оквиру Трећег позива (7,8 мил. ЕУР, односно 36% укупно одобрене подршке ЕУ). Сходно наведеном, и просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву је на значајно вишем нивоу у оквиру Трећег (132.938 ЕУР) у односу на Четврти позив (27.867), што је и разумљиво с обзиром на то да је предмет инвестиције у Четвртог позиву набавка трактора, док Трећи позив, поред набавке опреме и механизације укључује и изградњу и опремање објеката. У овом позиву забележена је значајно нижа просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву (44.067 ЕУР) у поређењу са Првим (148.433 ЕУР) и Четвртим позивом (153.615 ЕУР) (Графикон 22).

Графикон 22: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне и подршке ЕУ према позиву у оквиру Мере 1 (%)

У оквиру Првог позива усвојено је **42** решења о одобравању пројекта, што чини 8% од укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 49% од укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 6,2 мил. ЕУР, што чини 13% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 52% од укупно захтеваних трошкова у оквиру овог позива. Одобрена подршка ЕУ износила је 2,8 мил. ЕУР, што чини 13% укупно одобрене јавне подршке за Меру 1. Овај позив за Меру 1 је затворен са становишта исплаћених захтева. За десет одобрених пројеката није поднет захтев за исплату. Накнадна (*ex-post*) контрола ће бити спроведена у периоду од пет година од момента исплате.

У оквиру Другог позива донето је **171** решење о одобравању пројекта, што чини 33% од укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 44% од укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 7,5 мил. ЕУР, што чини 16% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 39% од укупно захтеваних трошкова у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 3,6 мил. ЕУР, што чини 16% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру Трећег позива донето је **59** решења о одобравању пројекта, што чини 11% од укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 39% од укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 17,3 мил. ЕУР, што чини 36% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 1 и 25% од укупно захтеваних трошкова у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 7,8 мил. ЕУР, што чини 36% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 1.

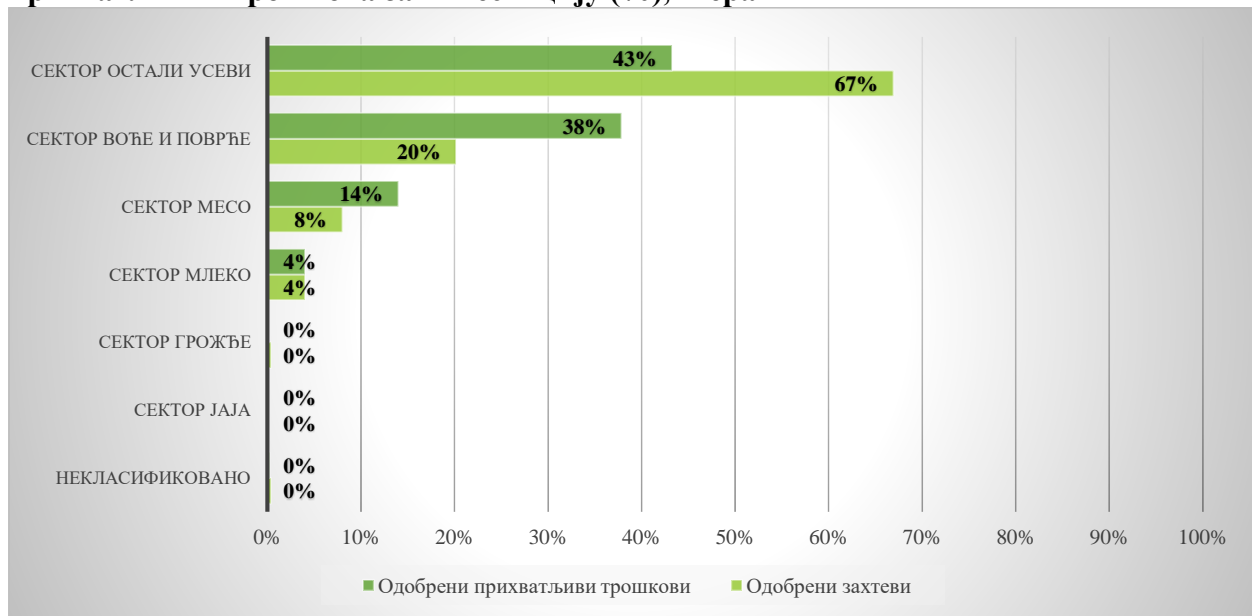
У оквиру Четвртог позива донето је **237** решења о одобравању пројекта, што чини 45% од укупног броја одобрених захтева за Меру 1 и 54% од укупног броја поднетих захтева у

оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 13,7 мил. ЕУР, што чини 29% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Мери 1 и 53% од укупно захтеваних трошкова у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 6,6 мил. ЕУР, што чини 30% укупно одобрене подршке ЕУ за Мери 1.

У оквиру *Петог позива* донето је 17 решења о одобравању пројекта, што чини 3% од укупног броја одобрених захтева за Мери 1 и 10% од укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 2,0 мил. ЕУР, што чини 4% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Мери 1 и 3% од укупно захтеваних трошкова у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 0,9 мил. ЕУР, што чини 5% укупно одобрене подршке ЕУ за Мери 1 (Прилог 2: Табела 1).

Посматрано **према сектору**, највеће учешће, како у укупном броју одобрених захтева тако и са становишта учешћа у укупно одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију у оквиру Мере 1 остварује Сектор осталих усева (352 одобрена захтева, 67% учешће и 12 мил. ЕУР, 43% учешће). Сектор воћа и поврћа остварује веће учешће у укупно одобреним прихватљивим трошковима у оквиру Мере 1 у односу на учешће у укупно одобреним пројектима (38%, односно 20% респективно), што је приказано на Графикону 23. У Сектору јаја у извештајном периоду није донето ниједно решење о одобравању пројекта, иако је у оквиру овог Сектора поднето седам захтева.

Графикон 23: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију (%), Мера 1

Убедљиво највећи број поднетих и одобрених захтева у Сектору осталих усева односи се на Подсектор житарица (86% одобрених захтева), а у Сектору воћа и поврћа на Подсектор воћа (85%). У оквиру Сектора меса скоро подједнаку заступљеност са становишта одобрених пројеката остварују Подсектор свиња и Подсектор говеда (заједничко учешће у укупном броју одобрених захтева је на нивоу од око 78%). У Сектору млека одобрено је 23 захтева за млечно говедарство. Слична аналогија учешћа наведених подсектора прати и показатељ

„Одобрена јавна подршка”. Веће учешће у укупним прихватљивим трошковима за инвестицију у односу на учешће у укупном броју одобрених захтева у оквиру Мере 1 остварили су Сектор воћа и поврћа и Сектор меса. Веће учешће у укупном броју одобрених захтева у односу на учешће у укупним одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију остварили су Сектор осталих усева и Сектор грожђа. Сектор млека је закључно са 31.12.2020. године остварио подједнако учешће како у укупно одобреним захтевима за Меру 1 тако и у укупно одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију (Графикон 23). Просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву највећа је у Сектору воћа и поврћа и Сектору меса (око 99 хиљ. ЕУР) и притом најмање двоструко већа у односу на остале секторе.

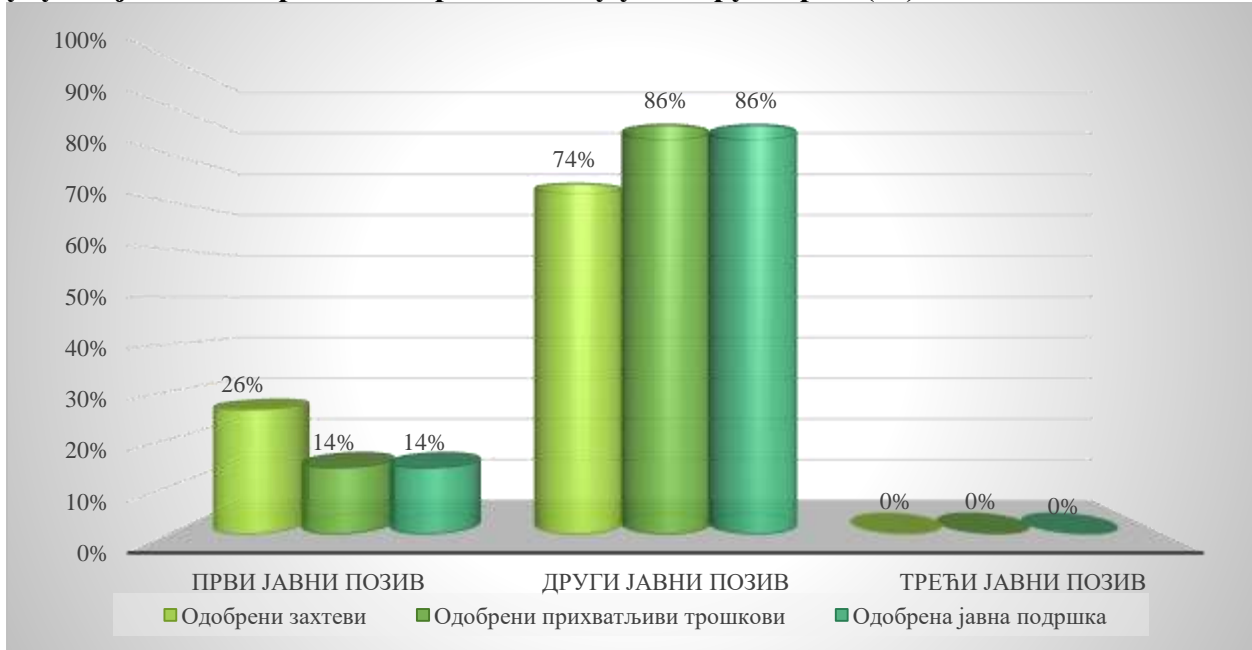
Посматрано **према типу инвестиције**, највећи број одобрених захтева (501 захтев) односио се на опрему, машине и механизацију (укључујући тракторе), док су се остали одобрени захтеви односили на инвестиције за изградњу и опремање објеката (23 захтева). Такође, највећи износ прихватљивих трошкова за инвестицију (78%) одобрен је за набавку нове опреме, машина и механизације (21,7 мил. ЕУР), док је за изградњу и опремање објеката одобрено 6,0 мил. ЕУР (22%). Са 408 одобрених захтева (повећање у односу на ГИС 2019 за 242 одобрена захтева), набавка трактора представља доминантан тип инвестиције у свим секторима: 12,6 мил. ЕУР одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију (повећање у односу на претходни годишњи извештај за 8,2 мил. ЕУР), а затим следи опрема за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење у Сектору воћа и поврћа са 25 одобрених захтева (3,8 мил. ЕУР одобрених прихватљивих трошкова). Просечан износ одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију по захтеву за трактор износи 30.983 ЕУР, а за опрему за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење 153.660 ЕУР.

Мера 3

Када је реч о Мери 3, донето је 57 решења о одобравању пројеката (28% од укупног броја поднетих захтева у оквиру ове Мере), са одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију у износу од 31,9 мил. ЕУР и укупном јавном подршком од 15,9 мил. ЕУР, од чега је допринос ЕУ 11,9 мил. ЕУР. Ово представља значајан пораст у односу на претходно извештавање, и то за 23 одобрена захтева, односно за 68%, за 13 мил. ЕУР, односно за 69% за одобрене прихватљиве трошкове и за 6,4 мил. ЕУР, односно за 67% за одобрену јавну подршку. Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву за Меру 3 износио је 209.575 ЕУР, што је петоструко већи износ просечно одобрене подршке ЕУ у поређењу са овим показатељем за Меру 1. Посматрано по годинама програмског спровођења, у 2020. години, донет је мањи број решења о одобравању пројекта (23) у односу на 2019. годину (34), што представља 40,4% од укупног броја одобрених ИПАРД пројеката (Прилог 2: Табела 3).

Посматрано **према позиву**, убедљиво највећи број одобрених захтева остварен је у Другом позиву (42 захтева, односно 74% укупно одобрених пројеката), са истовремено највећим износом одобрене подршке ЕУ (10,3 мил. ЕУР, што представља чак 87% од укупно одобрене подршке ЕУ у оквиру ове Мере). Просечан износ одобрене подршке ЕУ по захтеву је на значајно вишем нивоу у оквиру Другог (244.548 ЕУР) у односу на Први позив (111.651 ЕУР), што је и разумљиво с обзиром на то да је предмет инвестиције у Другом позиву поред набавке опреме обухватио и инвестиције за изградњу и опремање објеката (Графикон 24).

Графикон 24: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију, укупне јавне и подршке ЕУ према позиву у оквиру Мере 3 (%)

У оквиру Првог позива усвојено је **15** решења о одобравању пројекта, што чини 26% од укупног броја одобрених захтева за Меру 3 и 58% од укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 4,5 мил. ЕУР, што чини 14% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 3 и 46% од укупно захтеваних трошкова у оквиру овог позива. Одобрена подршка ЕУ износила је 1,8 мил. ЕУР, што чини 15% укупно одобрене јавне подршке за Меру 3. Овај позив за Меру 3 је затворен са становишта исплаћених захтева. Од укупног броја одобрених пројеката у оквиру овог позива за три пројекта није поднет захтев за исплату. Накнадна (*ex-post*) контрола ће бити спроведена у периоду од пет година од момента исплате.

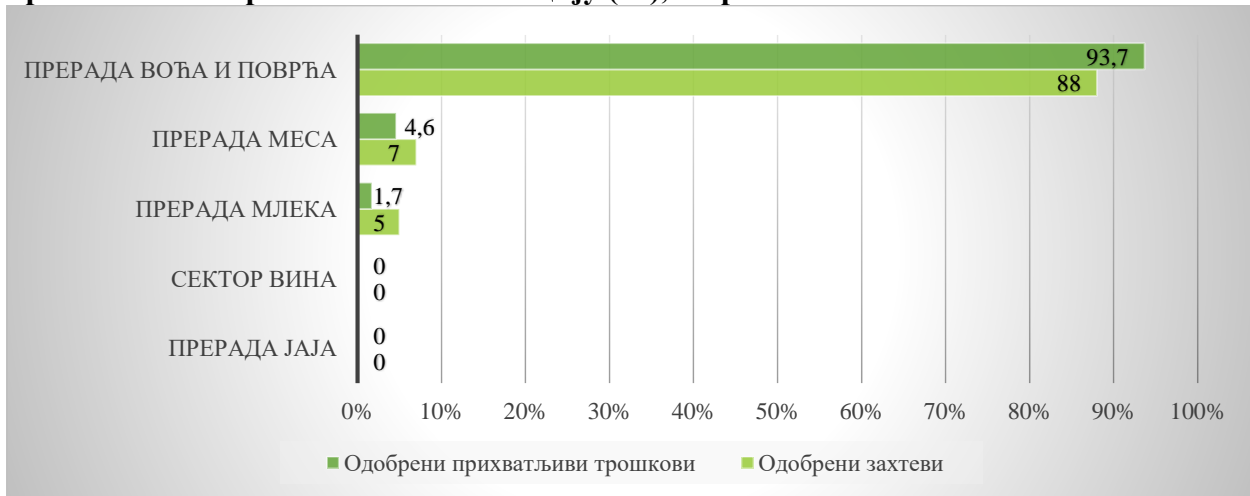
У оквиру Другог позива донето је **42** решења о одобравању пројекта, што чини 74% од укупног броја одобрених захтева за Меру 3 и 52% од укупног броја поднетих захтева у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 27,4 мил. ЕУР, што чини 86% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Меру 3 и 66% од укупно захтеваних трошкова у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 10,3 мил. ЕУР, што чини 86% укупно одобрене подршке ЕУ за Меру 3.

У оквиру Трећег позива закључно са 31.12.2020. године није одобрен ниједан захтев поднет од стране потенцијалних корисника подршке.

Посматрано **према сектору**, убедљиво највеће учешће, како у укупном броју одобрених захтева тако и са становишта учешћа у укупно одобреним прихватљивим трошковима за инвестицију у оквиру Мере 3 остварује Сектор прераде воћа и поврћа (50 одобрених захтева, 88% учешће, и 14,6 мил. ЕУР, 94% учешће). Сектор прераде воћа и поврћа остварује веће учешће у укупно одобреним прихватљивим трошковима у оквиру Мере 3 у односу на учешће у укупно одобреним пројектима (93,7%, односно 88% респективно), што је

приказано на Графикону 25. Сектор прераде млека и Сектор прераде меса су остварили значајно ниже учешће у укупном броју одобрених захтева у оквиру Мере 3, док у оквиру Сектора прераде јаја и Сектора вина није донето ниједно решење о одобравању пројекта, имајући притом у виду да је у оквиру Сектора вина поднето 23 захтева за одобравање пројекта, а у Сектору прераде јаја није било ниједног поднетог предлога пројекта од стране потенцијалних корисника.

Графикон 25: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију (%), Мера 3

У Сектору прераде воћа и поврћа највећи број одобрених пројеката је за инвестиције у опрему за прераду воћа и поврћа (26 пројеката, односно 52% одобрених захтева), док је за инвестиције за изградњу и реконструкцију објеката за прераду воћа и поврћа одобрено 17 пројеката, односно 34%. У Сектору прераде меса подједнако учешће у укупном броју одобрених пројеката оствариле су инвестиције за прераду свињског меса и инвестиције у кланице. Када је реч о Сектору прераде млека, највећи број одобрених пројеката односи се на инвестиције у оквиру млекара, као и за третман отпадних вода. Просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву највећа је у Сектору прераде воћа и поврћа (291.902 ЕУР), затим у Сектору прераде меса (179.570 ЕУР), док је најнижа остварена у оквиру Сектора прераде млека (87.258 ЕУР).

Посматрано **према типу инвестиције**, највећи број одобрених пројеката у оквиру Мере 3 односио се на модернизацију опреме за прераду и паковање (28 одобрених пројеката), као и за инвестиције за изградњу/реконструкцију и модернизацију постројења за прераду (18 одобрених пројеката) у оквиру Сектора прераде воћа и поврћа. Следећи тип инвестиција, са значајно мањим бројем одобрених пројеката до краја 2020. године, односио се на инвестиције у модернизацију предузећа за прераду меса, као и на инвестициона улагања у производњу енергије из обновљивих извора, Сектор прераде воћа и поврћа (по три одобрена захтева).

Просечан износ одобрених прихватљивих трошкова за инвестиције у модернизацију опреме за прераду и паковање за прераду воћа и поврћа по захтеву износи 330.325 ЕУР, а за инвестиције за изградњу/реконструкцију и модернизацију постројења за прераду воћа и поврћа овај показатељ износи 231.244 ЕУР. У Сектору прераде меса просечна вредност инвестиција за модернизацију предузећа за прераду меса по одобреном захтеву износи

235.537 ЕУР, а у Сектору прераде млека за инвестиције у модернизацију млекара овај изведени показатељ остварује најмањи просечан износ по одобреном захтеву у поређењу са осталим секторима: 86.650 ЕУР.

Мера 7

У оквиру Мере 7 није било одобрених пројеката закључно са 31.12.2020. године.

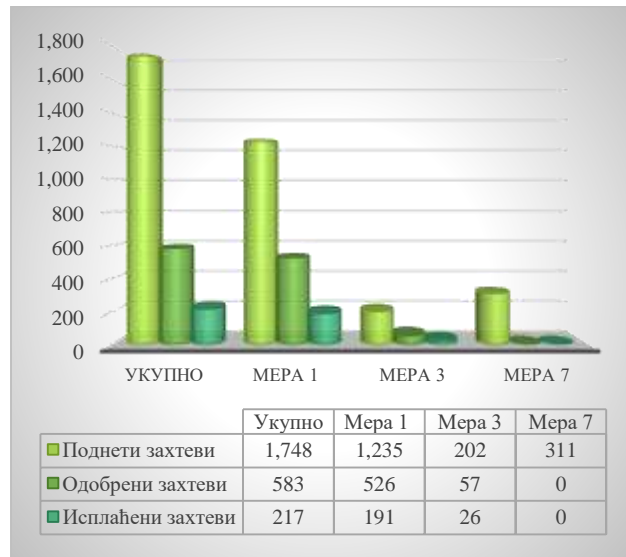
6.2 Исплаћени пројекти

До краја 2020. године усвојено је 217 решења о исплати ИПАРД подстицаја (9,7 мил. ЕУР исплаћене подршке ЕУ), што представља пораст броја исплаћених захтева у односу на ГИС 2019 за 72 усвојена решења о исплати пројекта и за 5,1 мил. ЕУР исплаћене подршке ЕУ. Од укупно исплаћеног износа подршке ЕУ 6,5 мил. ЕУР је исплаћено из алокације за 2016. годину, док је 3,2 мил. ЕУР исплаћено из алокације за 2017. годину. Посматрано према мери, за Мери 1 из алокације за 2016. годину исплаћено је 5,3 мил. ЕУР, а из алокације за 2017. годину 1,3 мил. ЕУР. Када је реч о Мери 3 из алокације за 2016. годину исплаћено је 1,2 мил. ЕУР, док је из алокације за 2017. годину исплаћено 1,9 мил. ЕУР. У 2020. години је исплаћено око 5,1 мил. ЕУР подршке ЕУ (1,9 мил. ЕУР из алокације за 2016. годину и 3,2 мил. ЕУР из алокације за 2017. годину).

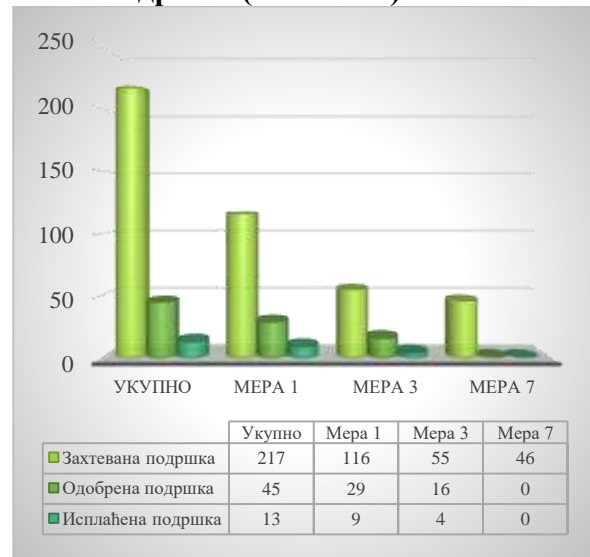
Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву са пресеком стања на дан 31.12.2020. године износио је 44.654 ЕУР (значајан пораст у поређењу са ГИС 2019: за 13.085 ЕУР по исплаћеном захтеву). Мера 3 остварује значајно већи просечан износ исплаћене подршке по захтеву (117.076 ЕУР) у односу на овај показатељ за Мери 1 (34.795 ЕУР). У 2020. години за Мери 1 исплаћено је 46 захтева (2,8 мил. ЕУР исплаћене јавне подршке), што представља значајно смањење у односу на број исплаћених захтева у 2019. години у оквиру ове Мере (145), као и у износу исплаћене јавне подршке (6,1 мил. ЕУР), а за Мери 3 исплаћено је 23 пројекта (4,1 мил. ЕУР исплаћене јавне подршке), чиме је остварен значајан пораст са становишта исплате за Мери 3 у односу на 2019. годину.

Графикон 26: Исплаћени захтеви и јавна подршка у односу на поднете/одобрене захтеве/јавну подршку

Захтеви

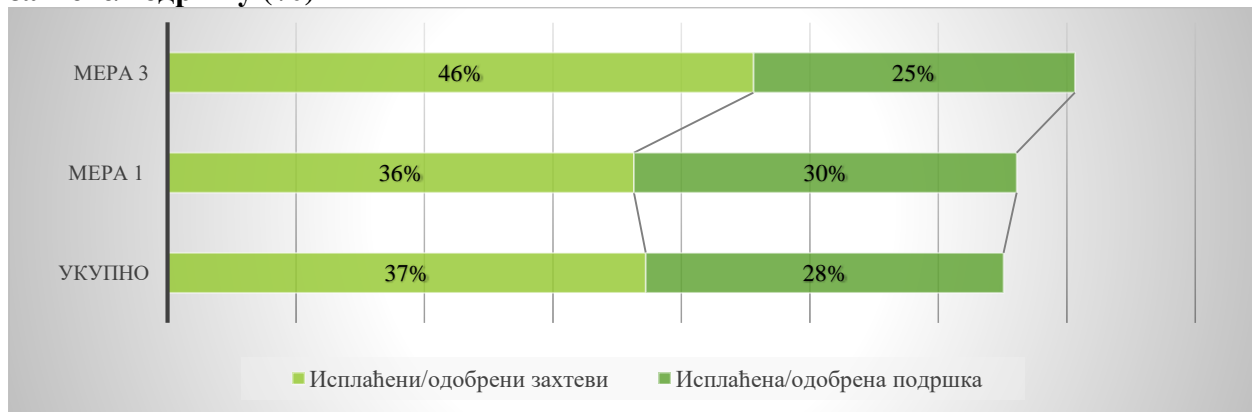

Јавна подршка (мил. ЕУР)

У односу на укупан број поднетих предлога пројеката и процењене укупне подршке, закључно са 31.12.2020. године исплаћено је 12,4% захтева (217) и 6% укупне подршке: 12,9 мил. ЕУР (Графикон 26). Највећи број исплаћених пројеката односи се на Мериу 1 (191), док је у оквиру Мере 3 исплаћено 26 пројеката. Истовремено, и највеће учешће исплаћених захтева у укупном броју поднетих предлога пројеката у оквиру мере односи се на Мериу 1 (15,5%), док Мера 3 остварује учешће исплаћених у односу на поднете захтеве од 12,9%. Учешће у исплаћеној подршци у односу на захтевану подршку је на приближно истом нивоу за обе мере: око 7,5% (Графикон 26).

Графикон 27: Учешће исплаћених захтева/подршке у односу на одобрене захтеве/подршку (%)

Закључно са 31.12.2020. године број исплаћених пројеката (217) у укупном броју одобрених пројеката (583) остварује учешће од 37%, док наведено учешће у погледу исплаћене/одобрене подршке остварује знатно ниже учешће (28%). Мера 3 у односу на Мериу 1 је остварила значајно веће учешће исплаћених према одобреним пројектима (46%) и истовремено ниже учешће у погледу подршке: 25% (Графикон 27). У оквиру Мере 7 до краја 2020. године није било исплаћених пројеката.

Посматрано **према позиву** највећи број укупно исплаћених како пројеката тако и подршке ЕУ односио се на Други позив у оквиру Мере 1 (за 128 пројеката исплаћена је подршка ЕУ у износу од 2,9 мил. ЕУР). Када је реч о структури укупне исплате **према сектору**, закључно са 31.12.2020. године највећи број пројеката исплаћен је у оквиру Сектора осталих усева (пре свега у оквиру Подсектора житарица) за Мериу 1: 3,2 мил. ЕУР (48,5% укупне исплате по секторима). Са укупном исплатом у износу од 2,7 мил. ЕУР у оквиру Мере 3 следи Сектор прераде воћа и поврћа. Са становишта **типа инвестиције** највећи обим исплате до краја 2020. године извршен за тракторе у оквиру Мере 1: 3,2 мил. ЕУР (48,5% укупне исплате према типовима инвестиција), а затим следи тип инвестиција који се односи на модернизацију опреме за прераду и паковање воћа и поврћа у оквиру Мере 3 (2,1 мил. ЕУР).

Мера 1

Закључно са 31.12.2020. године ИА је усвојила укупно 191 решење о исплати пројеката, што у односу на укупан број поднетих захтева у оквиру Мере 1 износи 15,5%. Укупан износ исплаћене подршке ЕУ био је 6,6 мил. ЕУР. Посматрано по годинама програмског спровођења може се констатовати значајан пад у укупном броју исплаћених пројеката у оквиру Мере 1 у 2020. у односу на 2019. годину (45, односно 145 исплаћених пројеката респективно). Следствено томе, и исплаћен износ у 2020. години је значајно нижи у

поређењу са 2019. годином (2,7 према 6,1 мил. ЕУР). Ипак, овде би требало напоменути да је у 2020. години усвојен највећи број решења о одобравању пројекта у оквиру ове мере (297), тј. 56,5% од укупног броја одобрених ИПАРД пројеката (Прилог 2: Табела 2). Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по пројекту у оквиру Мере 1, закључно са 31.12.2020. године, износио је 34.795 ЕУР.

Посматрано **према позиву**, највећи број како исплаћених пројеката тако и исплаћене подршке ЕУ односио се на Други позив (128 пројеката, са исплаћеном подршком у износу од 2,9 мил. ЕУР). Иако је овај позив доминантан са становишта укупног броја исплаћених пројеката у оквиру Мере 1 (67%), исто се не може рећи и за учешће у укупно исплаћеној подршци (43%), што истовремено имплицира значајно нижи просечан износ исплаћене подршке по пројекту (22.459 ЕУР) у оквиру овог позива у односу на овај показатељ за остале позиве, према подацима закључно са 31.12.2020. године. Разлог томе је набавка трактора као предмет инвестиције у оквиру овог позива.

Графикон 28: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке према позиву у оквиру (%), Мера 1

У оквиру Првог позива усвојено је **32** решења о исплати пројекта, што чини 17% од укупног броја исплаћених пројеката за Меру 1, 38% од укупног броја поднетих и 76% одобрених пројеката у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за исплату у оквиру овог позива износили су 4,6 мил. ЕУР, што чини 33% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за исплату у оквиру Мере 1, 38% од укупно захтеваних трошкова и 74% одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Одобрена подршка ЕУ износила је 2,1 мил. ЕУР, што чини 32% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1. Овај позив за Меру 1 је затворен са становишта исплаћених захтева. Накнадна (*ex-post*) контрола ће бити спроведена у периоду од пет година од момента исплате.

У оквиру Другог позива донето је **128** решења о исплати пројекта, што чини 67% од укупног броја исплаћених пројеката за Меру 1, 33% од укупног броја поднетих пројеката и 74,9% одобрених пројеката у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за исплату у оквиру овог позива износили су 5,9 мил. ЕУР, што чини 42% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за исплату у оквиру Мере 1, 31% од укупно захтеваних трошкова и 79% одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно

одобрена подршка ЕУ износила је 2,9 мил. ЕУР, што чини 44% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1.

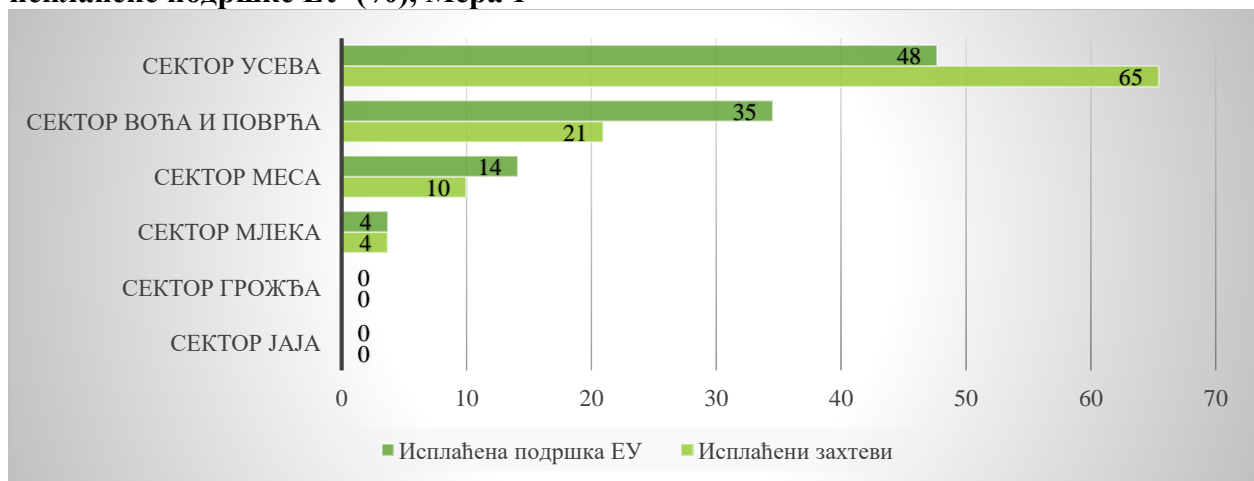
У оквиру Трећег позива донето је **22** решења о исплати пројекта, што чини 12% од укупног броја исплаћених пројеката за Меру 1, 15% од укупног броја поднетих пројеката и 37% одобрених пројеката у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за исплату у оквиру овог позива износили су око 3,0 мил. ЕУР, што чини 21% од укупног износа исплаћених прихватљивих трошкова за исплату за Меру 1, 4% од укупно захтеваних трошкова и 18% одобрених трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно одобрена подршка ЕУ износила је 1,4 мил. ЕУР, што чини 21% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру Четвртог позива донето је **9** решења о исплати пројекта, што чини 5% од укупног броја исплаћених пројеката за Меру 1, 2% од укупног броја поднетих пројеката и 5% одобрених пројеката у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију у оквиру овог позива износили су 563.831 ЕУР, што чини 4% од укупног износа исплаћених прихватљивих трошкова за Меру 1, 2% од укупно захтеваних трошкова и 4% одобрених трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 275.273 ЕУР, што чини 4% укупно исплаћене подршке ЕУ за Меру 1.

У оквиру Петог позива за Меру 1 закључно са 31.12.2020. године није било исплате пројеката (Прилог 2: Табела 1).

Посматрано **према сектору**, највеће учешће, како у укупном броју исплаћених пројеката тако и са становишта учешћа у укупно исплаћеној подршци ЕУ у оквиру Мере 1 остварује Сектор осталих усева (125 исплаћених пројеката, 65% учешће, и 3,2 мил. ЕУР, 48% учешће). Сектор воћа и поврћа остварује веће учешће у укупно исплаћеној подршци ЕУ у оквиру Мере 1 у односу на учешће у укупно исплаћеним пројектима (35%, односно 21% респективно), што је приказано на Графикону 29. Сектор млека бележи седам исплата пројеката закључно са 31.12.2020. године. У извештајном периоду у Сектору јаја није донето ниједно решење о исплати пројекта, иако је у оквиру овог Сектора поднето седам захтева, као ни у Сектору грожђа где је поднето 16, а одобрена су два пројекта.

Графикон 29: Учешће сектора у укупном броју исплаћених пројеката и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 1

Убедљиво највећи број поднетих и одобрених захтева у Сектору осталих усева односи се на Подсектор житарица (107, односно 86% исплаћених захтева), а у Сектору воћа и поврћа на Подсектор воћа (36, односно 90%). У оквиру Сектора меса скоро подједнаку заступљеност са становишта исплаћених пројеката остварују Подсектор свиња и Подсектор говеда (по осам исплаћених пројеката, са учешћем у укупном броју исплаћених захтева од 42%). У Сектору млека исплаћено је седам пројеката за млечно говедарство. Слична аналогија учешћа наведених подсектора прати и показатељ „Исплаћена подршка ЕУ”. Веће учешће у укупно исплаћеној подршци у односу на учешће у укупном броју исплаћених захтева у оквиру Мере 1 остварили су Сектор воћа и поврћа и Сектор меса. Веће учешће у укупном броју исплаћених захтева у односу на учешће у укупно исплаћеној подршци остварио је Сектор осталих усева. Сектор млека остварио је подједнако учешће како у укупно исплаћеним захтевима за Меру 1 тако и у укупно исплаћеној подршци (Графикон 29). Просечан износ исплаћене подршке по захтеву највећи је у Сектору воћа и поврћа (57.360 ЕУР) и Сектору меса (49.319 ЕУР), у Сектору млека достиже износ од 35.095 ЕУР, и најмањи је у Сектору осталих усева: 25.350 ЕУР, с обзиром да се највећи број исплата у оквиру овог сектора односи на тракторе у Подсектору житарица.

Посматрано **према типу инвестиције**, највећи број исплаћених пројеката (190) односио се на опрему, машине и механизацију (укључујући тракторе), док се један исплаћени пројекат односио на инвестиције за изградњу и опремање објекта у Сектору меса. Са 137 исплаћених захтева набавка трактора представља доминантан тип инвестиције у свим секторима: 3,2 мил. ЕУР исплаћене подршке ЕУ, а затим следи опрема за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење у Сектору воћа и поврћа са 18 исплаћених захтева (1,7 мил. ЕУР исплаћена подршка). Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву за трактор износи 22.993 ЕУР, а за опрему за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење 93.192 ЕУР.

Мера 3

Када је реч о Мери 3, донето је 26 решења о исплати пројеката (13% од укупног броја поднетих захтева и 46% одобрених пројеката у оквиру ове Мере), са исплаћеном подршком ЕУ у износу од 3,0 мил. ЕУР. Ово представља напредак у односу на претходно годишње извештавање, пошто у претходном ГИС није била евидентирана ниједна исплата у оквиру Мере 3. Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву за Меру 3 износио је 117.076 ЕУР, што је троструко већи износ просечно исплаћене подршке ЕУ у поређењу са овим показатељем за Меру 1. У 2020. години исплаћено је 23 пројекта са јавном подршком у износу од 4,1 мил. ЕУР (Прилог 2: Табела 3).

Посматрано **према позиву**, већи број исплаћених пројеката остварен је у Другом позиву (14 пројеката, односно 54% укупно одобрених пројеката), са износом исплаћене подршке ЕУ од око 5,0 мил. ЕУР, што представља 58% укупно исплаћене подршке ЕУ у оквиру ове Мере. Истовремено, и просечан износ исплаћене подршке ЕУ по захтеву је на вишем нивоу у оквиру Другог (126.707 ЕУР) у односу на Први позив (105.840 ЕУР), што је и разумљиво с обзиром на то да је предмет инвестиције у Другом позиву поред набавке опреме обухватио и инвестиције за изградњу и опремање објеката (Графикон 30).

Графикон 30: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова за инвестицију и исплаћене подршке ЕУ према позиву (%), Мера 3

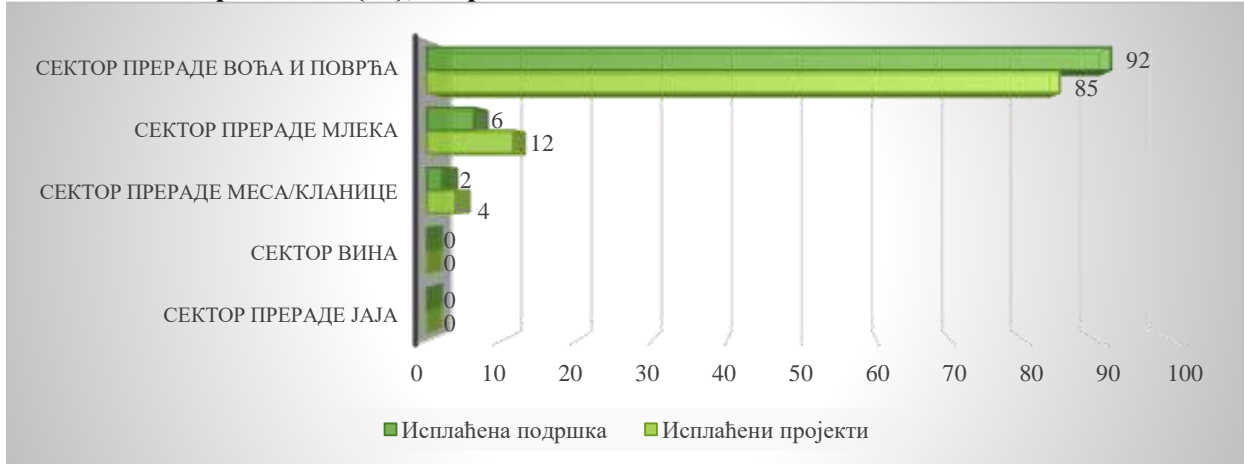
У оквиру Првог позива усвојено је **12** решења о исплати пројекта, што чини 46% од укупног броја исплаћених пројеката за Меру 3, 46% од укупног броја поднетих и 80% одобрених пројеката у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за исплату у оквиру овог позива износили су 3,5 мил. ЕУР, што чини 41% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за исплату у оквиру Мере 3, 35% од укупно захтеваних трошкова и 78% одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију у оквиру овог позива. Исплаћена подршка ЕУ износила је 1,3 мил. ЕУР, што чини 42% укупно исплаћене подршке за Меру 3. Овај позив за Меру 3 је затворен са становишта исплаћених захтева. Од укупног броја одобрених пројеката у оквиру овог позива, за три одобрена није поднет захтев за исплату. Накнадна (*ex-post*) контрола ће бити спроведена у периоду од пет година од момента исплате.

У оквиру Другог позива донето је **14** решења о исплати пројекта, што чини 54% од укупног броја исплаћених пројеката за Меру 3, 17% од укупног броја поднетих пројеката и 33% одобрених пројеката у оквиру овог позива. Одобрени прихватљиви трошкови за исплату у оквиру овог позива износили су 5,0 мил. ЕУР, што чини 59% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за исплату у оквиру Мере 3, 12% од укупно захтеваних трошкова и 18% одобрених прихватљивих трошкова у оквиру овог позива. Укупно исплаћена подршка ЕУ износила је 1,8 мил. ЕУР, што чини 58% укупно исплаћене подршке за Меру 3.

У оквиру Трећег позива за Меру 3 закључно са 31.12.2020. године није било исплате пројеката (Прилог 2: Табела 1).

Посматрано **према сектору**, за разлику од Мере 1, у оквиру Мере 3 доминантно учешће, како у укупном броју исплаћених захтева тако и са становишта учешћа у укупно исплаћеној подршци ЕУ остварује Сектор прераде воћа и поврћа (22 исплаћена пројекта, 85% учешће, и 2,9 мил. ЕУР, 92% учешће). Сектор прераде млека и Сектор прераде меса остварују веће учешће у укупно исплаћеним пројектима у односу на учешће у укупно исплаћеној подршци у оквиру Мере 3, док у оквиру Сектора вина и Сектора прераде јаја није било исплаћених пројеката до краја 2020. године, уз напомену да је у оквиру Сектора вина поднето 23 предлога пројеката, а у Сектору прераде јаја ниједан захтев није поднет (Графикон 31).

Графикон 31: Учешће сектора у укупном броју исплаћених пројеката и износу исплаћене подршке ЕУ (%), Мера 3

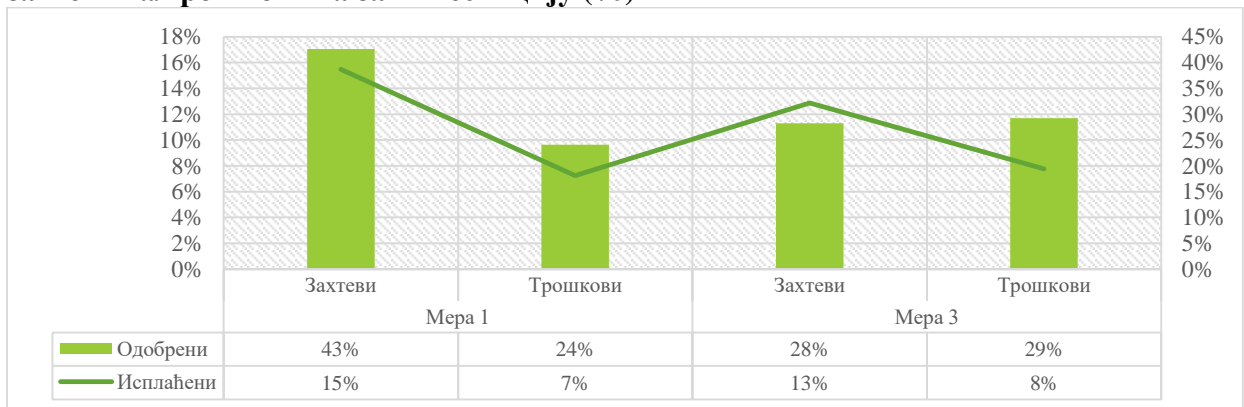

Посматрано по секторима, Сектор прераде воћа и поврћа је доминантан са највећим бројем исплаћених пројеката (22 пројеката, односно 85%) и укупном исплаћеном подршком ЕУ у износу од 2,8 мил. ЕУР (92%). Просечан износ исплаћене подршке по захтеву такође је највећи у Сектору прераде воћа и поврћа (126.453 ЕУР), док је у Сектору прераде меса и Сектору прераде млека остварен просечан износ исплаћене подршке по захтеву од 67.688 ЕУР, односно 64.778 ЕУР респективно.

Доминантан тип инвестиције за коју су исплаћени пројекти у оквиру Мере 3 односи се на модернизацију опреме за прераду и паковање у сектору прераде воћа и поврћа, са укупно исплаћена 22 пројекта у износу од 2,8 мил. ЕУР. За инвестиције у модернизацију млекара исплаћена су два пројекта у вредности 0,1 мил. ЕУР, и по један пројекат за: изградњу/реконструкцију и модернизацију постројења за прераду воћа и поврћа, модернизацију предузећа за прераду меса, као и за инвестиције за управљање отпадним водама/отпадом/ из производње у сектору прераде млека.

Просечан износ исплаћене подршке ЕУ по пројекту за инвестиције у модернизацију опреме за прераду и паковање у сектору прераде воћа и поврћа износи 126.453 ЕУР и двоструко је већи у односу на овај показатељ у оквиру Сектора прераде меса и Сектора прераде млека.

Графикон 32: Одобрени/исплаћени захтеви/трошкови за инвестицију према поднетим захтевима/трошковима за инвестицију (%)

За разлику од претходног извештавања (ГИС 2019), у овом извештајном периоду остварен је значајно већи проценат одобравања предлога пројеката за Мериу 1 (43%) у односу на Мериу 3 (28%), док је проценат исплаћених у односу на број поднетих захтева за обе мере на приближно истом нивоу. По питању степена одобравања трошкова за инвестицију према захтеваним трошковима за инвестицију, ситуација је умногоме другачија: већи је проценат одобрених трошкова у односу на захтеване за Мериу 3 (29%) у односу на Мериу 1 (24%), а док истовремено обе мере остварују приближно подједнак проценат одобрених трошкова за исплату у односу на захтеване трошкове (7% за Мериу 1, односно 8% за Мериу 3). У оквиру Мере 7 у периоду извештавања није било одобрених нити исплаћених пројеката.

Графикон 33: Напредак у погледу одобрене и исплаћене јавне подршке (ЕУР)

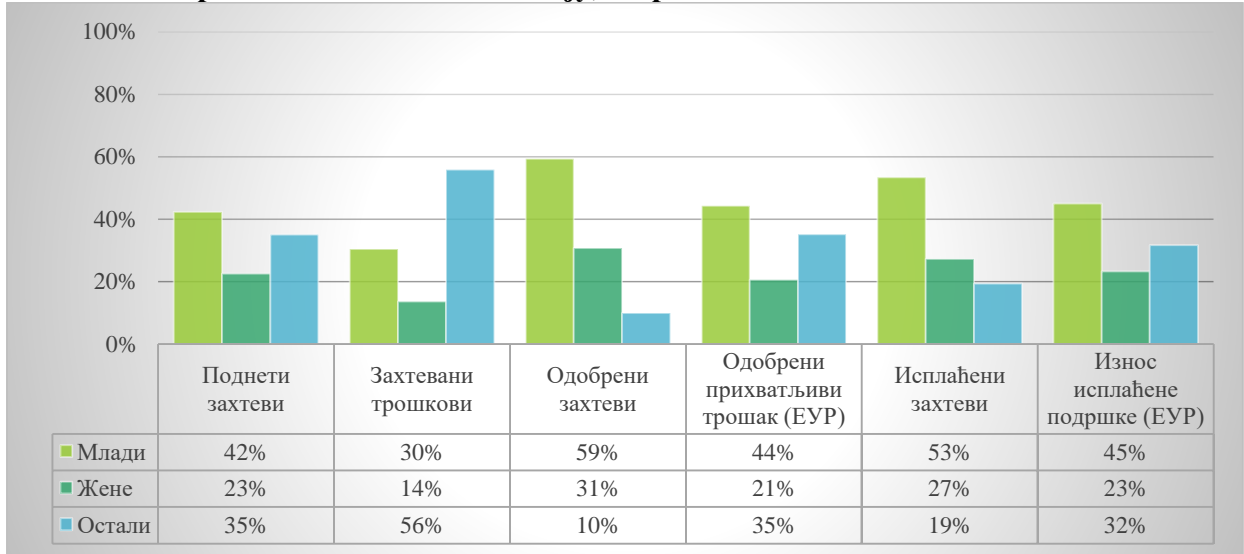
У периоду од последњег извештавања на годишњем нивоу, остварен је значајан напредак у погледу укупно одобрене и исплаћене јавне подршке. У 2020. у односу на 2019. годину остварен је пораст укупно одобрене јавне подршке за 25,0 мил. ЕУР, односно за 125%. Иако значајан, пораст исплаћене јавне подршке је на нешто нижем нивоу у поређењу са одобреном подршком. Исплаћена укупна јавна подршка је у 2020. години кумулативно износила 12,9 мил. ЕУР, чиме је остварен пораст овог финансијског показатеља у односу на претходну годину за 6,8 мил. ЕУР, односно за 112%.

6.3 Осетљиви сектори

Осетљиве категорије (млади и жене) оствариле су значајно учешће како у броју поднетих захтева (65%), тако и у укупно захтеваним трошковима за инвестицију (44%) у оквиру Мере 1. У укупном броју одобрених захтева за Мериу 1, учешће осетљивих категорија износи 90%, док је учешће осетљивих категорија у укупном броју исплаћених захтева за ову меру 80%. Вредносно посматрано, одобрени прихватљиви трошкови за инвестицију за младе пољопривреднике и жене у оквиру Мере 1 износе око 30,0 мил. ЕУР, док исплаћена подршка износи око 6,0 мил. ЕУР (Графикон 34).

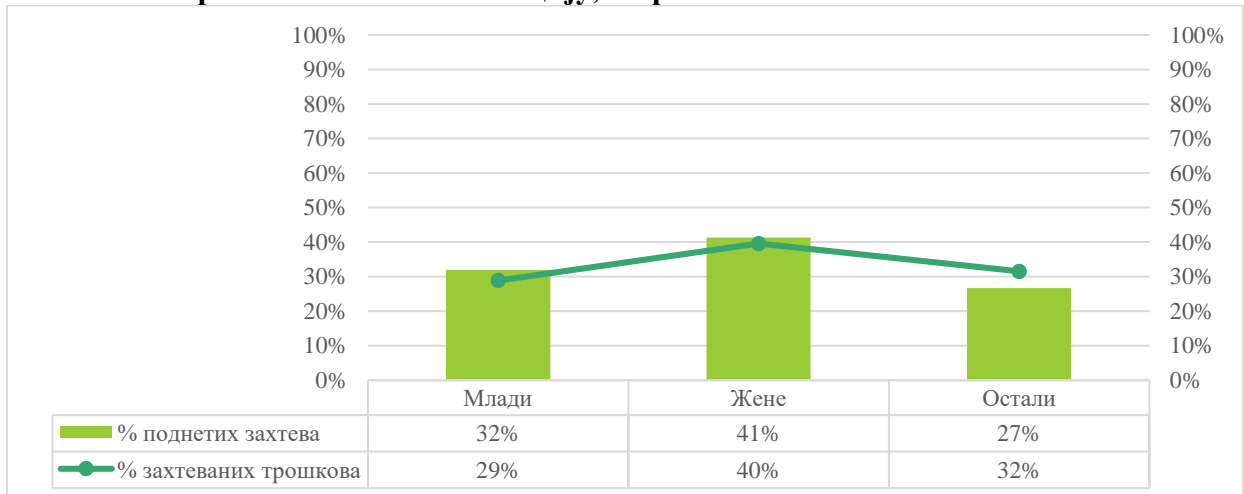

Графикон 34: Учешће осетљивих категорија у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима за инвестицију, Мера 1

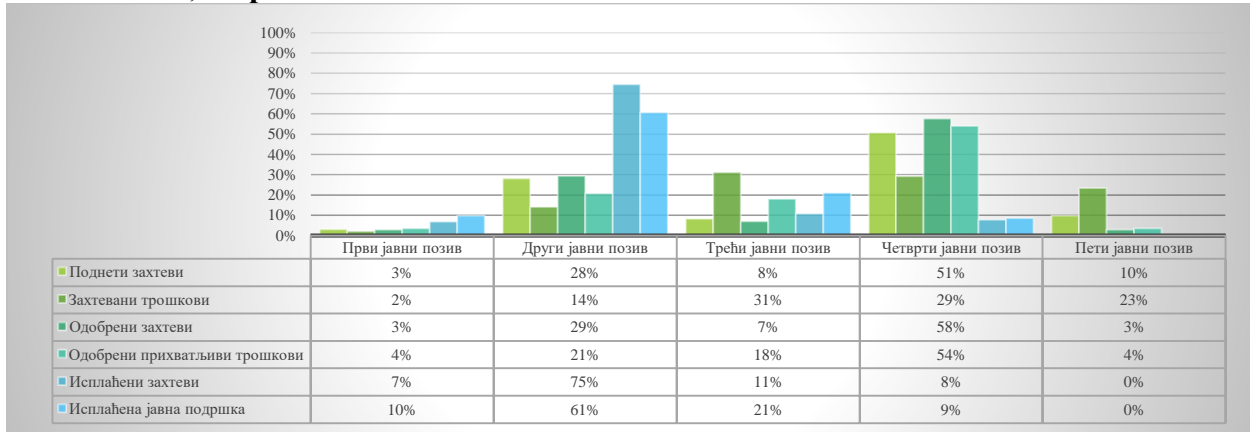
Укупан број поднетих захтева од стране **младих пољопривредника** у Мери 1 је 523, што представља пораст у односу на претходно извештавање за 16%. Захтевани износ трошкова за инвестицију био је 59,0 мил. ЕУР (пораст у односу на претходно извештавање за 23%, са учешћем у укупно захтеваним трошковима од 30%).

Графикон 35: Учешће осетљивих категорија у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима за инвестицију, Мера 7

У укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 7 осетљиве категорије учествовале су са 73%, док је у захтеваним трошковима за инвестицију остварено учешће од 69%. Са становишта како броја поднетих предлога пројеката тако и захтеваних трошкова за инвестицију, жене су у оквиру Првог позива за Мери 7 са поднетих 124 захтева и захтеваним трошковима у износу од 28,0 мил. ЕУР оствариле највеће учешће по оба наведена показатеља: 41%, односно 40% респективно (Графикон 35).

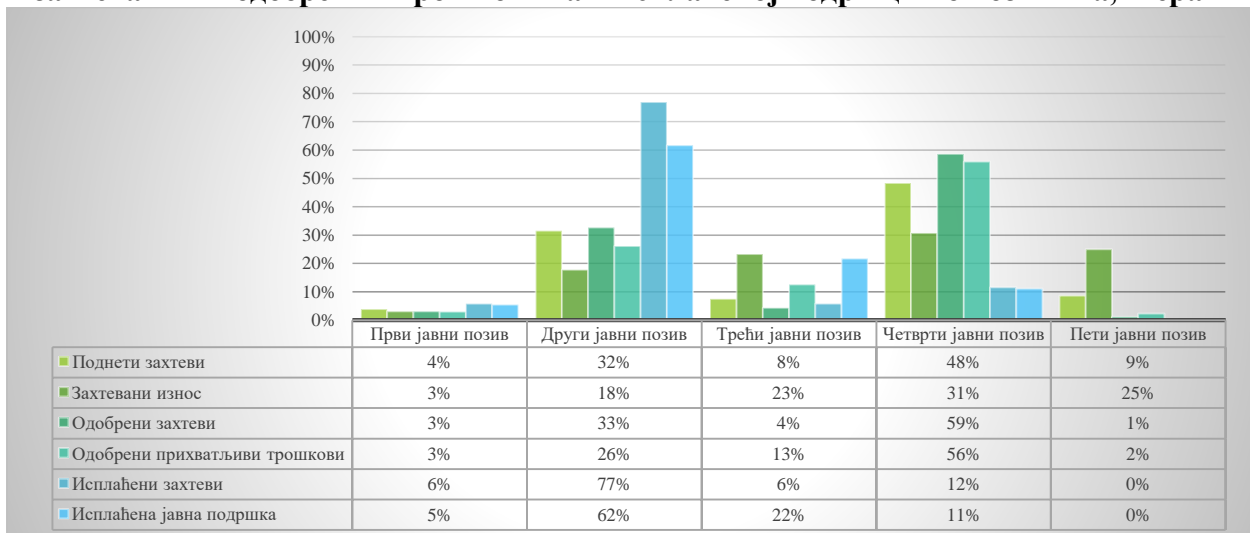
Графикон 36: Учешће младих пољопривредника у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и захтеваним и одобреним трошковима и исплаћеној подршци по позивима, Мера 1

Посматрано према позиву у оквиру Мере 1, **млади пољопривредници** су најзначајније учешће остварили у укупно поднетим захтевима у оквиру позива који су се односили на набавку новог трактора (Прилог 3: Табела 1). У оквиру Четвртог позива млади пољопривредници остварили су 51% од укупног броја поднетих захтева и 29% од укупно захтеваних трошкова за инвестицију, а у оквиру Другог позива поднели су 28% захтева са учешћем у укупно захтеваним трошковима од 14% (Графикон 36). Највећи износ захтеваних трошкова од стране младих пољопривредника остварен је у оквиру Трећег позива (око 18,0 мил. ЕУР), иако је највећи број поднетих захтева био у оквиру Четвртог позива, имајући у виду већу укупну вредност инвестиција по поднетим захтевима у оквиру Трећег позива, који је укључивао и трошкове за изградњу, реконструкцију и модернизацију објеката.

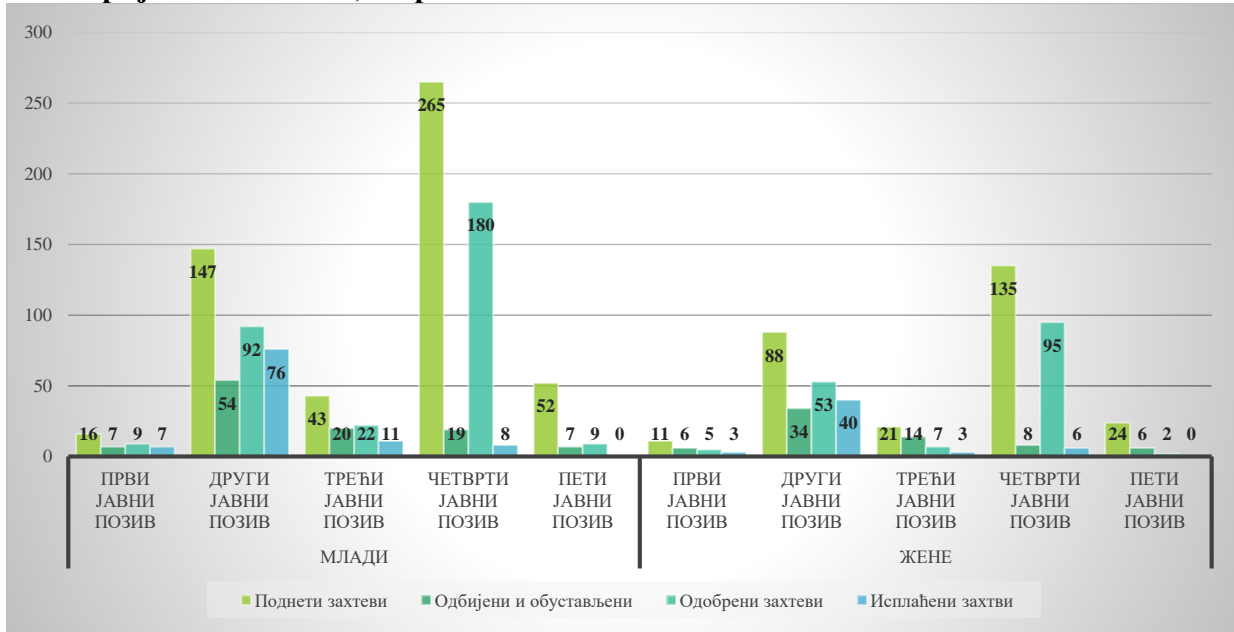
Укупан број поднетих захтева од стране **жена** за Меру 1 износио је 279 (23%), при чему је износ захтеваних трошкова за инвестицију био 26,4 мил. ЕУР, што је пораст у односу на претходно извештавање (Прилог 3: Табела 2).

Графикон 37: Учешће жена у укупном броју поднетих, одобрених и исплаћених захтева и захтеваним и одобреним трошковима и исплаћеној подршци по позивима, Мера 1

Посматрано према позиву у оквиру Мере 1, жене су најзначајније учешће оствариле у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима за инвестицију у оквиру позива који су се односили на набавку новог трактора (Прилог 3: Табела 2). У оквиру Четвртог позива жене су имале учешће од 48% у укупном броју поднетих захтева и учешће од 31% у укупно захтеваним трошковима, а у оквиру Другог позива поднеле су 32% захтева са учешћем у укупно захтеваним трошковима од 18% (Графикон 37). Највећи износ захтеваних трошкова од стране жена остварен је у оквиру Четвртог позива и износи 8,1 мил. ЕУР.

Графикон 38: Одобрени, одбијени и обустављени* и исплаћени захтеви осетљивих категорија по позивима, Мера 1

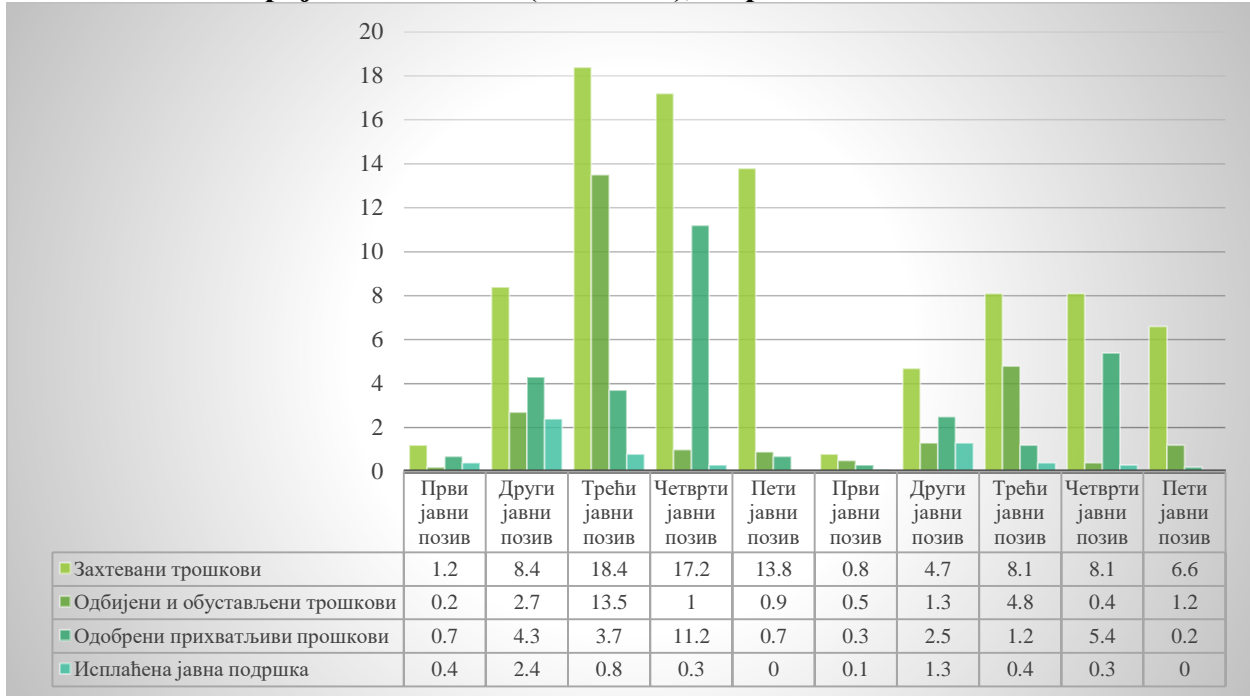
* Обустављени захтеви услед одустанка подносиоца захтева

Највећи број донетих решења о одобравању пројекта за захтеве поднете од стране младих пољопривредника, односио се на Четврти позив (58%). У оквиру Другог позива било је највише одбијених и повучених захтева (50% од укупног броја одбијених и повучених захтева у оквиру Мере 1). У оквиру Другог позива остварен је највећи број исплаћених захтева младим пољопривредницима (76 захтева, односно 74% од укупног броја исплаћених захтева младим пољопривредницима).

Највећи број донетих решења о одобравању пројекта за захтеве поднете од стране жена односио се на Четврти позив (95 захтева, односно 59%). У оквиру Другог позива било је највише одбијених и повучених захтева (50% од укупног броја одбијених и повучених захтева у оквиру Мере 1). У оквиру Другог позива остварен је највећи број исплаћених захтева женама (40 захтева, односно 77% од укупног броја исплаћених захтева за жене).

На Графикону 38 представљени су подаци о одобреним, одбијеним, обустављеним и исплаћеним захтевима осетљивих категорија.

Графикон 39: Одобрени, одбијени/обустављени трошкови и исплаћена подршка осетљивих категорија по позивима (мил. ЕУР), Мера 1

Вредносно посматрано, више од половине одобрених прихватљивих трошкова за инвестицију млади пољопривредници остварили су у оквиру Четвртог позива (11,2 мил. ЕУР или 54% одобрених трошкова). У оквиру Трећег позива био је највећи укупан износ трошкова одбијених и обустављених захтева поднетих од стране младих пољопривредника (13,5 мил. ЕУР, односно 23% од укупног износа захтеваних трошкова за Мери 1). Када је реч о исплаћеној јавној подршци, највеће учешће младих пољопривредника остварено је у оквиру Другог позива (62% од укупно исплаћене подршке младим пољопривредницима за Мери 1).

У оквиру Четвртог позива био је највећи износ одобрених прихватљивих трошкова за захтеве поднете од стране жена (5,4 мил. ЕУР или 19% од укупно захтеваних трошкова за инвестицију од стране жена). Највећи укупан износ трошкова одбијених и обустављених захтева поднетих од стране жена био је у оквиру Трећег позива (4,8 мил. ЕУР, односно 17% од укупног износа захтеваних трошкова), што је представљено на Графикону 39. Када је реч о исплаћеној јавној подршци, највеће учешће жена остварено је у оквиру Другог позива у износу од 1,3 мил. ЕУР.

Присутна је тенденција пораста интересовања осетљивих категорија за инвестиције које се односе на набавку трактора. Детаљнији подаци који се односе на осетљиве категорије налазе се у Прилогу 3 овог Извештаја.

6.4 Одбијени и обустављени пројекти

Од укупно 1.748 поднетих захтева за одобравање пројекта до краја 2020. године укупно је одбијено решењем 394 предлога пројеката (22,5%), са захтеваним износом укупне јавне

подршке од 41,4 мил. ЕУР (19,1%), од чега је обустављено 162 захтева услед одустанка подносиоца: 9% у односу на укупан број поднетих захтева (Табела 20).

Табела 20: Преглед одбијених и обустављених пројеката према мери и позиву

ИПАРД II				
Одбијени и обустављени предлози пројеката, 31.12.2020. год.				
Мера	Позив	Број захтева	Укупна јавна подршка (ЕУР)	Допринос ЕУ (ЕУР)
Мера 1	1	43	2.891.245	2.168.434
	2	175	4.117.912	3.088.434
	3	75	21.882.404	16.411.803
	4	27	802.468	601.851
	5	13	915.274	686.456
Укупно		333	30.609.303	22.956.978
Мера 3	1	11	2.607.586	1.955.690
	2	39	5.521.151	4.140.863
	3	11	2.662.053	1.996.540
Укупно		61	10.790.790	8.093.093
Мера 7	1	0	0	0
Укупно		0	0	0
Укупно М1+М3+М7		394	41.400.093	31.050.071

Највећи број одбијених и обустављених захтева је у оквиру Мере 1 (333 захтева), док је учешће одбијених и обустављених у укупном броју поднетих захтева веће у оквиру Мере 3 (30%) поређењем са Мером 1 (27%). Посматрано по години, у 2020. години укупно је одбијено и обустављено 131 предлог пројеката, што представља смањење укупног броја одбијених и обустављених пројеката (за укупно 11 пројеката) у односу на 2019. годину. У 2020. години у поређењу са 2019. годином смањен је укупан број и одбијених и обустављених пројеката (Прилог 2: Табеле 2 и 3).

Мера 1 доминира у укупном броју одбијених и обустављених пројеката (333, уз износ укупне јавне подршке од 30,6 мил. ЕУР), што је и разумљиво с обзиром на то да је реч о већем броју укупно поднетих и обрађених захтева у оквиру ове Мере. Од укупног броја поднетих захтева одбијено је или обустављено 27% предлога пројеката, од чега се 186 захтева односи на одбијене, а 147 захтева је обустављено услед одустанка подносиоца. Подједнак број одбијених и обустављених пројеката (106) бележе и 2020. и 2019. година, при чему је евидентан пораст одбијених, а смањен број обустављених захтева у поређењу са 2019. годином. Убедљиво највећи број предлога пројеката је одбијен/обустављен у оквиру Другог позива (175), док је највећи износ одбијене/обустављене укупне јавне подршке евидентан у Трећем позиву (21,9 мил. ЕУР, скоро 72% од укупног износа одбијене/обустављене подршке). Важно је указати и на то да је у укупном броју одбијених захтева значајан број обустављених захтева услед одустанка подносиоца: 147 захтева, односно 44% (Прилог 2: Табела 11).

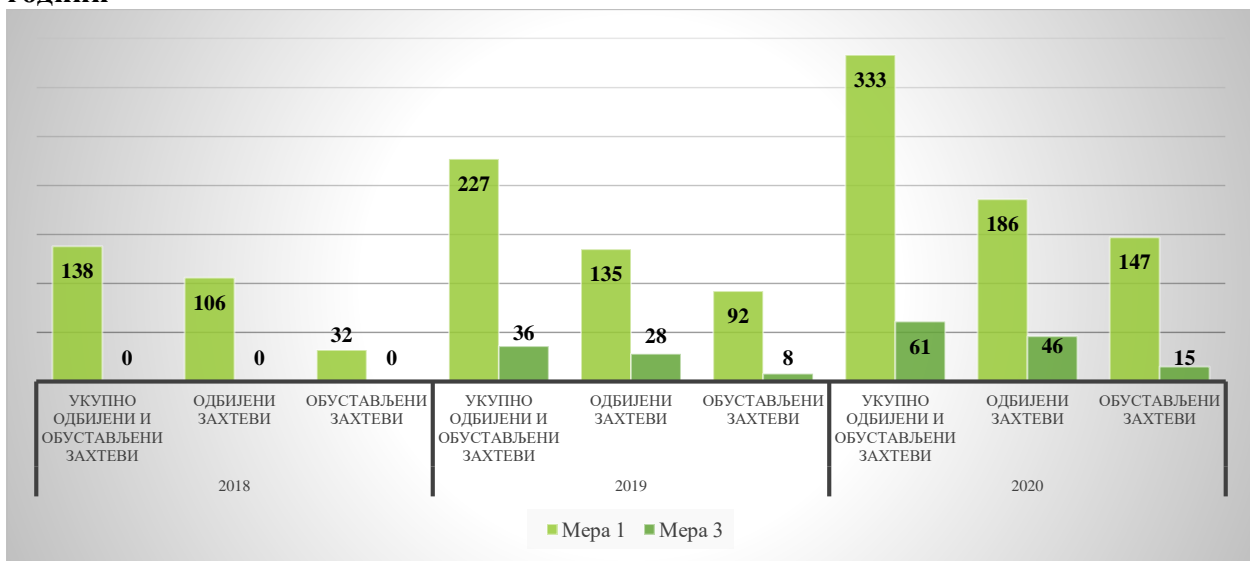
У оквиру **Мере 3** одбијен је и обустављен 61 захтев (са износом јавне подршке од 10,8 мил. ЕУР), што представља 30% од укупног броја поднетих захтева и 15% укупног броја

одбијених и обустављених захтева. Кумулативни подаци до краја 2020. године указују на апсолутни пораст броја одбијених/обустављених захтева у оквиру ове Мере у поређењу са претходном извештајном годином (са 36 захтева у 2019. на 61 захтев у 2020. години) и смањење учешћа одбијених/обустављених пројеката у оквиру Мере 3 у односу на укупан број поднетих захтева. Од укупног броја одбијених/обустављених пројеката, чак 46 се односи на одбијене захтеве, док је 15 захтева обустављено услед одустанка подносиоца. Посматрано према години, евидентно је смањење броја одбијених/обустављених пројеката у оквиру ове Мере (са 36 у 2019. на 25 захтева у 2020. години), при чему је смањен број и обустављених, и посебно одбијених пројеката (са 28 на 18 захтева) у оквиру ове Мере. Са аспекта позива у оквиру Мере 3 доминантан је број одбијених/обустављених пројеката у оквиру Другог позива (39 захтева и повина укупно одбијеног/обустављеног износа јавне подршке у оквиру ове Мере), од чега је одбијено 29, а обустављено 10 предлога пројеката. У оквиру Мере 3 значајно је нижа стопа обустављених захтева услед одустанка подносиоца (25%) у укупном броју одбијених/обустављених захтева у поређењу са овим показатељем за Меру 1 (Прилог 2: Табела 11).

У оквиру **Мере 7** закључно са 31.12.2020. године сви поднети пројекти су у процесу обраде.

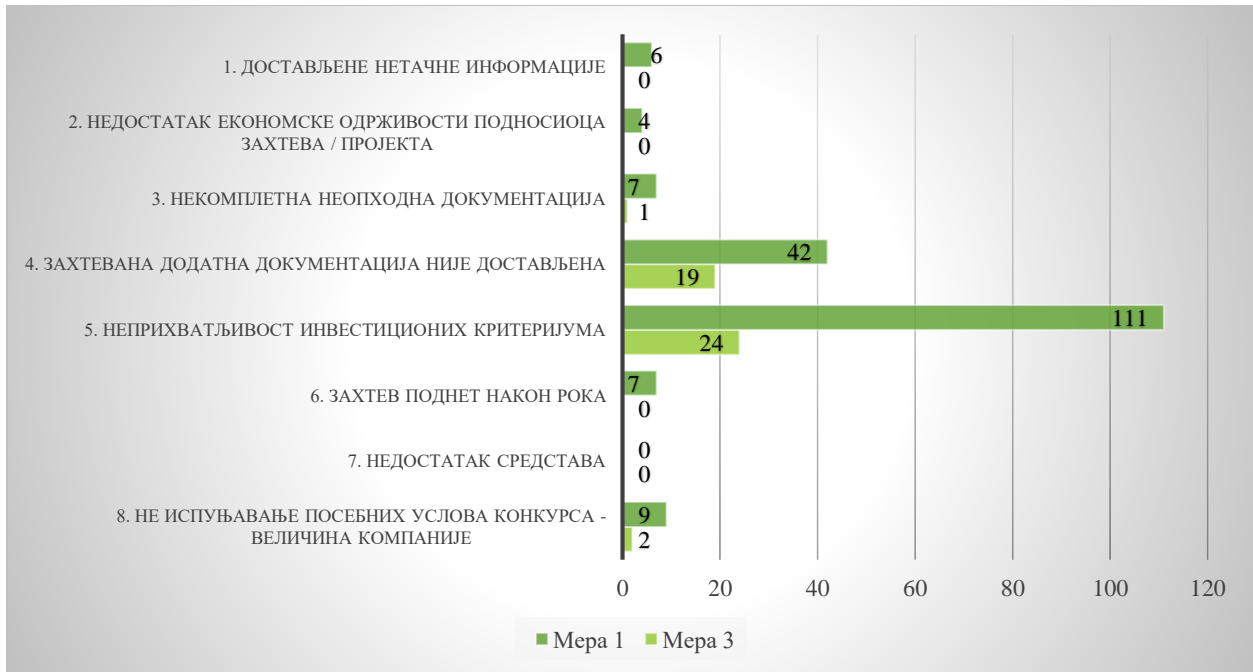
Посматрано кумулативно по годинама програмског спровођења евидентан је пораст одбијених/ обустављених захтева за Меру 1 и Меру 3 (Графикон 40). Међутим, значајно је напоменути успоравање динамике пораста одбијених/обустављених пројеката по годинама обрачунато на бази ланчаних индекса (пораст укупног броја одбијених/обустављених захтева у 2019. у односу на 2018. за 91%, а у 2020. у односу на 2019. годину остварен је пораст одбијених/обустављених захтева за 50%).

Графикон 40: Кумулативни приказ одбијених и обустављених захтева по мери и години

Најчешћи разлози за одбијање пројеката су неиспуњавање услова који се односе на инвестиционе критеријуме, недостављање тражене документације након пријема захтева за допуну и др. Најчешћи разлози за одбијање пројеката приказани кумулативно са пресеком стања на дан 31.12.2020. године су представљени Графиконом 41.

Графикон 41: Најчешћи разлози за одбијање пројеката према мери

Доминантан разлог за одбијање пројеката за обе мере односи се на неприхватљивост инвестиционих критеријума (111 за Меру 1 и 24 за Меру 3), док се по учесталости као други наводи недостављање тражене документације након пријема захтева за допуну (42 за Меру 1 и 19 за Меру 3). Други позив за Меру 1 који је објављен 2018. године бележи највећи број одбијених захтева (89), затим следи Трећи позив за Меру 1 из 2019. године са 45 усвојених решења о одбијању захтева, док је највећи број решења о одбијању пројекта за Меру 3 донет у оквиру Другог позива из 2019. године (29 одбијених пројеката).

7. РЕЗИМЕ АКТИВНОСТИ ЕВАЛУАЦИЈЕ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Сходно одредбама СС, УТ има обавезу да спроводи вредновање ИПАРД II програма, које може бити претходно (*ex-ante*) и накнадно (*ex-post*) вредновање, као и периодично вредновање, у складу с потребама.

План вредновања усвојен је на Првој седници ИПАРД II Одбора за праћење и садржи активности за спровођење вредновања ИПАРД II програма за читав период спровођења (имајући у виду $n+3$ правило финансирања). У другој половини 2019. године започето је вредновање ИПАРД II програма за прве две године спровођења (*ongoing* евалуација). Вредновање ИПАРД II програма извршио је Институт за економику пољопривреде Београд, ангажован од стране МПШВ за потребе УТ. Активности вредновања ИПАРД II програма обухватале су процену доступности и квалитета заједничких контекст показатеља дефинисаних ИПАРД II програмом и административно поједностављење обраде ИПАРД захтева. Вредновање ИПАРД II програма завршено је крајем марта 2020. године, када је УТ достављен Извештај о спроведеној евалуацији ИПАРД II програма у Републици Србији за период 2017-2019. године.

Извештај о евалуацији ИПАРД II програма у Републици Србији за период 2017-2019. године обухвата преглед спроведених активности вредновања, са приказом примењене методологије, идентификованим проблемима и предлозима мера за побољшање квалитета спровођења ИПАРД II програма. Спроведено је вредновање постигнутих резултата, испуњености планираних циљева, као и степена и опсега остварења краткорочних циљева ИПАРД II програма. Такође, извршена је и процена доступности заједничких контекст показатеља, слабости и недостатака у процесу њиховог прикупљања за потребе праћења ефикасности спровођења ИПАРД II програма.

Најзначајнији фактори који су утицали на одступање од планираних резултата спровођења ИПАРД II програма су: 1) кашњење са акредитацијом мера; 2) дужи период обраде захтева у свим фазама условљен великим бројем непотпуних и неуредних захтева; 3) несигурност подносилаца захтева у погледу тумачења услова за остваривање права на ИПАРД средства; 4) немогућност коришћења ИПАРД подршке у фази реализације пројекта; 5) сужен круг потенцијалних корисника у Мери 3 (немогућност покретања *start-up* инвестиција у појединим секторима, објекти на листи *DG SANTE* не могу конкурисати и слично); 6) комплексне процедуре приликом подношења захтева у погледу достављања три понуде и 7) недовољна информисаност корисника која се огледа у неиспуњавању прописаних услова и критеријума.

У циљу унапређења спровођења ИПАРД II програма у РС на основу спроведеног вредновања дато је 18 препорука које се тичу доступности и квалитета заједничких контекст показатеља, док је са аспекта административног поједностављења обраде поднетих ИПАРД захтева дато укупно 45 препорука и то: за УТ 11 препорука, ИА 16 препорука, ИПАРД техничка тела четири препоруке, ПССС шест препорука, МПШВ шест препорука, једна препорука за ЈЛС и једна општа препорука. На основу датих препорука, УТ је припремило Акциони план за реализацију препорука евалуације.

Спровођење Акционог плана за реализацију препорука евалуације

I Вредновање заједничких контекст показатеља обухватило је оцену доступности и квалитета за сваки појединачни показатељ у све три групе показатеља дефинисаних ИПАРД II програмом (друштвено-економски, секторски и показатељи животне средине). У оквиру ове пројектне активности формирана је електронска база података свих заједничких контекст показатеља за период 2012-2018. године. Резултати вредновања указују да је највећи број друштвено-економских и секторских показатеља доступан, да је званични произвођач података у највећем делу РЗС, да је квалитет ових показатеља релативно висок, а периодика прикупљања и публикавања у великој мери усклађена са Евростатом. Највећи број недостајућих показатеља и слабости у праћењу је у групи показатеља животне средине.

Друштвено-економски показатељи

У оквиру ове групе показатеља дате су четири препоруке које су се односиле на даље усаглашавање методологије праћења са методологијом Евростата, као и на примену класификације просторних јединица за ниво општина према степену урбанизације у складу са методологијом *DEGURBA*. Активности на изради класификације започеће након спровођења Пописа становништва, домаћинства и станова 2021. године.

Секторски показатељи

У оквиру ове групе показатеља дато је седам препорука које су се односиле на успостављање статистике праћења утрошка радне снаге у пољопривреди у ГРЈ, успостављање показатеља „Бруто инвестиције у основна средства у пољопривреди” по концепту економских рачуна пољопривреде, обезбеђење доступности податка за показатељ „Број лежајева у колективним туристичким смештајним објектима” у публикацијама и/или електронској бази података РЗС, уз искључење броја лежајева у оквиру гране 559, као и формирање Централног информационог система (ЦИС, Е туриста) у области угоститељства и туризма, чиме би се РЗС омогућило преузимање података о туристичком промету и смештајним капацитетима.

Утрошак радне снаге у пољопривреди у ГРЈ се не прати у оквиру Економских рачуна у пољопривреди, међутим, на основу спроведене Анкете о структури пољопривредних газдинстава из 2018. године доступан је податак о ГРЈ, док ће следећи податак који се односи на овај показатељ бити доступан након Пописа пољопривреде, који је предвиђен за 2022. годину.

Показатељ „Бруто инвестиције у основна средства у пољопривреди” тренутно није доступан по концепту економских рачуна пољопривреде, већ се прати по концепту националних рачуна.

Што се тиче доступности показатеља „Број лежајева у колективним туристичким смештајним објектима”, РЗС преузима податке Централног информационог система (ЦИС, Е туриста). У току је тестирање обухвата и квалитета ових података и очекује се њихова доступност у 2021. години, као и упоредивост са претходним периодом.

Показатељи животне средине

У групи показатеља животне средине, највећи је број оних који још нису успостављени. Још увек су недоступни за праћење следећи показатељи: индекс пољских птица на пољопривредном земљишту, травнате површине (према статусу заштите) и заштићене шуме.

Подаци о производњи обновљиве енергије из пољопривреде и шумарства прате се од стране РЗС у оквиру Годишњих енергетских биланса са методологијом која је у потпуности усклађена са методологијом Евростата за израду годишњих енергетских биланса. Подаци који се односе на показатељ „Квалитет вода” за 2020. годину биће доступни почетком 2022. године.

Главне препреке за прилагођавање и даљи развој методолошке основе за креирање задатих показатеља животне средине, њихове примене и стандардизације мониторинга односи се на недостатак капацитета (људски ресурси, финансијска средства) који ће осигурати адекватну имплементацију стратегије интегралног мониторинга животне средине (ваздух, вода и земљиште). Развој и усклађивање са методологијом ЕУ, као и прикупљање података подразумева укљученост стручних сарадника и волонтерски рад.

II Административно поједностављење обраде поднетих захтева засновано је на анализи: јавних политика, закона и других прописа, кључних докумената који представљају оквир за спровођење ИПАРД II програма, као и доступних извештаја УТ и ИА. У циљу реализације ове активности, спроведено је укупно 45 структурираних интервјуа са представницима УТ, ИА, Групе за саветодавство (Сектор за рурални развој, МПШВ), члановима ИПАРД II Одбора за праћење, представницима техничких тела (Фитосанитарна инспекција, Инспекција за заштиту животне средине, Пољопривредна инспекција и Ветеринарска инспекција), консултантских кућа, као и саветодавцима. Одржано је пет фокус група са подносиоцима захтева који су одбијени и једна фокус група са ИПАРД корисницима којима је одобрен захтев.

Препоруке за Управљачко тело и предузете активности за реализацију прихваћених препорука

Од укупно 11 препорука, УТ је прихватило пет препорука, од којих ће једна бити имплементирана за програмски период 2021-2027. Пет препорука није прихваћено, док једна препорука није релевантна, јер је већ у примени.

Прва прихваћена препорука односи се на то да се након измене ИПАРД правилника остави дужи временски период између објављивања јавног позива и измене процедура ИА за спровођење јавног позива. У том смислу, спровођење ове препоруке подразумева континуирану сарадњу између УТ и ИА, при чему у процесу измене и допуне ИПАРД правилника учествују обе стране, док ће УТ омогућити дужи временски период од усвајања правилника до измена процедура и расписивања јавних позива.

Друга прихваћена препорука односила се на унапређење праћења спровођења ИПАРД II програма кроз успостављање додатних показатеља за праћење. С тим у вези, УТ је припремило листу препоручених показатеља и одржало састанке са представницима ИА у циљу дефинисања процеса и јасног временског оквира за праћење показатеља.

Трећа прихваћена препорука односила се на могућност коришћења кредита са субвенционисаном каматном стопом за реализацију ИПАРД пројеката, што је уједно препорука ЕК, с обзиром на то да кредити са субвенционисаном каматном стопом представљају дозвољени извор финансирања приликом реализације ИПАРД пројеката, односно не представљају двоструко финансирање.

Четврта прихваћена препорука односила се на формирање координационог тела од стране УТ и ИА у циљу успостављања посебног канала за информисање ПССС.

Пета препорука која ће бити узета у обзир приликом припреме ИПАРД програма за период 2021-2027. се односи на увођење *start up* модела подршке у Секору млека у оквиру Мере 3.

Препоруке за ИПАРД агенцију и предузете активности за реализацију прихваћених препорука

Од укупно 16 препорука, ИА је прихватила осам препорука у циљу унапређења спровођења ИПАРД II програма.

Прва прихваћена препорука односила се на увођење *LPIS* и *IACS* система и с тим у вези предузете су активности које се тичу дефинисања *LPIS* и *IACS* система, као и њихових елемената у нацрту закона о изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју.

Друга прихваћена препорука односила се на увођење обавезне и комплетне документације уз подношење захтева за одобравање ИПАРД пројекта. У току је рад на измени и допуни Закона о пољопривреди и руралном развоју чиме би се омогућило превазилажење подношења непотпуне документације за ИПАРД пројекте.

Трећа прихваћена препорука односила се на ограничавање у броју измена ИПАРД пројеката што је, такође, предмет измене и допуне Закона о пољопривреди и руралном развоју.

Четврта прихваћена препорука тиче се увођења централне евиденције пристиглих жалби у ИА. С тим у вези, тренутно се у ИА интерно прате жалбе, међутим, увођење централне евиденције пристиглих жалби неопходно је регулисати Законом о пољопривреди и руралном развоју.

Пета прихваћена препорука односила се на објављивање листе консултантских кућа за поднете захтеве који су одобрени. Објављивање ове листе широј јавности није могуће, јер би се на тај начин кршиле одредбе Закона о заштити података о личности, као и Закона о општем управном поступку, док подаци могу бити доступни УТ уз сагласност руководства ИА.

Шеста прихваћена препорука тиче се омогућавања директног приступа ИА неопходним подацима Пореске управе. У току је спровођење активности преко пројекта „Подршка ИПАРД Управљачком телу и ИПАРД агенцији при спровођењу ИПАРД мера”, који подразумева интеграцију софтверског решења за рурални развој са веб сервисима Пореске управе.

Седма и осма препорука односиле су се на увођење софтверског решења за електронско подношење и обраду захтева за ИПАРД пројекте. Софтверско решење за рурални развој (*RD IT*) за електронску обраду ИПАРД предмета је развијено. Тренутно се спроводе активности које подразумевају развој модула писарнице које ће омогућавати евидентирање предмета и њихово кретање. Развијен је модул који омогућава прављење извештаја на основу унетих података (у наредном периоду планирана је и надоградња овог модула).

Препоруке за ИПАРД техничка тела и предузете активности за реализацију прихваћених препорука

Реализација свих препорука које се тичу ИПАРД техничких тела условљена је успостављањем *IACS* система.

Препоруке за ПССС и предузете активности за реализацију прихваћених препорука

Од укупно шест препорука за ПССС прихваћене су две препоруке које су се односиле на израду два униформна захтева за све службе у РС, један којим би се корисници обраћали за оцену испуњености услова за конкурисање и други за помоћ у комплетирању конкурсне документације, као и израда контролних листа за евалуацију ИПАРД потенцијалних корисника од стране пољопривредних саветодаваца. За реализацију ових препорука израђене су контролне листе за ПССС и уведен је нови саветодавни модул „Идентификација потенцијалних ИПАРД корисника”.

Наредни кораци

Када је реч о спровођењу активности вредновања у наредном периоду, током 2022. године кроз ИПАРД меру Техничка помоћ предвиђено је спровођење *ongoing* вредновања ИПАРД II програма за период 2020-2021. година. Спровођење претходног (*ex-ante*) вредновања ИПАРД програма за наредни програмски период (2021-2027) предвиђено је кроз пројекат који имплементира Светска банка „Пројекат за јачање капацитета пољопривредног сектора за доношење политика на основу података”. Такође, УТ је кроз овај пројекат, али и кроз *FwC SIEA* пројекат „Подршка ИПАРД Управљачком телу и ИПАРД агенцији при спровођењу ИПАРД мера” обезбеђена подршка при изради пројектног задатка за ангажовање *ex-ante* евалуатора за ИПАРД III програм.

Планом вредновања за текући програмски период предвиђена је и обавеза спровођења накнадног (*ex-post*) вредновања ИПАРД II програма.

У циљу унапређења вредновања ИПАРД II програма у наредном периоду приступиће се ажурирању Плана вредновања за текући програмски период, који ће бити прилагођен тренутним потребама и динамици спровођења Програма.

8. ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА КОМУНИКАЦИЈЕ

Информисање и промоција имају значајну улогу у успешном спровођењу ИПАРД II програма и доприносе видљивости финансијске подршке ЕУ. Ове активности се планирају, спроводе, прате и оцењују у оквиру Плана активности видљивости и комуникације ИПАРД II програма за период 2014-2020. (ПАВК). ПАВК је припремљен од стране УТ, у сарадњи са ИА и усаглашен са ЕК, а одобрен на Првој седници ИПАРД II Одбора за праћење. Главни циљеви ПАВК су: повећање свести јавности о доприносу ЕУ руралном развоју у РС, обезбеђивање транспарентних информација о могућностима ИПАРД II програма и приказивање резултата остварених путем подршке коју пружа ИПАРД II програм. Успешно управљање и спровођење ИПАРД II програма обезбеђено је правовременим, ажурираним и тачним активностима информисања и промоције намењених циљној групи.

Успешно спровођење ИПАРД мера и способност потенцијалних корисника да искористе ИПАРД средства директно зависи од квалитета поднетих захтева, свести корисника, укључености ПСС и других учесника у ланцу информисања за обезбеђивање подршке.

Спровођење ПАВК и промоција ИПАРД II програма РС започети су након Прве измене ИПАРД II програма и поверавања послова спровођења буџета и усвајања Правилника за спровођење ИПАРД Мере 1 и Мере 3. Показатељи активности видљивости и комуникације за 2020. годину представљени су у Табели 21. Велики део показатеља остварен је у периоду извештавања.

Табела 21: Показатељи активности видљивости и комуникације реализовани у 2020. години

Тип индикатора	Индикатор	Остварена вредност на дан 31.12.2020.	Циљ	Стопа извршења (%)
Учесник	Број потенцијалних корисника који присуствују информативним догађајима	435	4.000	10,87
	Број реализованих информативних догађаја	4	30	13,33
	Број националних догађаја	7	5	Остварено
	Број подељеног промотивног материјала	1.000 брошура	6.000	16,67
	Број националних и регионалних медија, до којих долазе информативни материјали (конференције за штампу, саопштења за јавност)	121 кроз вести агенције (штампане, електронске и интернет)	20	Остварено
	Број заинтересованих страна у сектору који делују као мултипликатори (пружају везе са ИПАРД II веб-сајтом, дистрибуирају промотивне материјале)	6 (42 са ПСС)	10	60,0
	Број ТВ и/или радио презентација	142	1 по позиву	Остварено
	Број организованих конференција за штампу	2	најмање 5 националних и најмање 4 регионалних	22,22
	Број достављених саопштења за јавност	29	најмање 20	Остварено

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за 2020. годину

Тип индикатора	Индикатор	Вредност на дан 31.12.2020.	Циљ	Стопа извршења (%)
	Број људи који приступају ИПАРД II веб-сајту	582.780, око 48.565 месечно	2.000	Остварено
Резултат	Степен задовољства информативним догађајима	95,5%	најмање 80% задовољних садржајем и организацијом	Остварено
	Број публикација/ чланака, ТВ и радио репортажа за ИПАРД II програм	921	60	Остварено
	Број захтева за бесповратна средства по мери	M1: није било позива у 2020. M3: 95 M7: 311	најмање 80 за M 1, 45 за M 3 и 219 за M7	Остварено за M3 и M7

Извор: УАП, обрада УТ

Током 2020. године, промоција ИПАРД II програма спроведена је путем активности саветодавних служби које чине део годишњег плана активности у вези са информисањем потенцијалних корисника о могућностима ИПАРД II програма кроз зимске школе, трибине, радионице, медије, билтене.

Пољопривредне саветодавне службе су значајан партнер у активностима везаним за ИПАРД II програм, као и у директном раду са (потенцијалним) ИПАРД корисницима. У 2020. години одржан је један дводневни едукативни *online* модул за 91 саветодавца о идентификацији и подршци потенцијалних ИПАРД корисника за Мету 1 и Мету 7. Предавачи су били запослени из УТ, ИА, као и представници појединих техничких тела.

Услед пандемије изазване вирусом *COVID-19*, смањен је обим промотивних активности у 2020. години и активности су спроведене *online*. У 2020. години промоција ИПАРД II програма спроведена је кроз четири *online* информативна догађаја који су организовани за представнике јединица локалних самоуправа, пољопривредних задруга, пољопривредних удружења, консултантских кућа и регионалних развојних агенција. Исте године, активности спровођења ИПАРД II програма представљене су на *online* Пољопривредном сајму.

У циљу промоције ИПАРД II програма, у 2020. години израђен је спот „Најава ИПАРД јавног позива за Мету 7”, као и десет фотографија са снимања спота. Спот је намењен емитовању на телевизији са националном фреквенцијом, као и објављивању на званичним веб-страницама МПШВ и УАП.

У периоду од 17. септембра до 29. октобра 2020. године, у склопу ИПАРД промотивне кампање: „Добро уложено ИПАРД добрим делом враћа”, спот за Мету 7 емитован је 63 пута на телевизији са националном фреквенцијом (Јавна медијска установа Радио-телевизија Србије), у следећим емисијама: „Јутарњи програм 1”, „Јутарњи програм 2”, „Дневник 2”, „Шареница”, „Знање имање”, „Ово је Србија”.

Како би се ИПАРД II програм и у пандемијским условима приближио (потенцијалним) корисницима и широј јавности, у сарадњи са Агро ТВ-ом (првом специјализованом телевизијом у области пољопривреде), покренут је серијал „У вашој служби”. Кроз позитивне примере и појашњење ИПАРД поступака за остваривање права на субвенције, ИПАРД је постао доступнији широј јавности и (потенцијалним) корисницима. Снимљене су четири епизоде овог серијала које су емитоване по четири пута на телевизијском каналу, а могу се преузети и са портала и Јутјуб канала Агро ТВ.

Услуга дизајна, припреме и штампања промотивног материјала обухватила је 1.000 водича за (потенцијалне) кориснике ИПАРД Мере 7: Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања и 600 водича за националну меру подршке засновану на LEADER приступу. Штампани материјали подељени су ПСС, Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство, локалним самоуправама и ИА.

Водичи за (потенцијалне) кориснике ИПАРД Мере 7 и националне мере подршке засноване на LEADER приступу припремљени су и објављени на веб-страницама МПШВ и УАП (<http://www.minpolj.gov.rs/ipard-program-2014-2020/> и <http://uap.gov.rs/ipard-ii-u-srbiji/>). Веб-странице МПШВ и УАП садрже све релевантне информације намењене (потенцијалним) корисницима. Током периода извештавања овим страницама приступило је 580.780 посетилаца. Услед смањене директне комуникације са потенцијалним корисницима, ојачана је комуникација путем телефона, мејла и апликације за кореспонденцију на веома посећеној веб-страници УАП (оквирно око 48.000 посетилаца месечно).

Узимајући у обзир ИПАРД информативни канал успостављен путем мејл адресе ipard.info@minpolj.gov.rs за питања у вези са актуелним јавним позивима, током редовних недељних састанака ИПАРД ОС припремљено је више од 1.200 одговора који су достављени свим заинтересованим странама. Путем телефонске линије примљено је око 1.000 позива у вези са ИПАРД јавним позивима за Меру 1, Меру 3 и Меру 7, као подршка (потенцијалним) корисницима у 2020. години. Подршка корисницима је у мањем обиму (услед COVID-19 пандемије) пружана и у просторијама ИА.

Двомесечни билтен „ИПАРД на длану”, покренут крајем 2019. године, имао је седам публикација у 2020. години, које се редовно достављају на више од 2.000 мејл адреса. За најновије информације о догађајима, најавама, позивима и правилима у вези са спровођењем ИПАРД II програма и припремом ИПАРД III програма у Србији, отворени су налози ИПАРД УТ на Инстаграму (@*ipardnadlanu*) и Фејсбуку (*IPARD na dlanu*) за ширу јавност и (потенцијалне) кориснике.

ИПАРД II програм промовисан је и кроз активности ПСС, које су потенцијалним корисницима пружале информације о ИПАРД II програму путем форума, радионица, медија и билтена. ПСС спроводе обуке (потенцијалних) ИПАРД корисника који немају адекватно формално образовање или искуство у пољопривреди. Регистрација за похађање обуке у трајању од 50 часова у одговарајућем сектору омогућена је путем интернет странице Института за примену науке у пољопривреди (<https://www.psss.rs/licenciranje/ipard-50h.html>). У периоду извештавања, наведену обуку („ИПАРД 50 часова”) успешно је завршило и добило сертификат 23 полазника ПССС Централне Србије и 23 полазника ПСС АП Војводине.

Током периода извештавања, ПССС Централне Србије припремиле су укупно 62 бизнис плана (од укупно 311 поднетих захтева) за потенцијалне кориснике ИПАРД Мере 7.

Спроведене активности ПССС у Централној Србији и ПСС у АП Војводини представљени су у табелама 22 и 23.

Табела 22: ПССС Централна Србија

Средство информисања	2016		2017		2018		2019		2020	
	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника
Догађаји (зимске школе, штандови, предавања, радионице)	299	7.439	311	7.300	327	6.618	144	4.632	180	4.439
Медији (локална телевизија, радио, новине)	163	/	366	/	126	/	195	/	141	/
Билтен/портал Пољопривредних саветодавних стручних служби	41	/	63	/	126	/	91	/	41	/

Извор: ПССС, обрада УТ

Табела 23: ПСС АП Војводина

Средство информисања	2017		2018		2019		2020	
	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника
Догађаји (зимске школе, штандови, предавања, радионице)	108	2.020	220	4.306	49	756	66	1.252
Медији (локална телевизија, радио, новине)	34	/	90	/	5	/	3	/
Билтен/портал Пољопривредних саветодавних стручних служби	2	/	24	/	3	/	2	/

Извор: ПССС, обрада УТ